

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Suoran toiminnan Sápmi

Fosen-liikkeen nuorten saamelaisten poliittinen aktivismi

Arktinen maailmanpolitiikka
Pro gradu -tutkielma

Milla Suutari

6.5.2026
Lapin yliopisto

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Suoran toiminnan Sápmi - Fosen-liikkeen nuorten saamelaiden poliittinen aktivismi

Tekijä: Milla Suutari

Koulutusohjelma / opetuskokonaisuus / oppiaine: Arktinen maailmanpolitiikka

Ohjaaja(t): Prof. Rauna Kuokkanen, Prof. Laura Junka-Aikio

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä, liitteiden lukumäärä: 74 +1

Vuosi: 2026

Tiivistelmä:

Tutkielmassa analysoin Fosen-liikkeen nuorten saamelaiden poliittista aktivismia Oslon vuoden 2023 mielenosoituksissa hyödyntäen leimahduspisteen, representaation sekä translokaalisuuden ja transgression käsitteitä. Protestiaallon käynnisti Norjan korkeimman oikeuden vuonna 2021 antaman päätöksen täytäntöönpanon viivästyminen koskien Fosenin tuulivoimahanketta. Tutkielmani keskittyy siihen, miten nuoret saamelaiset kehystävät aktivisminsa ja rakentavat omaa poliittista toimijuuttaan.

Tutkielmani aineisto koostuu Norjan saamelaiden keskusjärjestön nuorisosiiven Instagram-julkaisuista. Aineistoa analysoin kehysanalyysin keinoin. Tunnistin viisi keskeistä kehystä: yhteisen menneisyyden, näkyväksi tulemisen, (alkuperäis)kansalaisyhteisöjen, vastanarratiivin sekä affektiivisuuden kehukset. Kehyksiä läpileikkaavia teemoja ovat kolonialismi, moraalit ja solidaarisuus. Kehukset kuvaavat sosiaalista todellisuutta, jossa mielenosoitukset kytkeytyvät kolonialismin vastaisen taistelun historialliseen jatkumoon sekä laajempaan alkuperäiskansojen vastarintaan. Erityisesti 1970–1980-lukujen Alta-liikkeen symboliikka ja toimintatavat kytkeytyvät kehysissä nykyhetkeen.

Tulokset osoittavat, että nuorten saamelaiden toiminta ei ole pelkkä reaktio nykyhetkeen, vaan aktiivista näkyvyyden, merkitysten ja poliittisen toimijuuden rakentamista sekä fyysisissä että digitaalisissa ympäristöissä. Sosiaalisen median kautta he tuottavat ja muokkaavat representaatioita, rakentavat yhteisöllisyyttä ja vahvistavat kuvaa saamelaisista aktiivisista toimijoista. Tämän lisäksi poliittinen aktivismi näyttäytyy translokaalina ja transgressiivisena toimintana ylittämällä niin maantieteellisiä, ajallisia kuin sosiaalisia rajoja. Tutkielma osoittaa, kuinka poliittinen aktivismi rakentuu jatkuvana prosessina, jossa representaatioiden hallinta, affektiivisuus ja historiallinen jatkuvuus kietoutuvat yhteen.

Avainsanat: poliittinen aktivismi, saamelaiset, alkuperäiskansat, representaatio, sosiaalinen media, kehysanalyysi

X Tutkielma ei sisällä muita kuin tekijän/tekijöiden omia henkilötietoja.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

University of Lapland

Faculty: Faculty of Social Sciences

Title: Direct Action in Sápmi – Political Activism of Young Sámi in Fosen-movement

Author: Milla Suutari

Degree Programme/Discipline: Arctic World Politics

Supervisor(s): Prof. Rauna Kuokkanen, Laura Junka-Aikio

Type of Work: Master's Thesis

Number of Pages: 74 +1 appendix

Year: 2026

Abstract:

This study examines the political activism of young Sámi people in the Fosen movement during the 2023 protests in Oslo, drawing on the concepts of flashpoint events, representation, translocality, and transgression. The delay in implementing the 2021 Norwegian Supreme Court ruling on the Fosen wind power project triggered widespread protests. The study focuses on how the core group of young Sámi frame their actions and construct political agency.

The research data consists of Instagram posts produced by the youth wing of the Central Sámi Association of Norway and is analysed using frame analysis. I identified five key frames: shared past, becoming visible, (indigenous) civil rights, counter-narrative, and affectivity. Common themes in these frames are colonialism, moral and solidarity. Together, these frames emphasize protest as part of a long-term anti-colonial struggle and indigenous resistance. In particular, the findings highlight how the symbolism and practices of earlier movements, the Alta movement in particular, are reinterpreted in the present.

The results show that Sámi political activism is not merely reactive but involves the active production of visibility, meaning, and political agency both in physical and digital settings. Through social media, activists shape representations of themselves and their movement, challenge mainstream media narratives, strengthen collective identity and reinforce the image of active Sámi agency. Their political activism operates across geographical, temporal, and social boundaries, manifesting as both translocal and transgressive. Overall, the study demonstrates that Sámi political activism emerges as an ongoing process in which representation, affect, and historical continuity are closely intertwined.

Keywords: political activism, Sámi, Indigenous peoples, representation, social media, frame analysis

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Fosenin tuulivoimakompleksi	7
1.2	Oslon suurmielenosoitukset	9
2	Saamelaisen vastarinnan historiaa ja nykypäivää alkuperäiskansana	11
2.1	Alta-konflikti	14
2.2	Vihreä kolonialismi	16
3	Teoreettinen viitekehys	18
3.1	Leimahduspiste	18
3.2	Representaatio, sosiaalinen todellisuus ja sosiaalinen media	20
3.3	Alkuperäiskansaprotestin paikantuminen: translokaalisuus ja transgressio	23
4	Aineisto ja tutkimusmenetelmät	26
4.1	Aineisto	26
4.2	Tutkimusetiikka	27
4.3	Kehysanalyysi	29
5	Aineistoanalyysi	33
5.1	Yhteisen menneisyyden kehys	33
5.2	Näkyväksi tulemisen kehys	40
5.3	(Alkuperäis)kansalaisyhteisöjen kehys	44
5.4	Vastanarratiivin kehys	50
5.5	Affektiivisuuden kehys	55
6	Yhteenveto	58
	Lähteet	64
	Kuvaluettelo	74
	Liitteet	75
	Aineisto	75

1 Johdanto

Helmikuussa 2023 ryhmä nuoria, perinteisiin asuihinsa eli *gákteihin* pukeutuneita saamelaisia aloitti neljä päivää kestäneen mielenilmauksensa Norjan öljy- ja energiaministeriön tiloissa Oslossa. Ministeriön valtaaminen oli ensimmäinen vaihe tapahtumasarjassa, josta muodostui merkittävin, viime aikoina näkyvyyttään kasvattaneen saamelaisen vastarinnan osoitus vuosikymmeniin. Mielenosoitusten taustalla olivat Keski-Norjaan, Fosenin niemimaalle rakennetut tuulivoimalat, joiden Norjan korkein oikeus totesi vuonna 2021 loukkaavan eteläsaamelaisten poronhoitajien oikeuksia. Valtion viivyttely asian ratkaisemiseksi johti vuoden 2023 mielenosoituksiin. Tässä tutkimuksessa tarkastelen nuorten saamelaisten poliittista aktivismia vuoden 2023 Fosen-mielenosoituksissa erityisesti sosiaalisen median representaation näkökulmasta. Tutkimukseni keskittyy siihen, miten aktivisti esittävät itsensä poliittisina toimijoina ja rakentavat näkyvyyttä tavoitteilleen.

Vain kuukautta ennen helmikuun 2023 mielenosoituksia Tromssan elokuvajuhlilla sai ensi-iltansa Alta-liikkeestä kertova *Ellos eatnu*-elokuva, joka kuvaa 1970- ja 1980-lukujen taitteessa käytyä, saamelaispolitiikan käännekohtana pidettyä konfliktia. Elokuvan päänäyttelijän ja Fosen-liikkeen aktivistin Ella Marie Hætta Isaksen liikkui vaivattomasti ajasta toiseen esiintyessään ensin valkokankaalla 1970-luvun nälkälakkoilevina aktivistina, ja osallistuessaan sitten suoran toiminnan aktivismiin Oslon hallituskorttelissa. Symboliset samankaltaisuudet Alta- ja Fosen-mielenosoitusten välillä olivat hätkähdyttäviä: yhteneväisyyksiä saattoi kuulla niin iskulauseissa kuin nähdä Oslon aukioille nousevissa laavuissa.

Historiallisten tapahtumien risteytyminen nykyhetken kanssa herätti mielenkiintoni saamelaisen poliittisen aktivismin rakentumista ja sen julkisuutta kohtaan. Aikaisemmassa tutkimuksessa huomion on kohdistunut pääasiassa siihen, miten saamelaisia on esitetty muiden tuottamissa mediarepresentaatioissa (ks. esim. Pietikäinen 2000; Siivikko 2019). Sen sijaan saamelaisten oma rooli aktiivisina mediarepresentaatioiden tuottajina, erityisesti protestien yhteydessä, on jäänyt vähäiselle huomiolle.

Sosiaalinen media on tila, jossa alkuperäiskansat voivat haastaa kolonialistisia rakenteita ja jatkaa vastarinnan perinnettä verkostoituneen toiminnan kautta, kertoa omia tarinoitaan sekä muokata representaatioita itsestään (Berglund ja Carlson 2021; Duarte 2017; Parkhurst 2022; Wilson ja Zheng 2022). Myös alkuperäiskansoille sosiaalinen media mahdollistaa oman näkökulman tuomisen esiin perinteistä mediaa monipuolisemmin ja viime vuosikymmeninä se

on kytkeytynyt yhä vahvemmin osaksi alkuperäiskansojen poliittista aktivismia (Berglund ja Carlson 2021, 6; Cocq ja DuBois 2019).

Tutkimukseni sijoittuu alkuperäiskansatutkimuksen kentälle. Osallistuminen kansainväliseen alkuperäiskansaliikkeeseen aivan sen alkuajoista lähtien on ollut keskeinen saamelaista poliittista subjektiutta rakentava tekijä (Valkonen 2009). Saamelaisten ja muiden alkuperäiskansojen poliittinen vastarinta on historiallisesti muotoutunut reaktiona asuttajakolonialismin pyrkimyksille eliminoida heidät (Wolfe 2006). Alkuperäiskansat jakavat globaalisti keskeisiä haasteita erityisesti itsemääräämisoikeuden sekä maihin ja vesiin liittyvien omistus- ja käyttöoikeuksien osalta. Samankaltaisuuksia ilmenee myös poliittisen aktivismin muodoissa ja työkaluissa kuten kansallisten järjestöjen perustamisessa, oikeudellisissa prosesseissa, mediahuomion hyödyntämisessä sekä kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja alkuperäiskansaoikeuksiin vetoamisessa (Nanibush 2020, 159). Tuomalla esimerkkejä muiden alkuperäiskansojen vastarintakäytännöistä saamelaisten kokemuksen rinnalle, sidon Fosenin tapauksen osaksi laajempaa kolonialismin vastaista alkuperäiskansojen poliittista aktivismia.

Tarkastelen saamelaista poliittista aktivismia representaation ja mielenosoitusten paikantumisen sekä rajojen näkökulmasta. Olen kiinnostunut siitä, millaisia keinoja alkuperäiskansoilla on luoda omia representaatioitaan suhteessa niihin usein yksiulotteisiin representaatioihin, joita muut ovat heistä luoneet. Tutkimuskysymyksiäni ovat miten nuoret saamelaiset kehystävät poliittista aktivismiaan sosiaalisen median sisällöissä? Millaisia itserepresentaation tapoja he käyttävät esittäessään itsensä poliittisina toimijoina? Miten he rakentavat näkyvyyttä ja merkitystä poliittisille tavoitteilleen?

Tutkielmani analyysin keskiössä on noin kymmenen hengen ydinryhmä, jota kutsun Fosenin puolustajiksi. Nimitys Fosenin puolustajat korostaa mielenosoitusten kytköstä Fosenin niemimaan eteläsaamelaisiin poronhoitajaperheisiin, joiden pitkäjänteisestä työstä oikeuksiensa vaatimiseksi kaikki sai alkunsa. Sanavalintaan on vaikuttanut myös saamelaispoliitikko Beaska Niillaksen sitaatti NRK:n uutisartikkelissa maaliskuulta 2023, jossa hän kehottaa media kutsumaan protestoijia ihmisoikeuksien puolustajiksi aktivistien sijaan välttyäkseen aktivismi-sanana leimaavuudelta, kun kyse on taistelusta ihmisoikeuksien puolesta (NRK 2023). Protestoijiin liitetään usein negatiivisia stereotyyppioita, kuten aggressiivisuus, epäsovinnaisuus ja miellyttävyyden puute (Bashir ym. 2013). Aktivistit ovat useissa muissakin alkuperäiskansaliikkeissä halunneet ottaa etäisyyttä edellä mainittuihin stereotyyppioihin ja toivoneet, että heitä kutsuttaisiin *suojelijoiksi* protestoijien sijaan (Goodyear-Ka'opua 2017; Jewett ja Garavan 2019).

Norjalaisen nuorisoympäristöjärjestö Natur og Ungdomin (NU) aktivistien rooli oli protestien koordinoimisen, viestinnän ja toteuttamisen kannalta korvaamaton: Fosen-protestit olivat kahden järjestön yhteinen voimannäyte. Ekologisuuden korostamisen myötä saamelaisliikkeen yhteistyö ympäristöliikkeen kanssa on ollut tiivistä aina Alta-konfliktista lähtien. NSR:n ja NU:n yhteinen historia on niin ikään vuosikymmenten mittainen, sillä niiden yhteistyö alkoi jo Alta-liikkeen aikana. (Nykänen ym. 2023, 185.) Ympäristöaktivistit muodostavat saamelaisten kanssa liittoutuman, joka esittää ilmasto-oikeudenmukaisuuden sekä alkuperäiskansojen oikeudet toisiinsa kytkeytyneinä. NU on sitoutunut sisällyttämään saamelaisia näkökulmia sekä tietoa kampanjointiinsa. (OSCE 2024.) Muiden kuin alkuperäiskansoihin kuuluvien tahojen liittolaisuudella on keskeinen rooli alkuperäiskansojen poliittisessa aktivismissa (ks. esim. Carruthers ja Rodriguez 2009). Aihe on mielenkiintoinen, mutta perehdyn tutkimuksessani kuitenkin ensisijaisesti Fosenin puolustajien poliittisen aktivismin esittämisen tapoihin, josta yhteistyö NU:n kanssa muodostaa yhden osan.

Tutkielmani rakentuu kuudesta luvusta. Tässä johdantoluvussa esittelen tutkimusasetelmani sekä taustoitan tutkielmani aiheena olevan Fosenin tapauksen sekä siihen liittyvät mielenosoitukset. Toisessa luvussa kartoitan saamelaisen vastarinnan historiaa sekä nykypäivää suhteessa heidän asemaansa alkuperäiskansana. Esittelen luvussa noin neljä vuosikymmentä sitten käydyn, saamelaisaktivismin ja -politiikan käännekohtana tunnetun Alta-konfliktin sekä pohdin vihreän kolonialismin käsitteen kautta saamelaisen poliittisen aktivismin nykytilaa. Kolmannessa luvussa esittelen teoreettisen näkökulman, jonka kautta tarkastelen empiiristä aineistoa. Avaan luvussa tutkielmani pääkäsitteet, joita ovat leimahduspiste, representaatio sekä translokaalisuus ja transgressio. Neljännessä luvussa esittelen tutkimusaineistoni sekä tutkimusmetodologiani, kehysanalyysin. Tässä luvussa selvennän myös tutkijapositioni sekä tutkimukseni eettiset lähtökohdat. Viides luku on analyysiluku, jossa esittelen viidessä alaluvussa aineistosta tunnistamani kehukset, joita ovat yhteisen menneisyyden kehys, näkyväksi tulemisen kehys, (alkuperäis)kansalaisuuden kehys, vastanarratiivin kehys sekä affektiivisuuden kehys. Kuudes luku on tutkielmani yhteenvetoluku, jossa kokoan yhteen analyysini tärkeimmät lopputulokset ja pohdin, millä tavoin ne lisäävät ymmärrystä saamelaisesta poliittisesta aktivismista.

1.1 Fosenin tuulivoimakompleksi

Norjan vesistö- ja energiavirasto (Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE) myönsi vuonna 2010 luvan neljän tuulivoimakompleksien rakentamiseen Fosenin niemimaalle, Trøndelagin lääniin. Kiistan kohteena olevat Roanin ja Storheian tuulivoima-alueet lukeutuivat näihin

mukaan. Alun perin Sarepta AS:lle ja Statkraft Agder Energi Vind DA:lle myönnetyt luvat siirrettiin vuonna 2016 Fosen Vind DA:lle, josta noin puolet omistaa Norjan valtion omistama Euroopan suurin uusiutuvan energian tuottaja, vesivoimayhtiö Statkraft. Roan aloitti toimintansa vuonna 2019 ja Storheia vuonna 2020. Tuolloin ne lukeutuivat Norjan suurimpiin tuulivoimakomplekseihin. Alueella perinteistä elinkeinoaan harjoittavat kaksi saamelaista poronhoitoyhteisöä, pohjois-Fosenin siida sekä etelä-Fosenin sijte.¹ Tässä kontekstissa siidalla tarkoitetaan poronhoitajien ryhmää, jotka harjoittavat poronhoitoa yhdessä tietyllä alueella. Roan sijaitsee pohjois-Fosenin siidan ja Storheia etelä-Fosenin sijten laidunalueilla. (“HR-2021-1975-S (Fosen)” 2021, 3–4; Fosen Vind; Statkraft.)

Fosen-hanketta on vastustettu voimakkaasti 2010-luvulta lähtien. Osa alueen poronhoitajista vastusti kaikkea rakentamista, kun taas toiset alkoivat jo alkuvaiheessa neuvotella talvilaitumien menetyksiä koskevista rahallisista korvauksista. Joulukuussa 2019 Fosenin poronhoitajat vetosivat Storheian ja Roanin tuulivoimapuistojen loukkaavan heidän oikeuttaan harjoittaa kulttuuriaan ikaikaisilla maillaan. Norjan Saamelaiskäräjät kritisoivat vuonna 2016 sitä, että tuulivoimakompleksien suunnitteluvaiheessa sivuutettiin vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumus-menettely (FPIC), johon Norjan ratifioima ILO 169-sopimus alkuperäiskansaoikeuksista velvoittaa. (Fjellheim 2023.) Norjan öljy- ja energiaministeriö kuitenkin totesi ennen rakentamisluvan antamista, että tuulivoimarakentaminen ja poronhoito voivat elää rinta rinnan eivätkä rakentamisen vaikutukset olisi poronhoitoa estäviä (“HR-2021-1975-S (Fosen)” 2021, 4).

Lukuisten oikeudenkäyntien jälkeen Norjan korkein oikeus antoi lokakuussa 2021 päätöksen, jonka mukaan lisenssien myöntäminen Roanin ja Storheian tuulivoimakomplekseille rikkoi Norjan allekirjoittamaa YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus) 27:ä artiklaa, jonka mukaan etnisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä ei saa kieltää oikeutta muun muassa nautti omasta kulttuuristaan. Oikeudessa todettiin Storheian ja Roanin tuulivoimakompleksien rikkovan saamelaisten oikeuksia poronhoitoon. Tuulivoimarakentamisen todettiin johtavan laidunalueiden menetykseen porojen välttellessä tuulivoimaloiden ympäristöä. Fosenin tuulivoimakompleksien alueilla sijaitsevat laidunmaat ovat kahdelle alueella poronhoitoa harjoittavalle siidalle korvaamattomia, ja niiden menettämällä on merkittäviä vaikutuksia alueen poronhoitoon. Jo ennestään pienimuotoista poronhoitoa harjoittavien saamelaisten porojen määrän ennakoitiin vähenevän. (“HR-2021-1975-S (Fosen)” 2021, 14) Näin ollen korkein oikeus totesi tuulivoimarakentaminen rikkovan KP-

¹ Eteläinen ryhmä käyttää pohjoissaamenkielisestä siidasta eteläsaamenkielistä nimitystä, sijteä.

sopimuksen 27:ä artiklaa ja ministeriön tuulivoimakomplekseille myöntämät luvat todettiin mitättömiksi (emt., 7, 26).

Korkeimman oikeuden antama päätös ei ottanut kantaa siihen, mitä tuulivoimaloille tulisi tehdä, vaan jätti sen Norjan hallituksen päätettäväksi. Seuraavan 500 päivän ajan Norjan viranomaiset olivat haluttomia ottamaan kantaa siihen, mitä tuulivoimakomplekseille tulisi tehdä. Sen sijaan ministeriö etsi uusia keinoja korvata siidoille energiarakentamisesta aiheutuneet vahingot ja piti tuulivoimalat toiminnassa. (Laframboise 2023, 10.)

1.2 Oslon suurmielenosoitukset

Fosenin tuulivoimakompleksin vastustaminen on oikeudellisen prosessin ohella näkynyt ympäristöjärjestöjen sekä saamelaiden järjestäminä mielenilmauksina. Vuonna 2016 mielenosoittajat marssivat Storheimarsjeniksi kutsutussa, 200 osallistujan vahvuudessa tapahtumassa ja huhtikuussa 2018 ryhmä aktivisteja sulki Storheian rakennustyömaalle johtavan tien (Biong 2023; NRK 2018). Näyttävimmät mielenosoitukset järjestettiin kuitenkin Osllossa vuonna 2023. Protestiaallon pani liikkeelle saamelaisnuorten turhautuminen valtion välinpitämättömyyteen korkeimman oikeuden päätöksestä.

Yhdessä tukijoidensa kanssa saamelaisaktiivit mobilisoivat laajamittaisia mielenosoituksia, protestikulkueita sekä julkisista puheista ja taide-esityksistä koostuvia tukitilaisuuksia. Suora toiminta oli näkyvä osa nuorten saamelaisaktiivien protestiagendaa: nuoret valtasivat hallituksen rakennuksia, estivät kulun eri ministeriöihin, kytkeytyivät toisiinsa kettingeillä ja kieltäytyivät tottelemasta poliisien poistumiskäskyjä.

Helmi-maaliskuun mielenosoitukset alkoivat 23. helmikuuta 2023 saamelaisaktiivien vallatessa Norjan Öljy- ja energiaministeriön aulan. Lyhyehkössä tapaamisessa öljy- ja energiaministerin Terje Aaslandin kanssa saamenpukunsa eli gáktinsa mielenosoituksena nurin päin kääntäneet nuoret saamelaiset vaativat tuulivoimaloiden purkamista ja maiden palauttamista Fosenin saamelaisille. 13 aktiivia vietti ministeriön tiloissa lähes neljä päivää. Valtaus päättyi sunnuntaina ja maanantain vastaisena yönä 27. helmikuuta yölliseen poliisioperaatioon. Pidätyksen jälkeen aktiivit palasivat tukijoidensa kanssa hallituskortteliin eri ministeriöiden sisäänkäynneille protestoimaan ja jatkoivat vaatimustensa esittämistä. Fosenin puolustajien tavoitteena oli ”sulkea Norjan valtio ministeriö ministeriöltä”. Viikon protestoimisen jälkeen ministeri Aasland taipui esittämään anteeksipyyntönsä Fosenin saamelaisille ja myönsi ihmisoikeusrikkomuksen tapahtuneen. Helmi-maaliskuussa Fosenin puolustajat protestoivat yhdessä tukijoidensa kanssa yhteensä kahdeksan päivän ajan. Protestiviikko päättyi 3. maaliskuuta väkijoukon

kerääntymiseen kuninkaanlinnan aukiolle. (Bull 2023; Elster ym. 2023; Halvari ja Kemi 2023; Senel 2023; Skartland ym. 2023.)

11. lokakuuta 2023 Fosenin puolustajat aloittivat protestit pystyttämällä laavuleirin vilkkaalle Karl Johanin kadulle (Karl Johans gate) Oslon keskustassa. Nuoret saamelaiset vaativat tuulivoimakompleksien purkamista sekä maiden palauttamista Fosenin saamelaisille. Toiminta jatkui Norjan suurkäräjien eli parlamenttitalon aulan valtauksella, missä saamelaisaktiivit jatkoivat protestiaan joikaamalla. Poliisit kantoivat Fosenin puolustajat pois saman päivän iltana parlamenttitalon tiloista. Protestitoiminta jatkui maaliskuun tapaan istumamielenosoituksilla ministeriöiden edustalla. Fosenin puolustajat estivät järjestelmällisesti pääsyn eri ministeriöihin kytkeytymällä toisiinsa ketteillä. Poliisi puuttui tilanteeseen hajottamalla kansalaistottelemattomien mielenosoittajien joukon ja kantamalla nuoret pois. Lokakuussa mielenosoitukset päättyivät nuorten saamelaisten vierailuun kuninkaanlinnassa 16. lokakuuta. (Seipiharju ja Torikka 2023; Ørnhaug ym. 2023.)

2 Saamelaisen vastarinnan historiaa ja nykypäivää alkuperäiskansana

Kun hallitseva valta ei tunnusta kulttuurista erilaisuutta ja pakottaa vastapuolen luopumaan omista arvoistaan ja järjestelmistään, syntyy suhdetta valtarakenteisiin heijastavaa, vastustavaa toimintaa (Lehtola 2022, 191–195). Vastarinta voidaan ymmärtää laajana ilmiönä, joka syntyy epäoikeudenmukaisuuden kokemuksesta ja ilmenee pyrkimyksenä haastaa tai muuttaa vallitsevia valtasuhteita (Della Porta ja Diani 2006). Yhteiskunnallinen liike on puolestaan yksi vastarinnan muodoista: se tarkoittaa organisoitua ja kollektiivista toimintaa, joka tähtää yhteiskunnallisten muutosten edistämiseen tai vastustamiseen, ja joka rakentuu jaetun identiteetin ympärille (emt., 20–21).

Vastarinta ei aina ole julkista ja järjestäytyntä, vaan se voi olla myös hiljaista ja arkipäiväistä. Hiljainen vastarinta on aikaisemmin ollut saamelaisille turvallinen tapa osoittaa erimielisyyttä tilanteissa, joissa avoimen konfliktin pelko on estänyt julkisen haasteen esittämisen vallanpitäjiä kohtaan. Erityisen tärkeä rooli niillä on ollut aikana ennen saamelaisten oikeusinstituutioita sekä kansainvälisten alkuperäiskansaoikeuksien kehittymistä. Viranomaisia vastustettiin ”jurnuttavalla” toiminnalla, joka ei tavoitellut välitöntä hyötyä: hidastelulla, välttelemällä, tietämättömäksi ja passiiviseksi heittäytymällä sekä sarkasmia, ironiaa ja kaksoismerkityksiä vuorovaikutuksessa käyttämällä. Passiivisuudesta hiljaisuudessa ja vaikenemisessä ei kuitenkaan ole kyse, vaan edellä kuvatuilla keinoilla on pyritty – ja onnistuttu sumentamaan saamelaisten omista hallinnollisista rakenteista välinpitämättömien vallanpitäjien auktoriteettia ja legitimitettä. (Lehtola 2022, 195–201, Nykänen ym. 2023, 177)

Myös saamenpukuun, pohjoissaameksi gákti, liittyy aivan erityistä sanatonta viestintää. Hienovaraisuus korostuu saamelaisessa kommunikaatiossa, sillä pienissä, haastavissa olosuhteissa elävissä yhteisöissä konfliktitilanteiden eskaloituminen saattoi olla jopa elämän ja kuoleman kysymys. Käännetty puku, jorggugákti voidaan näin ollen tulkita äärimmäisenä mielenilmauksena, jopa vihamielisenä vastustamisena. (Magga 2018, 263–264.)

Saamelaisten suhteita valtioon ja sen edustajiin on luonnehtinut jännitteisyys sekä epäluuloisuus niiden lähes 500 vuoden aikana, joina saamelaiset ovat olleet alisteisessa asemassa valtioihin ja niiden politiikkaan nähden (Nykänen ym. 2023, 176). Saamelaisten poliittinen järjestäytyminen alkoi jo 1800-luvun loppupuolella ja kiihtyi maailmansotien jälkeen, mutta saamelaisen vastarintaperinteen ymmärtämisen kannalta olennaisia ovat etenkin 1960- ja 1970-lukujen tapahtumat, jolloin yliopistoissa kouluttautunut uusi, tasa-arvosta ja itsemääräämisoikeudesta uusia oppeja saanut saamelainen sukupolvi alkoi aktiivisesti toimia

assimilaatiopolitiikan tukahduttamien saamelaiskulttuurien elvyttämiseksi sekä vaatia näkyvästi oikeuksiaan etenkin Pohjois-Norjassa Alta-Kautokeino-joen vesivoimarakentamisen yhteydessä. Saamelaisnuorten poliittiseen heräämiseen vaikutti vähemmistöille suotuisa globaali ideologinen ilmapiiri, jota luonnehti sosiaalinen, kulttuurinen, filosofinen ja taiteellinen uteliaisuus sekä kokeellisuus. (García-Antón ym. 2020; Minde 2003, 79–80; Valkonen 2009, 66–67.)

1960-luvulla voimistunut etnopolitiittinen liikehdintä oli reaktio valtioiden 1800-luvulta 1900-luvun puoliväliin saakka harjoittamalle assimilaatio- ja holhouspolitiikalle, ja sen alulle panijana toimivat nuoret, jotka olivat viettäneet lapsuutensa asuntolakouluissa (Lehtola 1997, 114; Seurujärvi-Kari 2012, 44). Assimilaatiopolitiikan tavoitteena oli sulauttaa saamelainen kulttuuri osaksi valtaväestön kulttuuria ja merkittävä roolissa toimi asuntolakoululaitos, joka vieraannutti lukuisat saamelaislapset omasta kielestään ja kulttuuristaan (Lehtola 1997, 36). Erytisen systemaattista assimilaatiopolitiikka oli Norjassa, missä se oli kiinteä osa kansallisvaltion rakentamisprosessia (Minde 2003, 76).

Saamelaisliike on Seurujärvi-Karin mukaan prosessi, jossa etninen identiteetti politisoituu ja saa keskeisen merkityksen kollektiivisen tietoisuuden, ryhmäsamaistumisen ja poliittisen mobilisaation välineenä. Liike rakentaa saamelaisten keskinäistä solidaarisuutta ja tuottaa kokemusta kuulumisesta yhteiseen, kuviteltuun poliittisen yhteisöön, jonka puitteissa etnisiä oikeuksia voidaan artikuloida ja vaatia. Varsinaisesti saamelaisliikkeestä voidaan puhua siitä ajanjaksosta lähtien, kun saamelaiset itse nousivat saamelaisjärjestöjen johtoon ja kun ylitajainen saamelaistoiminta vahvistui. (Seurujärvi-Kari 2012, 3.) Uudet kansalliset sekä kansainväliset järjestöt tarjosivat uudelle sukupolvelle foorumin, jossa he pystyivät jakamaan ja kehittämään ideoitaan. Vähitellen ideat muuttuivat kestäviksi käytännöiksi sekä institutionaalisiksi muutoksiksi (Cocq ja DuBois 2019, 73).

1970-luvulta alkaen alkuperäiskansojen tilannetta alettiin YK:ssa tarkastella vähemmistöistä erillisenä (Minde 2008, 53–55). Niin ikään Saamelaisneuvosto päätti 1960-luvun lopulla olla liittymättä kansallisten vähemmistöjen liiton, Euroopan kansallisuuksien liiton (FUEN) jäseneksi huomatessaan, että saamelaisilla oli enemmän samaistumis pintaa alkuperäiskansa inuiittien kuin eurooppalaisten vähemmistöjen kanssa (Somby 2025, 63–64). Alkuperäiskansojen ja vähemmistöjen eroavaisuudet tulevat ilmi tarkasteltaessa asiaa oikeusnäkökulmasta. Erotuksena vähemmistöön on se, että alkuperäiskansaoikeudet ovat luonteeltaan kollektiivisia, kansalle kokonaisuutena kuuluvia, kun taas vähemmistöoikeudet ovat yksilöllisiä. Toiseksi alkuperäiskansaoikeuksien painopiste on autonomian kehityksessä ja

itseäänmäärittämisoikeudessa sekä maa- ja luonnonvarojen hallinnassa. Kolmanneksi alkuperäiskansat eivät vähemmistöjen tapaan ole pelkästään lukumääräisesti vähemmistöasemassa, vaan he ovat alueen alkuperäisiä asukkaita, jotka asuttivat alueita ennen nykyisten valtioiden muodostumista. (Eide ja Daes 2000.)

1970-luvun alkupuolisko oli ylirajaisessa saamelaispolitiikassa sekä kulttuurien revitalisaatiassa eli elvyttämisessä käännteentekevä. Pohjoismainen Saamelaisneuvosto (Sámiráđđi) perustettiin jo vuonna 1956, mutta sen konferenssit muotoutuivat saamelaisvetoiksi, etnoliittisiä lausuntoja ja vaatimuksia esittäviksi työpajamuotoisiksi foorumeiksi vuonna 1971 (Minde 2003, 80). Tätä ennen konferenssit olivat olleet luonteeltaan akateemisia ja luontopainotteisia tilaisuuksia, joissa virallisia puheenvuoroja pitivät lähinnä ei-saamelaiset asiantuntijat eikä poliittisiin asioihin otettu kantaa (Somby 2025, 55–57, 76). Vuonna 1972 Sirkmán saamelaiskylässä järjestetyssä kirjallisuusseminaarissa syntyi yksi saamelaisen vastarintaperinteen merkittävimmistä symboleista, kirjainyhdistelmä ČSV², josta on muodostunut saamelaisen kulttuurisen ja poliittisen heräämisen tunnus (emt. 2025, 73). Vuonna 1974 kahdeksannen saamelaiskonferenssin julkilausumassa saamelaiset määrittelivät itsensä ensimmäistä kertaa alkuperäiskansaksi (Seurujärvi-Kari 2012, 54). Saamelaiskulttuurien ja -instituutioiden sekä kansallisen itsetunnon vahvistuminen loi pohjaa kansainväliseen alkuperäiskansaliikkeeseen liittymiselle.

Uudenlainen tietoisuus liittyy kansainväliseen alkuperäiskansojen liikehdintään. Saamelaiset olivat sekä yksilöinä että kollektiivisesti aktiivisesti mukana rakentamassa kansainvälisiä alkuperäiskansaverkostoja. Alkuperäiskansat alkoivat rakentaa yhteistä identiteettiä Alkuperäiskansojen maailmanneuvoston (WCIP) perustajien luoman yhteisen alkuperäiskansaideologian ja -diskurssin pohjalta (Seurujärvi-Kari 2012, 52–54). Toimintaan osallistuminen auttoi rakentamaan saamelaisten poliittista legitimitteettiä sekä kansainvälisellä että kansallisella tasolla (Somby 2025, 4). WCIP:n kautta Saamelaisneuvostolle ja myöhemmin Norjan Saamelaiskäräjille (Sámediggi) aukesi mahdollisuus osallistua alkuperäiskansojen asioita koskeviin kokouksiin sekä prosesseihin Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) sisällä. Kansainväliset sopimukset ja julistukset ovat auttaneet luomaan ja kehittämään saamelaisille myös kansallisen tason oikeuksia (Seurujärvi-Kari 2012, 4).

² Käytetyimmäksi merkitykseksi ovat vakiintuneet sanat “Čájet Sámi Vuoiŋŋa” eli “Näytä saamelaista henkeä”.

Saamelaiset alkoivat nähdä itsensä alkuperäiskansana sekä osana globaalia maailmaa. Kansainväliseen toimintaan osallistuneista aktiiveista tuli alkuperäiskansadiskurssin välittäjiä: globaalit ihmisoikeusasiat tuotiin paikalliselle tasolle (Seurujärvi-Kari 2012, 53–55).

2.1 Alta-konflikti

Viimeistään 1970- ja 1980-luvulla Finnmarkissa Pohjois-Norjassa sijaitsevan Alta-Kautokeinojoen patoamissuunnitelmista seuranneen vastarinnan vuosina saamelaisten asema alkuperäiskansana vakiintui myös kansainvälisellä tasolla (García-Antón 2020). Joen patoamista vastustava toiminta kasvoi paikallisesta ympäristöliikkeestä kansalliseksi ja kansainväliseksi alkuperäiskansa-asiaksi (Minde 2003, 89). Konfliktin aikana saamelaiset esiintyivät ensimmäistä kertaa poliittisena alkuperäiskansasubjektina, sillä se oli ensimmäinen, merkittävän määrän saamelaisia yhteen kerännyt laajamittainen kansallisen ja paikallisen tason julkinen, osittain radikaaleja toimintatapoja hyödyntävä protesti, jossa vastarinnan kohteena oli kansallisvaltio (Nykänen ym. 2023, 176, 203; Somby 2025, 283). Kansainvälinen alkuperäiskansapolitiikka vaikutti taustalla konfliktin luonteen muodostumisessa tehden paikallisesta kiistasta kansallisen ja kansainvälisen kysymyksen: Norjan kansainvälisen lainsäädännön ja alkuperäiskansan esittämien vaatimusten paineiden alla Norjan vähemmistöpolitiikka otti uuden suunnan (Nykänen ym. 2023, 180–181).

1960-luvun lopulla Norjan vesiviranomaiset ehdottivat Alta-Kautokeinojoen patoamista vesivoimalaa varten. Toteutuessaan suunnitelma olisi hukuttanut alleen Mázen saamelaiskylän. Kyläläisissä, alueen maanomistajissa sekä osassa alueella poronhoitoa harjoittavista saamelaisissa heräsi huoli suunnitelman ympäristövaikutuksista sekä saamelaisalueiden tulevaisuudesta. Alta-liike otti ensiaskelensa 1970-luvun alussa edellä mainittujen paikallisten osoittaessa mieltään patoamista vastaan yhdessä ympäristöjärjestöjen kanssa. Varsinainen vastarinta syntyi, kun *Folkeaksjon mot utbygging av Alta-Kautokeino-vassdraget* eli kansanliike Alta-Kautokeinojoen vesirakentamista vastaan perustettiin vuonna 1978 Norjan hallituksen äänestäessä padon rakentamisen puolesta. Folkeaksjon-liikkeen protesteja järjestettiin sekä Finnmarkissa että Osllossa. Vuonna 1979 aktivistit perustivat protestileirin ensin Detsikaan, ja sitten Stillaan, minne tietyt olivat tuolloin edenneet. Suurimmat protestit järjestettiin Stillassa vuoden 1981 tammikuussa, jolloin 800 protestoijan joukko esti rakennustöiden etenemisen kahliutumalla toisiinsa sekä työkoneisiin ketteillä. Protestileiri hajotettiin 600 norjalaisen poliisin toimesta. (Nykänen ym. 2023, 178–180; Pehkonen 1999, 16, 71–73.)

Vuosina 1979–1981 liikkeen saamelaisoikeuksia painottava ryhmittymä, *Samisk aksjonsgruppe*, hyödynsi vastarinnassaan kansalaistottelemattomuutta. Lokakuussa 1979 joukko saamelaisaktivisteja pystytti laavun Norjan suurkäräjien eli parlamenttitalon ulkopuolelle Oslossa ja vaati rakennustöiden keskeyttämistä ryhtymällä nälkälakkoon. Vuosina 1979 ja 1981 saamelaisaktivistien paljon mediahuomiota saaneet nälkälakot onnistuivat keskeyttämään rakentamisen joksikin aikaa. 1980-luvulla kamppailun painopiste siirtyi Saamenmaalta Osloon. Nälkälakon ohella 15 saamelaisnaista osoitti mieltään valtaamalla pääministerin kanslia vuonna 1981. Sekä nälkälakkoilijat että saamelaisnaiset vaativat rakentamispäätöksen kumoamista (Pehkonen 1999, 102–103). Kaksi pääministerin kanslian vallanneista naisista, Ellen Marit Gaup Dunfjeld ja Inger Anne Gaup, matkustivat lisäksi paavia tapaamaan Roomaan sekä Yhdysvaltoihin ja Kanadaan saadakseen kiistalle kansainvälistä huomiota (Somby 2025, 161–162). Vastarinnan viimeisimpiä näytöksiä oli Fállijohka-sillan epäonnistunut räjäyttämisyritys, jossa tempaukseen osallistunut Niillas Aslaksen Somby menetti kätensä (Somby 2016, 9–12).

Alta-konflikti mullisti Norjan saamelaispolitiikan (ks. Bjørklund 2020). Saamelaisaktivistit olivat menestyksekkäitä vaatimustensa esittämisessä: kaikki saamelaisten oikeuksia koskevat vaatimukset toimeenpantiin Norjassa kymmenen vuoden sisällä. Mielenosoittajat vapautettiin, saamelaisten perustuslaillinen asema alkuperäiskansana vakiinnutettiin ja vaaleilla valittava poliittinen itsehallintoelin eli Saamelaiskäräjät perustettiin. Ainoastaan vaatimukseen padon rakentamisen lopettamisesta ei Norjan hallitus myöntynyt ja voimala aloitti toimintansa vuonna 1987. (Pehkonen 1999, 16; Somby 2025, 283.) Lisäksi maa- ja vesioikeudet vahvistuivat ILO 169-sopimuksen ratifioinnin myötä vuonna 1990.

Alta-konflikti ei muuttanut pelkästään saamelaisten suhdetta Norjan valtioon, vaan myös saamelaisen poliittisen aktivismin käytännöt. Julkisesta vastarinnasta ja kansalaistottelemattomuudesta on tullut keskeinen osa saamelaista vastarintaa (Nykänen ym. 2023, 203). Alkuperäiskansojen hallintoelimen perustamisen ohella osana Norjan poliittista järjestelmää, Alta-konflikti nopeutti alkuperäiskansojen sisällyttämistä osaksi YK:n järjestelmää (Minde 2008, 67). Saamelaisaktivistit käyttivät Alta-konfliktissa ensimmäistä kertaa kansainvälistä alkuperäiskansa-asiaa osana poliittista strategiaa. Näyttävän kansalaistottelemattomuuden ohella oikeuksiin vetoamisesta alkuperäiskansana tuli osa vastarintamenetelmiä.

2.2 Vihreä kolonialismi

Saamenmaan maankäyttökiistat ovat 2010-luvulta lähtien olleet yhä useammin sidoksissa vihreän siirtymän hankkeisiin, erityisesti tuulivoimaan (Amnesty International ja Saamelaisneuvosto 2025). Fosenin tuulivoimahankkeesta syntynyt konflikti on tästä keskeinen esimerkki. Siinä uusiutuvan energian tuotanto ajautui ristiriitaan saamelaisen poronhoidon sekä kulttuuristen oikeuksien kanssa.

Tällaisia konflikteja on alettu tulkita vihreän kolonialismin käsitteen kautta. Termillä viitataan tilanteeseen, jossa ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja uusiutuvan energian hankkeita käytetään oikeuttamaan alkuperäiskansojen maiden ja resurssien käyttö ilman heidän suostumustaan (Amnesty International ja Saamelaisneuvosto 2025, 20). Vihreän kolonialismin narratiivi on kehittynyt erityisesti Saamenmaalla sen keskustelun yhteydessä, voivatko tuulivoima ja poronhoito elää rinta rinnan. Keskeisessä roolissa termin käyttöönotossa on ollut Norjan saamelaiskäräjien entinen presidentti, Aili Keskitalo. (Kårtveit 2021, 164.)

Kuten Alta-konfliktin aikana, myös nykyisin maankäyttöhankkeita perustellaan yleisellä yhteiskunnallisella hyödyllä. Aiemmin niitä perusteltiin modernisaatiolla ja talouskehityksellä, nykyään ilmastotoimilla (Kårtveit 2021, 164). Pitkän maankäyttökonfliktien historian aikana alkuperäiskansat ovat oppineet, miten ”kehittämishankkeet” usein rikkovat alueellisia oikeuksia sekä luovat uusia keinoja hyödyntää luonnonvaroja kestävämmällä tavalla (Zárata-Toledo ym. 2019, 2). Seuraukset näkyvät tänä päivänä uusiutuvan energiateollisuuden voimakkaana vastustamisena.

Ilmastonmuutos uhkaa saamelaisyhteisöjä kahdelta eri suunnalta: Saamelaiset joutuvat samanaikaisesti kärsimään sekä ilmastonmuutoksen suorista ympäristövaikutuksista että sen hillitsemiseksi tehdyistä toimenpiteistä (Fjellheim 2023, 142). Fosenin tapauksessa tämä jännite korostui äärimmilleen, kun Norjan korkein oikeus katsoi vuonna 2021 tuulivoimaloiden loukkaavan saamelaisten oikeutta harjoittaa poronhoitoa kulttuurisena elinkeinona. Tapauksen on nähty osoittavan, että vihreä siirtymä voi luoda uusia kolonialistisia rakenteita, jos alkuperäiskansojen oikeuksia ja tietoa ei huomioida päätöksenteossa (Fjellheim 2023; Mósesdóttir 2024).

Tutkimuksissa on korostettu, että Fosenin konfliktissa poronhoitajien tieto tuulivoiman vaikutusta sivuutettiin päätöksenteossa ja sen luotettavuus kyseenalaistettiin (Fjellheim 2023; Mósesdóttir 2024; Normann 2021). Tämän vuoksi tapausta pidetään esimerkkinä tilanteesta, jossa energiapolitiikan tavoitteet, taloudelliset intressit ja alkuperäiskansojen kulttuuriset

oikeudet törmäävät (Ellingsen 2020; Fjellheim 2023a). Fosen on muodostunut ennakkotapaukseksi keskustelussa siitä, voiko vihreä siirtymä olla oikeudenmukainen ilman alkuperäiskansojen itsemääräämisoikeuden kunnioittamista (Cambou 2023).

Saamelaisaktivismi on ollut viime vuosina poikkeuksellisen näkyvää. Kaivos- ja tuulivoimahankkeet sekä esimerkiksi Norjan ja Suomen solmima kalastussopimus Tenolla ovat aikaansaaneet voimakasta vastarintaa, ja laajaa kansainvälistä huomiota. Siirtymä 1980- ja 1990-lukujen institutionalisoituneesta ja pohjoismaiseen demokratiaan luottavasta alkuperäiskansapolitiikasta valtioiden kanssa yhteistyöstä kieltäytyvään politiikkaan ja erityisesti nuorten toteuttamaan suoran toiminnan aktivismiin on ollut 2010-luvulta lähtien näkyvä (Alakorva 2025, 27; Vinkka 2021, 22).

3 Teoreettinen viitekehys

Tutkimukseni keskeiset teoreettiset käsitteet ovat leimahduspiste, representaatio sekä paikan ja ajan monikerroksisuuden liittyvät translokaalisuus ja transgressiivisuus. Ne toimivat pohjana myös aineiston analyysille. Alla avaan jokaisen käsitteen taustoja ja miten hyödynnän niitä tutkimuksessani.

3.1 Leimahduspiste

Leimahduspisteen käsite on osa yleisempää yhteiskuntatutkimuksen sanastoa potentiaalisesti merkittävistä ja käännteentekevistä hetkistä ja tapahtumista yhteiskunnallisissa liikkeissä. Tutkimuksessani käyttämäni käsite pohjautuu John Borrowsin (2005) ja Peter H. Russellin (2010) teksteihin, jotka ovat soveltaneet leimahduspisteen käsitettä alkuperäiskansojen poliittisen aktivismin analyysissa. He ovat tarkastelleet alkuperäiskansojen vastarintaa ja leimahduspisteiden syntyä etenkin Kanadan kontekstissa.

Haluan käsitteen avulla laajentaa ymmärrystä Fosen-protesteista osana saamelaista vastarintaperinnettä sekä haastaa yleisemmin irrallisuuteen, radikaalisuuteen ja arvaamattomuuteen perustuvan representaation alkuperäiskansojen poliittisesta aktivismista. Hyödynnän leimahduspisteen käsitettä tarkastellessani, miten Fosen-protestien kaltaista konfliktin kärjistymistä jäsenetään nuorten saamelaisten sosiaalisen median sisällöissä. Käsitteen avulla analysoin miten kehykset liittyvät poliittisen toimijuuden rakentamiseen. Käytän tutkimuksessani leimahduspisteen käsitettä analyttisenä välineenä tunnistaakseni, miten konfliktien taustalla vaikuttavat jännitteet, tunteet ja historialliset suhteet tulevat esiin sosiaalisen median vuorovaikutuksessa. Kehysanalyysin keinoin tarkastelen, miten sisällöissä rakennetaan ymmärrystä konfliktista, sen syistä ja oikeutuksesta.

Borrows (2005) viittaa leimahduspisteen käsitteellä tilanteeseen, jossa yleensä maan, veden ja luonnonvarojen jakamiseen ja käyttämiseen liittyvä pitkään jatkunut kiista puhkeaa alkuperäiskansayhteisön ja muiden yhteisöjen väliseksi, fyysiseksi konfliktiksi. Kiistat liittyvät erilaisiin maankäyttöpyrkimyksiin (emt., 14), sillä historialliset alkuperäiskansakäsitykset omaisuudesta eroavat nykyisistä maanomistuksen viitekehyksistä, joissa maa nähdään tyypillisesti hyödykkeenä tai kiinteistönä (Kuokkanen 2023, 24).

Leimahduspisteet ilmenevät yleensä maanvaltauksina ja tiesulkuina tai muuna kansalaistottelemattomuutena. Suoraan toimintaan ryhdytään, kun koetaan, ettei muita vaikuttamisen keinoja enää ole. Ratkaisua maankäyttökiistaan on voitu hakea niin osapuolten

välisistä neuvotteluista, poliittisesta lobbauksesta kuin ympäristöarvioiden laatimisesta ja tuomioistuimiin vetoamisestakin. (Borrows 2005, 35; Russell 2010, 38). Leimahduspisteen taustalla on jokin yksityiskohtaisempi tapaus, kuten pyyntioikeuden rajoittaminen tai virkamiehen antama, alkuperäiskansaoikeuksia räikeästi rikkova lausunto. (Russell 2010, 31.)

Leimahduspisteen muodostumisessa keskeistä on myös epäoikeudenmukaisuuden aiheuttamien tunteiden kasautuminen ja tunnustamatta jättäminen (Borrows 2005). Yhteyden menettäminen maa-alueeseen ja sen luonnonvaroihin on traumaattinen tapahtuma, sillä kyseinen suhde on usein yhteisön kulttuurista olemassaoloa määrittävä tekijä.

Kolonialismi on sukupolvesta toiseen ulottuva jatkumo, jossa toinen toistaan muistuttavat, alkuperäiskansojen maasuhdetta loukkaavat tapahtumat synnyttävät epäoikeudenmukaisuuden ja surun tunteita. Leimahduspiste syntyy, kun hallitukset jättävät nämä tunteet ja kokemukset huomioimatta tai eivät ymmärrä niitä. Myöskään tuomioistuimet eivät päätöksissään riittävästi huomioi konfliktien taustalla vaikuttavia psykologisia tekijöitä (Borrows 2005, 24). Oikeus voi löytää ratkaisun käsillä olevan tilanteen purkamiseksi, mutta ne eivät edellä mainituista syistä kykene ratkaisemaan laajempia maa- ja luonnonvarakäyttöä koskevia kysymyksiä (emt., 46). Alkuperäiskansojen luottamus valtioiden oikeuslaitosiin maa- ja luonnonvarakäytössä on jo ennestään heikkoa, sillä ne ovat kautta historian suosineet valtaväestön oikeuksia maihin ja luonnonvaroihin (emt., 51).

Historian kieltäminen tai sen muuttaminen aiheuttavat niin ikään epäoikeudenmukaisuuden tunteita. Menneisyyden tulkintoja hallinnoimalla pyritään häivyttämään todisteet sekä assimilaatiopolitiikan seurauksista että alkuperäiskansojen historiallisista oikeuksista asuttamiinsa alueisiin (Borrows 2005, 2). Tuomioistuimet ja lainsäädäntö hallitsevat tulevaisuuden tulkintoja historian narratiiveja kontrolloimalla sekä kieltämällä nykyhetkessä tapahtuvat maankäyttöön liittyvät kiistat. Jos alkuperäiskansoilla ei ole valtaa vaikuttaa menneisyyden tulkintoihin, on konflikteihin johtavia leimahduspisteitä odotettavissa myös tulevaisuudessa (emt., 56). Alkuperäiskansojen ja asuttajakolonialistisen valtion historiallisen suhteen rooli on merkittävä leimahduspisteiden muodostumisessa.

Alkuperäiskansojen protestiperinteet vaihtelevat alueittain. Sovellettaessa leimahduspisteen käsitettä saamelaiseen kontekstiin on syytä ottaa huomioon kansojen ja valtion välisten suhteiden erilaiset tarinat Kanadassa sekä Norjassa, Ruotsissa, Suomessa ja Venäjällä. Russell (2010) painottaa yhden merkittävimmistä leimahduspisteen rakennuspalikoista olevan aboriginaalien kanssa tehtyjen sopimusten rikkominen. Sopimukset asettivat velvoitteita aikaisemmin kruunun, sittemmin Kanadan valtion suhteelle aboriginaalien kanssa. Norjassa,

minne Fosenin tapaus maantieteellisesti sijoittuu, suhde norjalaisiin ei rakennu samanlaisille sopimuksille. Norjan valtiota velvoittavat kansainväliset lait sekä alkuperäiskansojen oikeuksiin liittyvät sopimukset. Kanadalainen ja pohjoismainen valtio eroavat myös valtiojärjestelmiltään: Kanada on liittovaltio, kun taas Norja yhtenäisvaltio. Erilaiset valtiojärjestelmät tuottavat erilaisia alkuperäiskansaitsehallintoja (Wilson ja Selle 2019) ja erilaista poliittista toimijuutta.

Borrowsin (2005) esimerkit leimahduspisteistä ilmentävät vastarintaa alkuperäiskansayhteisöjen mailla, kiistan kohteena olevien maiden ja luonnonvarojen välittömässä läheisyydessä. Vaikka saamelaisaktivistit viivästyttivät tuulivoimaloiden rakentamista Storheiaan jo huhtikuussa 2018 pystyttämällä laavun rakennustyömaalle johtavalla tielle (NRK 2018), Fosen-liikkeen näkyvin vastarinnan muoto syntyi Fosenin niemimaan sijaan kuitenkin Oslossa. Varsinaisen leimahduspisteen syntymisen taustalla oli Norjan korkeimman oikeuden antama päätös ja sitä seurannut passiivisuus.

Tutkimuksessani leimahduspiste on tulkittu ja kehystetty tapahtuma, representaation kohde. Sosiaalisen median sisällöissä konfliktin kärjistymisen jäsenetään, tulkitaan ja tehdään merkitykselliseksi erilaisin kielellisin ja visuaalisin keinoin. Tarkastelen, miten nuoret saamelaiset kehystävät leimahduspisteiden syitä, oikeutusta ja seurauksia sekä millaisin itserepresentaation tavoin he asemoivat itsensä osaksi tätä konfliktia poliittisina toimijoina.

3.2 Representaatio, sosiaalinen todellisuus ja sosiaalinen media

Leimahduspisteen käsite tekee näkyväksi poliittisen konfliktin kärjistymisen, mutta ei yksin selitä, miten nämä tapahtumat ymmärretään ja tulkitaan sekä minkälaisia merkityksiä niille annetaan laajemmassa julkisessa keskustelussa. Leimahduspisteet rakentuvat sosiaalisessa todellisuudessa erilaisten esitysten, tulkintojen ja kehysten kautta. Tämän vuoksi niiden tarkastelu edellyttää representaation käsitettä, joka mahdollistaa sen ymmärtämisen, miten poliittinen toiminta, toimijat ja konfliktit esitetään sekä millaisia merkityksiä niille annetaan erityisesti mediaympäristöissä. Representaation käsitteen avulla voidaan tarkastella, miten konfliktit tulevat ymmärretyiksi osana laajempaa yhteiskunnallista todellisuutta.

Representaatio on jonkin asian uudelleen esittämistä. Todellisuuden heijastamisen ohella se on prosessi, jossa todellisuutta rakennetaan, muokataan ja tulkitaan tietystä näkökulmasta. Representaatio on rajattu esitys sosiaalisesta todellisuudesta, olipa kyseessä ihmisten, ilmiöiden tai ympäristön esittäminen. (Herkman 2001, 219; Seppänen 2005, 77–78.) Tässä tutkimuksessa tarkastelen representaatiota erityisesti nuorten saamelaisten

itserepresentaationa sosiaalisen median sisällöissä, jolloin huomio kohdistuu siihen, miten toimijat esittävät itsensä poliittisina subjekteina reaaliaikaisessa mediaympäristössä.

Kulttuurin medioituminen eli inhimillisten kokemusten välittymisen lisääntyminen erilaisten medioiden välittämänä on kasvattanut mediassa esiintyvien representaatioiden merkitystä sosiaalisen todellisuuden heijastajana ja rakentajana (Seppänen 2005, 93). Mediatutkimuksessa representaatiolla tarkoitetaan todellisuuden esittämistä ja merkityksellistämistä erilaisten merkkien, kuvien ja mediaesitysten kautta. (Herkman 2001, 219). Tutkimuksessani tämä tarkoittaa sitä, että livestriimit eivät ole pelkästään protestin dokumentaatiota, vaan keskeinen paikka, jossa poliittista todellisuutta tuotetaan ja kehystetään.

Stuart Hall (1997, 24–26) erottaa kolme eri representaation ulottuvuutta: refleksiivisen, intentionaalisen ja konstruktivistisen. Refleksiivinen ulottuvuus ymmärtää representaation todellisuuden heijastumana, intentionaalinen ulottuvuus puolestaan vastaa kysymykseen, mitä tekijä haluaa luomallaan representaatiolla sanoa. Valmis mediatuotos ja katsojan siitä tekemät tulkinnat voivat olla hyvin toisenlaisia kuin millaisiksi tekijä tai tekijät ne alun perin tarkoittivat. Keskityn tutkimuksessani pääosin kolmanteen, konstruktivistiseen ulottuvuuteen, joka tarkastelee sitä, ”millaisen todellisuuden mediaesitys tuottaa ja millaisilla keinoilla”? (Seppänen 2005, 95). Videot eivät vain näytä poliittista toimijuutta, vaan myös rakentavat sitä esimerkiksi valitsemalla ja korostamalla tiettyjä näkökulmia. Ymmärrän toisaalta Fosenin puolustajien tietoisien pyrkimyksen vaikuttaa yleisön käsityksiin sosiaalisesta todellisuudesta poliittisella toimijuudellaan sosiaalisessa mediassa (ks. Benford 2016).

Representaatioiden tuottamiseen liittyy aina valta ja politiikka, sillä ne vakiinnuttavat mielikuvia ja tuottavat tietoa esittämistään asioista (Seppänen 2005, 82–83; Seppänen ja Väliaverron 2024, 260). Representaatioiden tuottamiseen liittyy kysymyksiä siitä, kuka saa esittää, mistä näkökulmasta ja millaisin keinoin. Hallin (1997, 17) mukaan representaatiot ovat merkitysten tuottamista mielessämme olevien käsitteiden avulla. Representaatioiden politiikassa kyse on kulttuuristen merkitysten kamppailusta, jossa vallassa olevia näkökulmia yritetään vahvistaa ja ylläpitää muun muassa stereotyyppisten esitysten avulla (Herkman 2001, 221). Tutkimuksessani valta konkretisoituu kysymyksinä siitä, miten nuoret saamelaiset ottavat haltuun omat representaationsa ja millaisin keinoin he pyrkivät vaikuttamaan yleisön tulkintoihin heistä itsestään.

Stereotypiat ovat representaation muoto, joilla ”maailmaa ja ihmisiä järjestetään hierarkkisesti valtasuhteisiin”. Representaatiot voivat siis palvella vallankäyttöä ja vakiintuneita käsityksiä,

mutta ne voivat myös kyseenalaistaa ja muuttaa niitä. Stereotyyppisen esittämisen haastaminen on tietoista strategista toimintaa. (Herkman 2001, 221, 224; Seppänen ja Väliaverron 2024, 260.)

Hallin mukaan stereotyyppioita voidaan haastaa kääntämällä ne nurin, tuottamalla myönteisiä kuvia tai murtamalla stereotyyppit sisältä käsin. Stereotyyppioiden nurin kääntämisessä on kyse vastastereotyyppioiden tuottamisesta: negatiivinen stereotyyppi käännetään positiiviseksi esimerkiksi esittämällä yksilö tai ryhmä passiivisen uhrin sijaan aktiivisena toimijana. Stereotyyppioiden nurin kääntäminen voi kuitenkin johtaa uusien negatiivisten stereotyyppioiden syntyyn. Myönteisten kuvien tuottamisen tavoitteena on tuoda vaihtoehtoisia esittämisen tapoja negatiivisten rinnalle ja lopulta korvata nämä. Negatiiviset stereotyyppit voivat tästä huolimatta jäädä elämään uusien myönteisten stereotyyppioiden rinnalle. Stereotyyppien murtaminen puolestaan tarkoittaa toimintaa, jossa stereotyyppiin tuotetaan säröjä sisältä käsin ja stereotyyppien arvoja ja ideologioita horjutetaan esimerkiksi huumorin avulla. (Hall 1999, 211–222.)

Representaation merkitys korostuu vähemmistöjen kohdalla, sillä vähemmistöasemansa takia he pääsevät harvoin itse ääneen ja heitä koskevat asiat kerrotaan valtaväestön näkökulmasta, valtamedian ja valtion intressejä mukailien (Corrigan-Brown ja Wilkes 2012; Lupien ym. 2024; Siivikko 2019). Saamelaisen on muiden vähemmistöjen tapaan ollut vaikeaa saada äänen kuuluviin julkisessa tilassa sekä perinteisessä mediassa (Junka-Aikio 2018, 7). Kun valta määrittää oma representaatio puuttuu, myös poliittinen toimijuus jää ohueksi alkuperäiskansayhteisöille tärkeiden näkökulmien jäädessä pois yhteiskunnallisesta keskustelusta.

Alkuperäiskansat on esitetty sekä perinteisessä että muissa medioissa yleensä paternalististen, romanttisten ja eksoottisten stereotyyppioiden kautta. Valtakulttuurien luomien representaatioiden kuvaukset heikommassa asemassa olevista ryhmistä ovat usein negatiivisia (Moss 2010, 375). Kyseiset stereotyyppit liittyvät esimerkiksi rikollisuuteen ja vastuuttomuuteen, primitiivisyyteen ja lapsenomaisuuteen sekä ideaan ”jalosta villistä”. (ks. esim. Alia ja Bull 2005, 14–24, 34–47).

Sosiaalisen median alustat ovat mahdollistaneet alkuperäiskansojen toimijoille omien representaatioiden tuottamisen sellaisten vakiintuneiden uutis- ja tiedonvälityskanavien ulkopuolella, joissa heidän näkökulmansa on usein sivuutettu (Berglund ja Carlson 2021, 6; Cocq ja DuBois 2019). Sosiaalinen media, ei mahdollista pelkästään uudenlaisen representaation luomista, vaan se edesauttaa myös uudenlaisen, itsevarmemman saamelaisen poliittisen subjektiivisuuden rakentamista sekä poliittisen yhteisön vahvistamista vähemmistöille tyypillisten haasteiden edessä. (Junka-Aikio 2018.) Tutkimukseni aineisto, reaaliaikaisuuteen,

vuorovaikutteisuuteen ja affektiivisuuteen perustuvat livestriimit edustavat juuri tällaista omaehtoista mediatuotantoa.

Havainnot Latinalaisesta Amerikasta (Lupien ym. 2024) eivät tue Cocqin ja DuBoisin (2019) pohdintoja siitä, että uusmedia merkittäväällä tavalla vahvistaisi alkuperäiskansojen toimijuutta sosiaalisen todellisuuden rakentajina. Perinteisen median roolin on todettu olevan protestirepresentaatioiden määrittelyssä edelleen dominoiva. Vertailevassa kehysanalyytisessä tutkimuksessa Lupien ym. tutkivat alkuperäiskansajärjestöjen tuottamaa sosiaalisen median protestisisältöä Perussa, Chilessä ja Ecuadorissa ja sen suhdetta perinteisessä mediassa tuotettuun sisältöön. Vaikka sosiaalinen media tarjoaa alkuperäiskansoille väylän vastahegemonisten kehysten luomiselle, toiseuttavan diskurssin haastamiselle sekä alistavien rakenteiden näkyväksi tekemiselle, alkuperäiskansakehyksillä ei kuitenkaan vaikuttaisi olevan todellista vaikutusvaltaa valta-asemassa oleviin kehyksiin virtuaalisessa julkisessa tilassa. Perinteinen media toistaa valtion luomia kehyksiä keskittymällä protestojien väkivaltaisuuksiin valtion harjoittaman väkivallan sijaan. Kehystämisen voidaan nähdä kilpailuna, jolloin valta-aseman saavuttaneet kehykset saavat mahdollisuuden ohjata yhteiskunnassa käytävää poliittista keskustelua tiettyyn suuntaan. Kehyskilpailun todellinen voittaja on valtio. Lupien ym. toteavat, että uuden median tarjoamilla työkaluilla on todellista vaikutusta vain, jos julkisessa tilassa vallitsee vastaanottamiseen, tunnistamiseen ja vastaamiseen, eli kuuntelemiseen perustuva, avoin ilmapiiri. Kyseisten latinalaisamerikkalaisten valtioiden sekä valtavirtamedioiden ja alkuperäiskansojen välisessä suhteessa näin ei ole. (Lupien ym. 2024, 1580–1581.)

Pohjoismaiden ja Latinalaisen Amerikan alkuperäiskansaprotetit ovat luonteeltaan hyvin erilaisia. Saamelaisessa vastarinnassa ja kansalaistottelemattomuudessa ei käytetä väkivaltaa eikä valtion ja alkuperäiskansojen suhde ole yhtä väkivaltainen kuin Latinalaisessa Amerikassa. Esimerkiksi Chilessä Mapuche-protestoijia on kuollut poliisin väkivallan seurauksena. Chilessä, Boliviassa ja Ecuadorissa todellinen valta on valtiolla ja valtavirtamediolla, mutta miten tilanne eroaa Pohjoismaissa, missä saamelaiset ovat onnistuneet luomaan itselleen vahvan oikeusinstituution? Minkälaista sosiaalista todellisuutta pohjoismainen alkuperäiskansa luo sosiaalisessa mediassa ja mitä se kertoo heidän poliittisesta aktivismistaan?

3.3 Alkuperäiskansaprotestin paikantuminen: translokaalisuus ja transgressio

Translokaalisuuden ja transgression käsitteet täydentävät teoreettista viitekehystä tuomalla analyysiin tilallisen ulottuvuuden. Siinä missä leimahduspiste jäsentää poliittisen toiminnan

kärjistymistä ja representaatio sen merkityksellistämistä mediassa, nämä käsitteet suuntaavat huomion siihen, miten merkitykset liikkuvat eri tilojen välillä ja miten vakiintuneita rajoja ylitetään. Tarkastelen, miten leimahduspisteeseen kytkeytyvät tapahtumat ja niistä tuotetut representaatiot laajenevat sosiaalisen median sisällöissä paikallisesta kontekstista laajemmalle sekä miten poliittinen toimijuus rakentuu näissä tilallisissa siirtymissä ja rajanylityksissä.

Alkuperäiskansavastarinta kehystetään usein kansalaistottelemattomuudeksi, vaikka se ei ole aina tarpeeksi kattava käsite analysoimaan ilmiötä. Esimerkiksi Ellos Deatnu-liikkeen vuoden 2017 kalastussopimusta vastustavassa toiminnassa oli kyse saamelaisen suvereniteetin vahvistamisesta ja omien oikeus- ja hallintojärjestelmien puolustamisesta pelkän lain rikkomisen sijaan. Liike reagoi perinteisiä kalastusoikeuksia rajoittavaan sopimukseen julistamalla autonomia alueita Tenolla ja irtautumalla valtiollisesta päätöksenteosta (Kuokkanen 2020). Kansalaistottelemattomuuden sijaan tarkastelen Fosenin puolustajien poliittista aktivismia transgressiivisena tekoina, jonka Adam J. Barker esittää strategisena välineenä kolonialististen rajojen murtamiseen sekä oman, ”suvereniteetin kolmannen tilan” luomiseen (Barker 2015, 43).

Translokaalisuus tarkoittaa useiden paikkojen välisten yhteyksien ja verkostojen muodostamaa sosiaalista todellisuutta. Translokaalisuudella tarkoitetaan toisin sanoen paikallisuuden laajentamista. Se laajentaa transnationalismin käsitettä huomioimalla valtioiden rajat ylittävän toiminnan lisäksi myös liikkumiseen maan rajojen sisällä sekä tiedon, tavaroiden, ideoiden ja symbolien virtaukset. Käsitteen avulla tarkastellaan etenkin muuttoliikkeitä ja se tarjoaa tehokkaan työkalun muun muassa kehitystutkimuksen ja ympäristömuutoksen tarkasteluun. Näkökulma on erityisen hyödyllinen analysoitaessa, miten identiteetit ja sosiaaliset suhteet muovautuvat useassa paikassa samanaikaisesti. Translokaalisuuden teoria haastaa perinteiset jaottelut, kuten maaseudun ja kaupungin välisen vastakkainasettelun, painottaen paikkojen jatkuvaa vuorovaikutusta. (Greiner ja Sakdapolrak 2013.)

Michael Dahlberg-Grundberg ja Johan Örestig (2017) käyttävät translokaalisuuden käsitettä selittääkseen, miten paikalliset, kaivostoimintaa Saamenmaalla vastustavat kamppailut kytkeytyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Paikallinen aktivismi muuttuu globaaliksi, kun paikallisuuden rajat onnistutaan murtamaan digitaalisten työkalujen avulla, säilyttäen samalla fyysisen paikan merkityksen vastarinnan symbolisena keskipisteenä. Digitaalinen viestintä mahdollistaa translokaalien yhteyksien luomisen, eli yhteyden erillisten mutta samankaltaisten kamppailujen välillä. (Barker 2015, 43; Dahlberg-Grundberg ja Örestig 2017, 317, 319.) Tutkimuksessani translokaalisuus konkretisoituu sosiaalisen median sisällöissä, joissa

paikallinen konflikti esitetään samanaikaisesti sekä paikallisena että laajempiin poliittisiin konteksteihin kytkeytyvinä ilmiöinä. Kehysanalyysin työkaluja hyödyntäen tarkastelen, miten tämä yhteys rakennetaan.

Chris Jenks määrittelee transgression sosiaalisena ja kulttuurisena toimintana, jossa yksilö tai ryhmä ylittää, rikkoo tai haastaa vallitsevia normeja, sääntöjä ja rajoja. Kyse ei ole kuitenkaan pelkästä rikkomisesta, sillä transgressio on luonteeltaan refleksiivinen prosessi, jossa rajan ylittäminen samanaikaisesti sekä kieltää että vahvistaa kyseisen rajan olemassaolon. Toisin sanoen transgressio tekee näkyväksi sen normatiivisen järjestyksen, jota se rikkoo. (Jenks 2003)

Transgressio ei merkitse rajojen poistamista tai järjestyksen katoamista. Se päinvastoin edellyttää rajojen olemassaoloa: transgressiiviset teot ikään kuin ”täydentävät” rajoja ja tuovat esiin niiden merkityksen. Tässä mielessä transgressio ei ole sama asia kuin kaaos tai epäjärjestys, vaan se avaa hetkelliseksi mahdollisuuden kaaokseen ja samalla muistuttaa järjestyksen välttämättömyydestä. Transgressiiviset teot sekä haastavat että uusintavat sosiaalista järjestystä tekemällä sen rakenteet näkyväksi ja arvioitaviksi. (Jenks 2003)

Transgressiolla viitataan poliittisen aktivismin tutkimuksessa toimintaan, jossa vakiintuneita tilallisia ja poliittisia rajoja ylitetään tuomalla poliittiset vaatimukset tiloihin, joissa niitä ei ole totuttu näkemään. Transgressiiviset toimet haastavat asuttajakolonialistiset rajat tuomalla alkuperäiskansojen läsnäolon näkyväksi odottamattomissa paikoissa haastaen asuttajakolonialistisen suvereniteetin ja identiteetin. Alkuperäiskansaläsnäolon tarkoitus on rikkoa rajoja ja aiheuttaa häiriöitä tiloissa, jotka ovat osa asuttajakolonialistista maantieteellistä kuvastoa. (Barker 2015, 43, 51–52.)

Analysoin tutkimuksessani transgression käsitteen avulla, miten poliittinen toimijuus esitetään tilanteissa, joissa toimijat tietoisesti ylittävät erilaisia rajoja ja miten tämä kehystetään yleisölle; millaisina Fosenin puolustajat esittävät itsensä ja vastarintansa ja millaisia merkityksiä he antavat omalla läsnäolollaan eri tiloissa. Kehysanalyysin kannalta keskeistä on tarkastella, miten rajanylitykset merkityksellistetään sosiaalisen median sisällöissä: esitetäänkö ne oikeutettuina, strategisina vai esimerkiksi konfliktia kärjistävinä tekoina.

4 Aineisto ja tutkimusmenetelmät

4.1 Aineisto

Tutkimusaineistoni koostuu Norgga Sámiid Riikkasearvin (Norjan saamelaisten kansallisjärjestö, NSR)³ NSR Nuorat:n (NSR:n nuorisosiipi) Instagramissa julkaisemista sisällöistä, jotka ovat nuorten saamelaisten itsensä tuottamia. NSR Nuorat:n julkaisemista sisällöistä olen valikoinut 23 reaaliaikaista suoratoistovideota, jotka on tallennettu ”keloina” (reels) Instagramiin. Keloista 14 on kuvattu 23.2.-3.3.2023 välisenä aikana ja yhdeksän 11.10.-14.10.2023 välisenä aikana. Ne ovat kestoltaan noin muutamasta minuutista noin yhteen tuntiin. Yksi keloista on NSR Nuorat:n ja nuorisojärjestö Noerehin yhteisjulkaisu. Viittaan tekstissä videoihin ”sisältöinä”.

Caleb Carrin ja Rebecca Hayesin (2015) mukaan sosiaalinen media on massapersoonallinen viestinnän muoto, jonka arvo perustuu käyttäjien tuottamaan sisältöön ja sen ympärillä tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Instagram on yhdysvaltalaisen teknologiajätin Metan omistama kuvien ja videoiden jakamisovellus, jossa käyttäjät voivat myös kommentoida muiden jakamia julkaisuja sekä tykätä niistä. Muiden sosiaalisen median alustojen ohella Instagramin merkitys viestinnän kentän murroksessa on ollut suuri. Instagram on vuodesta 2010 lähtien kasvattanut visuaalisuuden merkitystä etenkin nuorten sosiaalisen todellisuuden rakentumisessa. Näin ollen se tarjoaa avaimen visuaalisten sosiaalisen median kulttuurien ymmärtämiseen. Instagram on noussut yhdeksi maailman johtavista sosiaalisen median alustoista. (Leaver ym. 2020, 1–2, 9.)

Tarkastelen aineistossa esiintyvien toimijoiden kuten mielenosoittajien, viranomaisten, poliitikkojen, median edustajien sekä yleisön välistä vuorovaikutusta sekä nuorten saamelaisten keskinäistä vuorovaikutusta. Sosiaalisesta mediasta kerätty aineisto antaa kattavan kuvan eri toimijoiden, välisestä vuorovaikutuksesta. Lisäksi se mahdollistaa sisällöntuottajan ja sen seuraajien välisen vuorovaikutuksen tutkimisen. Sosiaalisen median alustat eivät ole siis pelkkiä tietoa välittäviä kanavia, vaan vuorovaikutuksen ympäristöjä (Seppänen ja Väliverronen 2024, 68.) Täten sosiaalisen median sisältöjen analysoiminen tuottaa tietoa siitä, miten sosiaalinen todellisuus rakentuu.

Valitsin aineistoksi Fosenin puolustajien itsensä kuvaamia sisältöjä, jolloin näkökulma tulee tapahtumien keskeltä. Koska tavoitteeni on tarkastella representaatioita etenkin

³ NSR on vuonna 1968 perustettu Norjan saamelaisten kansallisjärjestö, johon kuuluu 25 saamelaisia eri alueilta, toimialoilta ja eturyhmistä kokoavaa saamelaisyhdistystä, jotka työskentelevät saamelaisen kulttuurin ja yhteiskunnan hyväksi. NSR on Saamelaisneuvoston jäsen ja aktiivinen toimija rajat ylittävässä saamelaisyhteisöissä. (Norgga Sámiid Riikkasearvi.)

konstruktivistisesta näkökulmasta, rajasin aineistosta pois niin sanotut informatiiviset kuvat ja videot. Niidenkin kautta saadaan tietoa poliittisen aktivismin luonteesta, mutta eri näkökulmasta. Informatiiviset kuvat ja videot olivat valitsemaani aineistoa editoidumpia ja niiden viestinnän tavoitteena oli selkeämmin liittolaisten mobilisoiminen. Niistä useimmat oli tehty ja julkaistu yhteistyössä Natur og Ungromin kanssa. Valintani koostaa aineisto pelkästään videomuotoisesta sisällöstä liittyy reaaliaikaisen suoratoiston suosioon sosiaalisen median sisältönä. Lisäksi videot aineistona mahdollistavat vuorovaikutuksen analysoimisen paremmin kuin pelkät kuvat, sillä niiden kautta voidaan tehdä tulkintoja siitä, miten merkitykset syntyvät sosiaalisissa tilanteissa. Liikkuvan kuvan ja audion analysoiminen mahdollistaa sosiaalisen todellisuuden rakentumisen tarkastelun.

4.2 Tutkimusetiikka

Pyrin valitsemaan aineistoni siten, etten kuormittaisi saamelaisyhteisöä, jonka katsotaan olevan yksi maailman tutkituimmista kansoista (ks. Heikkilä ym.2024; Ranta ja Kanninen 2019). Toisaalta Vinkka (2021, 34) huomioi omassa pro gradu-tutkielmassaan, että aktivismia käsittelevään tutkimukseen osallistuminen voi olla aktivisteille yksi ”omien poliittisten intressien ajamisen työkalu”, jolloin se voi edistää myös tutkittavan omia tavoitteita. Perustelenkin tällä näkökulmalla tutkimukseni yhteisölähtöisyyden: vaikka tutkimus kumpuaa minun eikä saamelaisen yhteisön halusta ymmärtää ilmiötä, aktivismin tavoitteena on lisätä näkyvyyttä jollekin tietylle asialle (ks. Heikkilä ym. 2024; Smith 2021). Tutkimukseni laajentaa ymmärrystä saamelaisen suoran toiminnan poliittisen aktivismin merkityksistä suomeksi. Suomenkielistä tutkimusta Suomen ulkopuolisesta saamelaisesta aktivismitoiminnasta on Alta-tapausta lukuun ottamatta vähän.

Aineistoni koostuu norjan-, pohjoissaamen- ja englanninkielistä sosiaalisen median sisällöistä. Tekstissä esiintyvät suorat lainaukset ovat omia käännöksiäni näistä kielistä. Kielitaitoni mahdollistaa tiedon tuottamisen myös norjan- ja pohjoissaamenkielisestä aineistosta. Olen kieliopintojen sekä työkokemuksen kautta saanut hyvät edellytykset edellä mainittujen kielten kääntämiseen. Norjan kääntämisessä olen käyttänyt apuna DeepL:n ja Google Translate:n tekoälykääntäjiä niiltä osin, kun oma kielitaitoni ei ole riittänyt. Lisäksi olen käyttänyt aineiston litteroimiseen TurboScribe-tekoälysovellusta ja norjankielisten tekstitysten lisäämiseen Microsoftin Clipchamp-videonmuokkausohjelmaa. Tiedostan, että osittainen tekoälyllä kääntäminen ja aineiston vieraskielisyys ovat voineet vaikuttaa analyysini luotettavuuteen kielellisten vivahteiden sekä ilmaisujen jäädessä huomioni ulkopuolelle.

Myös tutkijapositioni yhteisön ulkopuolisena henkilönä on tärkeää tiedostaa ja tuoda julki. En edusta saamelaista vaan suomalaista kulttuuria. Duarte (2017, 9) huomauttaa, että alkuperäiskansojen sosiaalisen median käyttö perustuu nykyisten poliittisten vaatimusten ohella heimofilosofioihin, hengellisyyksiin, perinteisiin sekä kansallisvaltioita edeltävästä ajasta heijastuvaan historialliseen perintöön. Koodikieli ja sanonnat, poliittiset yhteydet ja syvemmät filosofiset yhteydet ovat osa alkuperäiskansojen sosiaalisen median käyttöä ja Duarte väittää, että kyseisten verkkoympäristöjen kokonaisvaltainen ymmärtäminen vaatii tutkijalta alkuperäiskansaansa kuulumista. (Duarte 2017, 9–10.) Analyysini perustuu luetun tiedon kautta opittuun ymmärrykseen saamelaisesta yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Analyysissä esiin nostamani huomiot voivat siis jäädä esimerkiksi saamelaisyhteisöön kuuluvan tutkijan huomioita yksipuolisemmiksi.

Sosiaalinen media on houkutteleva aineistolähde sekä määrälliseen että laadulliseen tutkimukseen, sillä aineistoa on helposti ja runsaasti saatavilla. Tutkijan on kuitenkin otettava huomioon aineiston keräämisessä oikeudelliset sekä eettiset lähtökohdat. Aineiston keräämistä sosiaalisesta mediasta koskevat samat periaatteet kuin ihmistutkimuksessa yleensä.

Keskeisimpiä oikeudellisia lähtökohtia ovat sopimusoikeus, tekijänoikeus sekä tietosuoja. Sopimusoikeus voi rajoittaa sosiaalisen median sisältöjen käyttöä tutkimusaineistona. Facebookin, Instagramin ja Threadsin omistama Meta esimerkiksi kieltää käyttöehdoissaan tiedon keräämisen alustoiltaan ”automatisoituja keinoja käyttäen” ilman etukäteislupaa sekä pidättää oikeuden tekstin- ja tiedonlouhintaa vastaan (Meta 2015). Sosiaalisen median sisällöt kuten tekstit, kuvat ja videot voidaan luokitella teoksiksi, joita suojelee tekijänoikeuslaki. Sisällön julkisuus ei välttämättä tarkoita sitä, että se olisi vapaasti käytettävissä. Laki velvoittaa viittaamaan alkuperäiseen sisältöön. Tekijänoikeuslakiin kuuluva sitaattioikeus antaa kuitenkin tutkijalle oikeuden siteerata kyseisen oikeuden alaista materiaalia. (Eilo ym. 2025, 4–10.) Sosiaalisen median sisällöt sisältävät tyypillisesti henkilötietoja, joita ovat esimerkiksi henkilöllisyyden paljastava nimimerkki sekä tunnistettavia henkilöitä ja paikkoja sisältävät valokuvat.

Vinkka (2021, 31) on huomannut saamelaisaktivismia käsittelevää tutkimusta tehdessään, että saamelaiset protestitapahtumat henkilöityvät helposti yksittäisiin toimijoihin. Henkilöityminen ja aktivistien omilla kasvoilla toimiminen sosiaalisessa mediassa vaikeuttavat tutkimusaineiston anonymisointia. Eettisiin tutkimusperiaatteisiin kuuluu tutkimusluvan kysyminen tutkittavilta henkilöiltä (Hutton 2024). Sosiaalisen median aineistoja tutkittaessa suostumuksen saamista on vaikeaa varmentaa aidosti ja toteuttaa teknisesti (Eilo ym. 2025, 6). Päädyin ratkaisemaan

suostumukseen liittyvän ongelman kysymällä sähköpostitse lupaa NSR Nuorat:n Instagram-sisältöjen käyttöön silloiselta järjestön puheenjohtajalta. Graduprosessin aikana päätin lisäksi karsia aineistoa luopumalla neljästä videosta, jotka olivat yksityishenkilön julkaisemia, sillä en ollut kysynyt hänen suostumustaan sisältöjen käyttöön. Tutkimuksessani esiintyvät kuvakaappaukset olen pyrkinyt valitsemaan niin, ettei niistä voi tunnistaa henkilöitä. Täyttä anonymiteettiä tällä tavoin ei voi kuitenkaan taata, sillä saamelaisyhteisö voi tunnistaa jäsenensä duodjin eli käsityön perusteella.

4.3 Kehysanalyysi

Kehysanalyysi on Erving Goffmanin kehittämä sosiaalipsykologinen teoria, joka toimii välineenä sosiaalisen todellisuuden tarkasteluun keskittymällä vuorovaikutukseen ja toimintaan (Puroila 2002, 22). Kehysanalyysin avulla voidaan tarkastella, miten ihmiset rakentavat ja ylläpitävät sosiaalisia tilanteita, joissa vuorovaikutus koostuu sekä verbaalisesta että nonverbaalisesta viestinnästä, kuten eleistä, ilmeistä ja äännähdyksistä (emt., 2002, 85). Sosiaaliset tilanteet muodostuvat, kun useampi yksilö on samanaikaisesti läsnä, ja niiden sisällä tapahtuvat kohtaamiset perustuvat jaetun huomion kohteeseen (emt., 34, 36). Toimiakseen tilanteessa yksilö määrittelee sen ensin kysymällä itseltään ”mitä tässä on meneillään?”. Tätä tulkintaa ohjaavat kehykset eli kulttuurisesti rakentuneet, jaetut merkitysjärjestelmät, joiden avulla maailmaa jäsennetään. (Honkonen 2019, 12; Puroila 2002, 46). Kehysanalyysiä hyödyntävä tutkija purkaa vuorovaikutustilanteita osiin tunnistakseen rooleja ja merkityksiä sekä paljastaakseen toimintaa ohjaavat, usein päällekkäiset ja kerrostuneet kehykset. Kehysanalyysin lähtökohtana on ajatus useista rinnakkaisista todellisuuksista, joita ei voi asetta hierarkkisesti vastakkain (Puroila 2002, 23).

Kehysanalyysi on käyttökelpoinen työkalu yhteiskunnallisten ilmiöiden tutkimuksessa, sillä kehykset vaikuttavat yleiseen mielipiteeseen sekä poliittiseen päätöksentekoon. Niiden haastaminen ja muokkaaminen vaikuttavat siihen, millaiseksi sosiaalinen todellisuus muodostuu ja se voi johtaa yhteiskunnalliseen muutokseen. Kehykset määrittelevät sen, miten yhteiskunnallinen ilmiö, tapahtuma tai ongelma esitetään. Yksilöiden toimintaan vaikuttamalla ne ohjaavat myös poliittisia ratkaisuja (Honkonen 2019, 29).

Kehyksiä voidaan käyttää strategisesti jonkin asiantilan muuttamiseksi sekä halutunlaiseen toimintaan johtamiseksi. Jos kehyksiä käytetään strategisesti, on niiden kautta pystyttävä luomaan voimakas ja toiminnan tarpeeseen vetoavat viesti. Kehysten tietoisessa käyttämisessä on kyse informaation strategisesta hyödyntämisestä (Honkonen 2019, 12–13). Viesti voidaan

saada näyttämään halutunlaiselta valitsemalla sille sopiva viitekehys, jota viestin vastaanottajassa aktivoidaan avainsanoilla, perusfraaseilla, metaforilla, käsitteillä, symboleilla ja stereotyyppisillä kuvallisilla elementeillä (Karvonen 2000, 78, 81–82).

Kuvien käyttö on osa strategista vuorovaikutusta. Kehysanalyysia on alettu käyttää kuvien sosiologisessa analyysissä sen myötä, kun elämästä on tullut yhä visuaalisempaa. Visuaalisessa kehysanalyysissä fokuksessa on kuvien käyttäminen osana vuorovaikutusta. Etenkin sosiaalinen media on tehnyt näkyvänä olemisesta ja kuvista tärkeän osan sosiaalista todellisuutta. (Luhtakallio 2024, 539, 541.)

Kehysanalyysin tavoitteena ei ole analysoida koko ilmiötä, vaan osia todellisuudesta. Kehysanalyysi keskittyy tiettyihin ilmiön osiin, toisten jäädessä huomion ulkopuolelle (Entman 1993, 52). Oma tutkimukseni tarkastelee Fosenin puolustajien sosiaalisessa mediassa esiintyvää sosiaalista todellisuutta Oslon mielenosoituksista. Kehysten kautta todellisuus nähdään tietystä näkökulmasta.

Kehysanalyysi auttaa ymmärtämään, miten Fosenin puolustajat pyrkivät vaikuttamaan yleisön käsityksiin ja mielikuviiin. Kehysanalyysin keinoin tarkastelen sitä, millaisia vuorovaikutuksellisia keinoja Fosenin puolustajat käyttävät saadakseen viestinsä paremmin ymmärretyksi ja hyväksytyksi eli millaisia kehyksiä Fosenin puolustajat käyttävät poliittisessa aktivismissaan tehostakseen ja korostaakseen viestintäänsä. Millaista kuvaa Fosenin puolustajat pyrkivät sosiaalisesta todellisuudesta sekä itsestään luomaan?

Saamelaisella medialla on sekä saamelaisia että ei-saamelaisia yleisöjä, joita koskevat erilaiset viestinnälliset tavoitteet. Siinä missä yhteisön ulkopuolelle kohdistuva viestintä tavoittelee tiedon lisäämistä, yhteisön sisälle kohdistuva viestintä pyrkii yhteisön lujittamiseen esimerkiksi yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistamalla (Cocq ja DuBois 2019, 251). Tulkitseen tutkimusaineistoni pääasiassa yhteisön sisälle kohdistuvana viestintänä, mutta aineistosta ei voi myöskään poissulkea yhteisön ulkopuolelle kohdistuvaa, tiedottavaa viestintää.

Kehysanalyysi mahdollistaa sekä vuorovaikutuksen sisällön että kontekstin huomioimisen. Analyysin kohteena on koko sosiaalinen tilanne, sillä kontekstisidonnaisen vuorovaikutuksen rakentumisen ohella mielenkiinto kohdistuu myös vuorovaikutuksen sisältöön, puheeseen (Puroila 2002, 155). Kehysanalyysi mahdollistaa myös visuaalisten tekijöiden huomioimisen, jotka ovat mielenosoituksissa hyvin keskeisessä roolissa. Valitsin tutkimuksen aineistoksi audiovisuaalisia sosiaalisen median sisältöjä, sillä niiden analysoiminen mahdollistaa sekä verbaalin että nonverbaalin vuorovaikutuksen huomioimisen. Kehykset näkyvät toimijoiden

viesteissä, joissa heidän sananvalintansa ja ilmaisunsa luovat tarinoita (Honkonen 2019, 29). Kehykset ilmenevät myös valinnoissa siitä, mitä Fosenin puolustajat haluavat seuraajilleen näyttää, esimerkiksi sisällöissä näkyvissä visuaalisissa symboleissa ja stereotyyppisissä kuvallisissa elementeissä.

Aineiston systemaattisessa jäsentämisessä olen käyttänyt Anna-Maija Puroilan (2002, 154) analyttistä viitekehystä vuorovaikutuksen analyysiin, jonka esittelen taulukossa 1.

Taulukko 1. Viitekehys vuorovaikutuksen analyysiin (Puroila 2002, 154)

Analyysin kohde	Keskeiset oletukset	Analyttiset kysymykset
1. Sosiaalinen tilanne	Sosiaalinen tilanne ajallisesti ja paikallisesti rajattuna tilanteena, jossa kaksi tai useampia yksilöitä läsnä Potentiaalinen vuorovaikutustilanne	Minkälaiseen laajempaan kontekstiin tilanne sijoittuu? Minkälainen on tilanteen fyysinen ympäristö?
2. Tilanteessa läsnä olevat ihmiset	Tilanteessa läsnä olevat ihmiset	Ketä tilanteessa on läsnä?
3. Kohtaaminen	Tapahtuu sosiaalisessa tilanteessa Kasvokkaisen vuorovaikutuksen tilanne Keskeistä kohtaamiseen osallistuvien yhteinen ja jaettu huomion kohde	Minkälaisia kohtaamisia tilanteeseen muodostuu? Ketkä osallistuvat kohtaamisiin? Mikä on jaettu ja yhteinen huomion kohde?
4. Vuorovaikutus/toiminta	Kohtaamisissa kyse tiettyyn kohteeseen kohdistuneesta vuorovaikutuksesta (focused interaction) Tähän liittyy osallistujien sitoutuminen yhteiseen toiminnan kohteeseen	Minkälaista verbaalia ja nonverbaalia vuorovaikutusta kohtaamisessa tapahtuu? Kuka tekee aloitteen vuorovaikutukseen? Miten vastapuoli reagoi aloitteeseen? Miten eri osapuolet sitoutuvat yhteiseen kohteeseen?
5. Kehykset	Kehykset määrittelevät tilanteen organisoitumisen periaatteet Kehysten puitteissa määritetty tilanteen merkitys toimijoille Kehykset määrittävät sitoutumista tapahtumiin	Mistä tilanteessa on kaiken kaikkiaan kyse? Mihin eri toimijat tilanteessa pyrkivät? Minkälaista sitoutumista tilanne edellyttää eri toimijoilta?

Analyysia varten olen jakanut aineiston kolmeen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän sisällöissä kuvataan reaaliaikaisia tapahtumia eikä olla verbaalissa vuorovaikutuksessa seuraajien kanssa. Videoissa kuvaaja jää anonyymiksi. Sisällöt koostuvat pitkälti tukitilaisuuksissa kuvatusta materiaalista eli julkisista puheista. Julkisiin puheisiin viitatessani erotan mielenosoittajien ydinryhmän (Fosenin puolustajat) ulkopuoliset saamelaiset toimijat kutsumalla heitä ”muiksi mielenosoittajiksi”. Seuraajat ovat yleisön roolissa. Analysoin sisältöjen puheita vuorovaikutteisina tilanteina. Ensimmäisen ryhmän sisältöjen analyysissa painopiste on puheiden sisällössä. Vuorovaikutukset eivät aina järjesty dialogin muotoon: esiintymistilanteissa, jossa puhuja pitää puheen, kuulija ei ole vuorovaikutuskumppani samassa mielessä kuin kasvokkaisessa kohtaamisessa, vaan pikemminkin yleisö. (Puroila 2002, 87.)

Toisen ryhmän sisällöissä kuvataan myös reaaliaikaisia tapahtumia, mutta kuvaaja on esillä ja selostaa, mitä tilanteissa tapahtuu. Sisällöt on kuvattu pääosin takakameralla, mutta myös etukameraa on kuvattu, jolloin kuvaajan kasvot näkyvät. Analysoin sisällöissä esiintyvien toimijoiden välistä vuorovaikutusta. Vaikka reaaliaikaisen suoratoiston sisällöissä seuraajilla on mahdollisuus kommentoida sekä esittää kysymyksiä, ovat seuraajat yleensä myös yleisön roolissa.

Kolmas ryhmä koostuu sisällöistä, joissa kerrotaan kuulumisia ja ollaan suorassa vuorovaikutuksessa seuraajien kanssa esimerkiksi vastaamalla kysymyksiin. Sisällöt on kuvattu enimmäkseen etukameralla, mutta myös takakameraa on käytetty ympäristön kuvaamiseen. Analysoin kuvaajien ja seuraajien välistä vuorovaikutusta.

5 Aineistoanalyysi

Aineistoanalyysissä keskityn tarkastelemaan sitä, kuinka Fosenin puolustajat jäsentävät ja merkityksellistävät Oslon suurmielenosoituksia viiden eri kehyksen kautta, jotka kytkeytyvät laajempiin kysymyksiin oikeuksista, näkyvyydestä ja representaatiosta. Aineistoni analyysi keskittyy siihen, miten Fosenin puolustajat luovat sosiaalisen median sisällöillään näkyvyyttä poliittisille vaatimuksilleen sekä miten he rakentavat representaatiota saamelaisista aktiivisina toimijoina, oikeuden haltijoina sekä kansana. Kehykset antavat kuvan sosiaalisesta todellisuudesta, jossa mielenosoitukset näyttäytyvät aktiivisena pyrkimyksenä vaikuttaa julkiseen keskusteluun, muokata käsityksiä oikeudenmukaisuudesta ja vahvistaa saamelaista poliittista toimijuutta.

5.1 Yhteisen menneisyyden kehys

Kiinnittämällä Fosenin tapauksen sekä siihen liittyvät mielenosoitukset osaksi ajallista jatkumoa sekä esittämällä kolonialismin ja sitä vastaan käydyn kamppailun pitkäkestoisena prosessina, Fosenin puolustajat rakentavat yhteisen menneisyyden kehystä. Kehystä luodaan myös sukupolvien väliseen siirtymään viittaamalla.

Asuttajakolonialismi ei ole vain historiallinen tapahtuma, vaan edelleen käynnissä oleva prosessi ja rakenne, joka pyrkii alkuperäiskansojen hallitsemien maiden haltuunottoon ja heidän oikeuksiensa heikentämiseen (Wolfe 2006). Jukka Nyysösen mukaan kolonisaatio tuli osaksi Suomen saamelaisen representaatiota 1970-luvulla kansainvälistymisen myötä. 1960–1970-luvulla saamelaisen liittyminen kansainväliseen alkuperäiskansaliikkeeseen tarjosi uuden tavan esittää itsensä yhdessä muiden maailman alkuperäiskansojen kanssa ”luonnon kansana”, jonka harmonista elämäntapaa väkivaltainen kolonisaatio häiritsi. (Nyysönen 2007, 265.)

Fosenin puolustajat esittävät saamelaiset valtion kolonialististen toimien kohteina, mutta myös aktiivisina toimijoina, joiden työ kolonialismin haittojen minimoimiseksi sekä pysäyttämiseksi on jatkuvaa. Monet saamelaiset kasvavat poliittiseen aktivismiin käyttäen suuren osan elämästään taistellakseen oikeuden tapahtumisen puolesta. Tästä esimerkkinä Fosenin puolustajat kertoivat 24. helmikuuta 2023 kuvatussa sisällössään siitä, kuinka monet saamelaiset nuoret ja aikuiset ovat käyttäneet suuren osan elämästään samana päivänä Suomen eduskunnassa kaatuneen saamelaiskäräjälain uudistamiseen liittyvään poliittiseen aktivismiin. (NSR Nuorat 2023a; NSR Nuorat ja Noereh 2023.)

Fosenin puolustajat kehystävät tapahtumat osaksi vuosisatoja jatkunutta kolonialismia, joka jatkuu Norjassa yhä tänä päivänä. Kolonialismia vastustava toiminta kehystetään aineistossa ”kamppailuksi” tai ”taisteluksi”. Mielenosoittajan mukaan Fosen-protesteissa kyse ei ole ”festivaalista”, vaan taistelusta, joka on ”raskasta verenvuodatusta”, joka ”tulee jättämään jälkensä”. Kamppailuja käydään samanaikaisesti eri puolilla Saamemaata, ne ovat pitkäkestoisia ja ne periytyvät sukupolvelta toiselle. Vastaavaa kamppailua osataan odottaa tulevaisuudeltakin. ”Ja me kyllä muistamme, että meidän kansamme on taistellut kovasti koko historiamme ajan. Se ei ole ollut helppoa. Eikä se tule olemaan viimeinen kerta”, totesi Fosenin puolustaja julkisessa puheessaan lokakuussa 2023. (NSR Nuorat 2023a; 2023h; 2023n; 2023q; 2023u; NSR Nuorat ja Noereh 2023.)

Fosenin puolustajat kehystävät suoran toiminnan viimeisenä ja ainoana keinona saada valtio näkemään sekä kuulemaan heidät tilanteessa, jossa heidän tietonsa ja näkökulmansa oli sivuutettu vuosikausia. Aineistossa suoran toiminnan uskottiin olevan keino hiljaisuuden rikkomiselle ja ”näkyttömyyden vankilasta” vapautumiselle. Fosenin puolustajat sekä muut mielenosoittajat kuvailivat valtion toiminnan pakottavan konfliktien varjossa kasvavat nuoret saamelaiset poliittiseen aktivismiin ja toimimaan lakia vastaan turvatakseen oman tulevaisuutensa alkuperäiskansana. Julkisessa puheessa Fosenin puolustaja painotti, ettei tilojen valtaaminen ja pidätetyksi tuleminen olleet asioita, joista he ”unelmoivat”, vaan viimeinen vaihtoehto tilanteessa, jossa ”kaikki mahdolliset lailliset keinot” oli käytetty. Muut mielenosoittajat eivät myöskään tulleet Osloon omien sanojensa mukaan kevein mielin, vaan pakottavan tunteen ohjaamana: taistelun jatkamiselle ei koettu olevan vaihtoehtoja. (NSR Nuorat 2023h; 2023q; NSR Nuorat ja Noereh 2023.)

Sisällöllään Fosenin puolustajat rakentavat Fosen-mielenosoituksista kuvaa leimahduspisteenä ja liittävät sen osaksi globaalia alkuperäiskansojen poliittisen aktivismin perinnettä. Nuoret saamelaiset eivät sisällöissään viittaa suoraan muiden alkuperäiskansojen maankäyttökiistoihin, mutta translokaalit yhteydet rakentuvat leimahduspisteen käsitteen kautta, joka kiinnittää huomion konfliktien samankaltaisuuteen. Suoraan toimintaan ryhdytään, kun koetaan, ettei muita vaikuttamisen keinoja enää ole. Borrowsin (2005, 35) ja Russellin (2010, 38) mukaan leimahduspisteet syntyvät, kun ratkaisua maankäyttökiistaan on haettu niin osapuolten välisistä neuvotteluista, poliittisesta lobbauksesta kuin ympäristöarvioiden laatimisesta ja tuomioistuimiin vetoamisestakin.

Ymmärrystä Oslon suurmielenosoitusten merkityksestä laajentaa lisäksi niiden tarkasteleminen ”liikehdinnän hetkenä” (movement moment). Idle No More-liikkeen⁴ yhteydessä käyttämällään termillä Adam J. Barker tarkoittaa erityistä protestien ja poliittisen aktiivisuuden vaihetta, joka on osa alkuperäiskansojen pitkää, satoja vuosia kestänyttä vastarinnan jatkumoa. Kyse ei ole itsenäisestä tai erillisestä poliittisesta liikkeestä, vaan pikemminkin ”taisteluhuudosta” alkuperäiskansojen itsemääräämisoikeuden palauttamiseksi vuosisatoja kestäneessä kamppailussa kolonialismia vastaan. Hetkelle on ominaista aiheuttaa asuttajakolonialistiseen tilaan häiriöitä yhdistämällä verkossa tapahtuvaa vaikuttamista sekä suoraa toimintaa. Hybridisten strategioiden ansiosta se onnistuu kokoamaan yhteen hyvin erilaisia toimijoita sekä rohkaisemaan monimuotoisiin vastarinnan muotoihin, jotka levittyvät nopeasti eri paikkoihin. Vaikka itse ”hetki” ennen pitkää hiipuu, sen vahvuus on uusien strategioiden ja -taktiikoiden liittäminen osaksi vastarintaperintöä. Lisäksi se kehittää aktivistien välisiä suhteita, joka vahvistaa yhteiskunnallisten liikkeiden menestystä pitkällä aikavälillä. (Barker 2015.)

Yhteisen menneisyyden kehystä Fosenin puolustajat rakentavat tekemällä viittauksia menneisiin kamppailuihin, etenkin Alta-konfliktiin. Kuvat 1–3 toisiinsa ketteingeillä kytkeytyneistä mielenosoittajista, poliiseista kantamassa gáktiin pukeutuneita saamelaisnuoria sekä Oslon keskustaan pystytetyistä laavuista tuovat elävästi mieleen samoja teemoja toistavat valokuvat Alta-konfliktista (NSR Nuorat 2023j; 2023j; 2023p; 2023r; 2023s; 2023t). Protestien toimintatapoja kierrätetään kampanjasta toiseen eikä aiempien protestiaaltojen tapahtumien jäljittely ole harvinaista, ne voivat siirtyä perintönä sukupolvelta toiselle (Della Porta 2016, 16.) Vinkan mukaan Alta-konfliktiin viittaamalla aktivistit muistuttavat aktivismin kautta saavutetusta tunnustuksesta alkuperäiskansana. Tällä tavoin he legitimoivat laillisuuden rajapinnoille sijoittuvaa protestitoimintaansa sekä saamelaisessa yhteisöissä että valtayhteiskunnassa. Protestisymboliikan kierrättäminen on kunnianosoitus aiemmille aktivistisukupolville, jolla korostetaan aktivismille annettuja merkityksiä. (Vinkka 2021, 51.)

⁴ Kanadan alkuperäiskansojen keskuudesta maailmanlaajuisesti levinnyt Idle no more-liike syntyi vuonna 2012 vastalauseena maa- ja ympäristönsuojelua ja itsehallintoa heikentävälle Kanadan hallituksen C-45-lakiuudistukselle (Barker 2015, 48)

Kuva 1. Kuvakaappaus poliisista leikkaamassa kettinkejä (NSR Nuorat 2023j)

Kuva 2. Kuvakaappaus poliisista kantamassa aktivisteja (NSR Nuorat 2023)

Kuva 3. Kuvakaappaus laavusta kuninkaanlinnan edessä (NSR Nuorat 2023)

Altan perintö kuului Fosenin puolustajien vuorovaikutuksessa kolonialismia vastustavien iskulauseiden ja *luohtin* eli joiun muodossa (NSR Nuorat 2023g; 2023h; 2023i; 2023j; 2023o; 2023q; 2023r; 2023s). Fosen-liikkeessä käytetty ja kuvan 4 banderollissa esiintyvä iskulause ”baajh vaeride orrudh” on eteläsaamea ja tarkoittaa ”anna tuntureiden elää”⁵, joissakin banderolleissa iskulause taipui myös muotoon ”ellos Fovsen” eli ”eläköön Fosen”. 1970–1980-luvun Alta-liikkeessä käytettiin pohjoissaamenkielistä iskulausetta ”ellos eatnu”, joka taipui norjaksi muotoon ”la elva leva” (”eläköön joki”).⁶ Susanne Normann (2021, 85) huomioi kuinka iskulauseiden kierrättäminen vastarinnasta toiseen ilmentää samaa jatkuvuuden narratiivia, joka asettaa tuulivoimarakentamisen osaksi kolonialismin historiaa.

Kuva 4. Kuvakaappaus mielenosoittajista Palatsinpuistossa (NSR Nuorat)

Luohtia Fosenin puolustajat käyttivät ilmaisemaan erimielisyyttään poliisioperaatioissa. 28. helmikuuta 2023 pitämässään julkisessa puheessa Fosenin puolustajat selitti heille erityisen luohtin taustaa:

⁵ Eteläsaamenkielisen lausahduksen yhteydessä käytettiin norjankielistä käännöstä ”la fjella leva”.

⁶ Sanaparia käyttää myös Tenojoen nykyisiä kalastussäännöksiä vastustava aktivistiryhmä muodossa ”ellos Deatnu” eli ”eläköön Teno” sekä Nussir-kaivoshanketta vastustava aktivistiryhmä muodossa ”ellos vuotna” eli ”eläköön vuono” (Lakkala 2017; Trellevik ym. 2024).

Ehkä olette nähneet Brita Marakatt-Labban teoksen Alta-tapauksesta, jossa korppi lentää kohti maata ja muuttuu poliisiksi satojen muiden poliisien joukkoon, jotka kantoivat aktivistit pois Stillasta. Se kuva tuli minulle, kun makasimme siinä ja odotimme, että poliisi kantaisi meidät pois. Joten katsoin X:ään ja aloin joikata sitä luohtia. Ja se oli meidän kanssamme siellä, sen yön, sen illan. (NSR Nuorat 2023h.)

Sosiaalisen median sisällöllään Fosenin puolustajat sitovat Fosen-mielenosoitukset osaksi saamelaista vastarintaperintöä, jossa taiteen rooli on aina ollut merkittävä (ks. García-Antón ym. 2020). Marakatt-Labba kuului 1980-luvulla Mázen kylästä ponnistavaan taiteilijakollektiiviin, jonka rooli ČSV-liikkeessä ja Altan patoamista vastustavissa protesteissa oli merkittävä. Ryhmään kuului myös Synnøve Persen, joka useimmiten esitetään Altan protestiliikkeessä käytetyn saamenlipun suunnittelijana. Se oli vuonna 1986 virallisesti hyväksyttyä lippua yksinkertaisempi versio, josta puuttui sinipunainen ympyrä sekä vihreä raita. (Alakorva 2022, 276, 279.) Kyseisen lipun jäljennös oli mukana myös Oslon suurmielenosoituksissa (NSR Nuorat 2023k; 2023l). Maaliskuussa 2023 kuvatussa sisällössä lippu oli juuttunut ministeriön sisäänkäynnin liukuovien väliin.

Kuva 5. Kuvakaappaus liukuovien väliin jääneestä lipusta (NSR Nuorat 2023)

Reaaliaikaisessa suoratoistossa Fosenin puolustaja selitti, miksi lippu oli heille rakas ja tärkeä:

Tämä lippu, jos olette katsoneet Ellos eatnun, tämä lippu on Mihkalin lippu siitä elokuvasta ja Ole Giæver toi sen meille, että pääsemme ripustamaan sen. Olisi todella tärkeää saada se mukaan. En halunnut jättää sitä tänne. (NSR Nuorat 2023L.)

Fosenin puolustaja viittaa tammikuussa 2023 ensi-iltansa saaneeseen Ole Giæverin ohjaamaan Alta-liikkeestä kertovaan elokuvaan. Tarinassa tuloksettoman taistelun uuvuttama Mihkal riistää oman henkensä. Elokuvan päähahmo Ester jatkaa lipun käyttöä patoa vastustavissa protesteissa serkkunsa kuoleman jälkeen. Elokuva tuli ensi-iltaan vain kuukausi ennen Oslon suurmielenosoituksia. Elokuvan näyttelijät liikkuvat vaivattomasti ajasta toiseen esiintyessään ensin valkokankaalla nälkälakkoon osallistuvina aktivisteina, ja seuraavassa kuussa vallatessaan Norjan öljy- ja energiaministeriön aulan.

Saamelaisnäyttelijöiden ja -aktivistien roolit sekoittuvat toisiinsa niin ikään Bredo Greven vuonna 1980 ohjaamassa *La elva leve!*-aktivistielokuvassa sekä Marja Helanderin ja Liselotte Wajstedtin vuonna 2024 ohjaamassa *Mu giedas*-lyhytelokuvassa. Fiktiota ja dokumentaarista kerrontaa Alta-konfliktin tapahtumista yhdistelevässä, *La elva leve!*-elokuvassa aktivistien kaksinainen rooli sekä ”todellisina aktivisteina” että näyttelijöinä on Stine Agneten Sandin (2022, 62) mukaan ohjaajan tietoinen, dekolonisoivaan eli kolonialistisia rakenteita purkavaan lopputulokseen pyrkivä valinta. *Mu giedas* kertoo puolestaan Alta-liikkeen aikana kätensä menettäneen saamelaisaktivisti Niillas Sombyn tarinan. Elokuvassa nuorta Sombya näyttelevä Mihkkal Hætta on yksi Fosen-liikkeeseen osallistuneista nuorista saamelaisista. Sand (2022, 58) haastaa sisä- ja ulkopuolisuuteen perustuvan näkökulman alkuperäiskansarepresentaatioissa. Elokuvatuotannot voivat näin olla valtaväestön ja vähemmistöjen välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen tiloja, jotka täydentävät kansallista kertomusta monikansallisilla alueilla (emt., 64).

Saamelaisessa poliittisessa aktivismissa transgressiivinen toiminta koskee fyysisten rajojen ohella ajallisia rajoja. *Ellos eatnu*-elokuva toimi ikään kuin esinäytöksenä Fosen-protesteille, palauttaen sekä saamelaisen että norjalaisen yhteiskunnan mieleen saamelaisen vastarinnan merkittävimmät vuodet sekä syyt, minkä puolesta taistelua käydään. Elokuvatkin voivat olla osa vastarinnan perinnettä ja jatkumoa tuodessaan menneisyyden vastarinnan visuaalisen politiikan osaksi tämän päivän protestiliikkeitä. Dokumentaarisen elokuvan tavoin Fosenin puolustajien sosiaalisen median sisällöntuotanto on esimerkki dekolonisoivasta tarinankerronnasta, jossa aktivistit pääsevät kertomaan tapahtumien kulusta omalla äänellään.

Alkuperäiskansojen poliittinen aktivismi ei ole pelkkä yksittäinen reaktio johonkin teolliseen hankkeeseen tai laajemmin kolonialismiin, vaan aktiivinen prosessi, joka pyrkii dekolonisaatioon reagoimalla maiden haltuunottoon, ekstraktivismiin ja kulttuurin tuhoamiseen vahvistamalla omaa suvereniteettiaan ja suhdettaan maahan (Barker 2015, 43, 57; Sempértegui 2023; Tuck ja Yang 2012, 7). Niin ikään Fosen-mielenosoituksia voidaan Ellos Deatnun tapaan tarkastella aktiivisena pyrkimyksenä luoda uudenlaista poliittista todellisuutta uudelleenrakentamalla saamelaisia yhteiskunnallisia ja poliittisia rakenteita (Kuokkanen 2020).

5.2 Näkyväksi tulemisen kehys

Kamppailu tapahtumien visuaalisesta määrittelystä ja julkisen narratiivin hallinnasta on keskeinen osa protesteja (Rigney ja Smits 2023, 10). Oslon suurmielenosoituksissa Fosenin saamelaisten oikeuksien rikkominen tehtiin näkyväksi sekä länsimaalaiselle että saamelaiselle protestiperinteelle ominaisin keinoin. Saamelaiset erottautuivat muista protestoijista ja tekivät itsensä näkyväksi visuaalisilla keinoilla ja erilaisilla symboleilla. Näitä symboleja ovat esimerkiksi laavut sekä saamenpuku. Itsensä näkyväksi ja kuulluksi tekemisessä on kyse erilaisten rajojen ylittämisestä häiriötä aiheuttamalla ja näin ollen se on transgressiivista toimintaa.

Fosenin puolustajat rakensivat näkyvyyttä poliittisille tavoitteilleen tuomalla vaatimuksensa Saamenmaalta pääkaupunkiin Oslon sekä aiheuttamalla siellä häiriötä arkiseen katukuvaan. Tämän he tekivät esimerkiksi pysäyttämällä liikenteen sekä nimeämällä paikkoja uudelleen. Pystyttämällä laavuja Oslon kaduille ja aukioille saamelaiset pakottivat hallituksen ja muun norjalaisen yhteiskunnan näkemään heidät sekä kuuntelemaan, mitä sanottavaa heillä oli (NSR Nuorat 2023h). Lokakuussa 2023 Fosenin puolustaja kertoi protestiviikon avajaispuheenvuorossa, kuinka Norjan vilkkaimman kadun sulkeminen ja laavuleirin pystyttäminen olivat symbolisia eleitä, joiden kautta saamelaiset toivat Fosenin asian sinne, minne se kuului, ”norjalaisen valtayhteiskunnan syliin”. (NSR Nuorat 2023n.) Laavujen vahva symbolinen arvo tunnistettiin jo Alta-konfliktin aikaan, jolloin niiden pystyttäminen oli tietoisesti rakennettu performanssi, jonka tiedettiin erikoisuutensa takia saavan näkyvyyttä mediassa. (Somby 2020, 32–35). Fosenin puolustaja kertoi lisäksi niin kutsutusta katukylttiprotestista, jossa nuoret saamelaiset nimesivät Karl Johanin aikaisemmin saman vuoden kesänä Elsa Laulan kaduksi⁷ (NSR Nuorat 2023n). Alkuperäiskansojen identiteettiä esittävien symbolien käyttäminen protesteissa luo vahvan visuaalisen kontrastin modernin kaupungin arkkitehtuurille

⁷ Eteläsaameksi Elsa Laula geajnoe.

ja poliittiselle ympäristölle (Hanna ym. 2016). Näiden transgressiivisten tekojen avulla Fosenin puolustajat muistuttivat, että Norja on kahden kansan kuningaskunta.

Laavujen pystyttäminen valtion hallintorakennusten läheisyyteen sekä Norjan kuninkaan mukaan nimetyn kadun uudelleen ovat poliittisia tiloja muokkaavia tekoja. Protestien järjestäminen pääkaupungissa mahdollistaa valtaan ja päätöksentekoon liittyvien, symboliselta arvoltaan merkittävien rakennusten valtaamisen. Marssit, valtauksat ja istumaprotestit siellä, missä päätökset tapahtuvat korostavat alkuperäiskansojen toimijuutta ja heidän rooliaan poliittisen tilan muokkaajina (Sempértegui 2023). Maaliskuussa 2023 kuvatussa sisällössä Fosenin puolustaja puolestaan ohjasi seuraajien huomion tilanteeseen, jossa poliisi saapui hajottamaan aivan korkeimman oikeuden rakennuksen vieressä tapahtuvaa istumamielenosoitusta. Fosenin puolustaja onnistuu sisällöllään kiteyttämään koko tilanteen absurdiuden: ylimmän tuomiovallan vahvistamien oikeuksien puolesta mieltään osoittavien saamelaisten sekä heidän tukijoidensa hajotetaan oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamisesta vastuussa olevan valtiollisen viranomaisen toimesta. (NSR Nuorat 2023g.)

Fosenin puolustajat rikkoivat hallintorakennuksia valtaamalla myös poliittisen ja yksityisen rajoja. Sisällöissä Fosenin puolustajat esittelivät poliittisen aktivisminsa ruohonjuuritasolla. He eivät esitelleet sosiaalisessa mediassa ainoastaan dramaattisia tilanteita kuten poliisioperaatioita ja mielenosoituskulkueita, jotka yhdistetään usein mediahuomion saamiseen, vaan arkipäiväisiä asioita kuten nukkumisjärjestelynsä sekä ruokahuoltonsa. Nuorten saamelaisten ja heidän seuraajiensa reaaliaikaisessa suoratoistossa käyttämä termi ”house tour” viittaa sosiaalisessa mediassa suosittuun tapaan tuottaa sisältöä esittelemällä kotiaan. Heidän aiheuttamansa häiriö ei koske siis pelkästään ministeriön toiminnan häiritsemistä, vaan Fosenin puolustajat alkuperäiskansaistavat julkisen vallan tilaa esittelemällä sen ”kotinaan” ja tuomalla sinne mukanaan inhimilliset tarpeensa liittyen ravintoon, lepoon, hygieniaan ja terveyteen (NSR Nuorat 2023a; 2023o).

Samalla sosiaalisen median sisällöt ovat esityksiä saamelaisesta arjesta porontaljoineen, luohteineen ja käsitöineen. Fosenin puolustaja korosti maaliskuussa 2023 kuvatussa sisällössä saamelaista siisteyskäsitystä. Saamelaisen perinteen mukaan paikka tulee jättää siihen kuntoon, jossa se oli sinne saavuttaessa. Fosenin puolustajat noudattavat tätä periaatetta myös protestileiriä purkaessaan. (NSR Nuorat 2023l.) Lian ja hygienian diskursseja on käytetty satoja vuosia oikeuttamaan eurooppalaista ylivaltaa ja niiden avulla on pidetty yllä erottelua ”kulttuurikansojen” ja ”luonnonkansojen” välillä (Alariesto 2025). Korostamalla saamelaista

siisteyskäsitystä Fosenin puolustajat taistelevat alkuperäiskansoihin liitettyjä likaan ja saastaan liittyviä stereotyyppioita ja niistä muodostettuja representaatioita vastaan.

Häiriöiden aiheuttaminen on tietoinen strategia, jolla pyritään keskeyttämään asuttajakolonialistisen vallan normaali toiminta ja murtamaan koloniaalinen ambivalenssi. Koloniaalinen ambivalenssi on asuttajakolonialistisen järjestelmän tuote, joka mahdollistaa alkuperäiskansojen olemassaolon häivyttämisen uudisasukkaiden tietoisuudesta, vaikka he asuisivat samassa maassa. (Barker 2015, 43, 46). Aktivismiin tavoitteena on muuttaa tämä asenne ja asettaa koloniaalinen järjestelmä vastuuseen teoistaan (Barker 2015, 45, 54).

Aktivistit valtaavat ja häiritsevät tiloja, joita valtaväestö pitää itsestään selvästi ominaan. Kun alkuperäiskansat harjoittavat perinteitään tai vaativat oikeuksiaan kaupunkiympäristössä, se koetaan uudisasukkaiden silmissä ”aggressiivisena tekona”, koska se rikkoo vakiintuneen käsityksen siitä, missä alkuperäiskansojen ”kuuluu” olla. Tilojen valtaaminen ja niihin liittyvien suhteiden häiritseminen muuttaa tilojen luonnetta ja pakottaa valtaväestön kohtaamaan alkuperäiskansojen jatkuvan läsnäolon (Barker 2015, 50–51, 57).

Itsensä näkyväksi tekemisen kehykseen kuuluu myös esittäytyminen yhtenäisenä kansana. Saamelaisten poliittinen toiminta on transgressiivista jo siitäkin syystä, että Saamenmaa ulottuu neljän valtion alueelle ja rajat ylittävä poliittinen yhteistyö on vilkasta. Julkisissa puheissa saamelaiset mielenosoittajat esittivät itsensä yhtenäisenä kansana, jolla on paljon, minkä puolesta taistella. Mielenosoittaja totesi esimerkiksi puheessaan, ettei kenelläkään muulla kuin saamelaisilla ole ollut vastaavaa määrää puolustettavaa tai yhtä pitkää ja sitkeää kamppailun historiaa kielten, kulttuurin ja kansan tulevaisuuden puolustamisineen ja nälkälakkoineen (NSR Nuorat 2023h.)

Fosenin puolustajat esittivät nuorten saamelaisten rajat ylittävän ja järjestöjen välisen yhteistyön erittäin tärkeänä ja kehystivät Fosenin saamelaisten kohtaamien ihmisoikeusrikkomusten koskevan koko saamen kansaa. Julkisissa puheissa Fosenin saamelaisia ja Fosenin puolustajia tukemaan saapuneet Ruotsin ja Suomen saamelaisten nuorisjärjestöjen edustajat painottivat saamelaisten rajoista riippumatonta ”veljeyttä ja sisaruutta” ja sitä, kuinka jossain Saamenmaalla tapahtuva asia koskettaa kaikkia saamelaisia. Yhteistyön tärkeästä roolista kertoi myös Fosenin puolustajan lupaus valtionrajan toiselle puolen konfliktitilanteessa: ”Soittakaa vain, me kyllä tulemme.” Yhtenäisen kansan representaatiota ilmennettiin sisällöissä myös kertomalla ja tiedottamalla muita saamelaisyhteisöjä koskettavista tapahtumista. (NSR Nuorat 2023a; 2023h; 2023q.)

Fosenin puolustajat vahvistavat sisällöntuotannolla saamelaiden keskinäistä solidaarisuutta. Heidän tuottamia sisällöjä voidaan tarkastella translokaalina toimintana, sillä he pystyvät vuorovaikutteisilla, protestiarkea esittelevillä sisällöillään osallistamaan niin saamelaiset kuin muutkin seuraajansa osaksi Oslon tapahtumia eli laajentamaan protestiyhteisöään fyysisestä protestileiristä virtuaaliseen ympäristöön. Mielenosoitukset eivät siten paikannu vain Osloon. Sosiaalisen median kautta tapahtumien keskipisteestä kaukana olevat tukijat voivat tuntee olevansa ”siellä missä tapahtuu” (Dahlberg-Grundberg ja Örestig 2017, 317). Mielenosoittajien tavoite ei kuitenkaan ole vain olla ”jännittävien tapahtumien keskipisteessä, vaan fyysisen ja digitaalisen osallistumisen taustalla on vahva yhteisöllisyyden tunne (NSR Nuorat 2023h).

Vuorovaikutteisuuden voima yhtenäisen kansan representaation rakentamisessa tulee ilmi siinä, kuinka Fosenin puolustajat ja heidän sisältöjensä seuraajat tukivat toinen toisiaan: seuraajat tarjosivat emotionaalista ja konkreettista viestinnällistä ja taloudellista tukea ja Fosenin puolustajat tarjosivat seuraajilleen tavan olla mukana osana poliittista aktivismia. (NSR Nuorat 2023a; 2023b; 2023o.) Fosenin puolustaja esitti myös seuraajien chatissa osoittaman tuen öljy- ja energiainisteriön valtaamisen aikana heille korvaamattomana voimavarana (NSR Nuorat 2023a). Sosiaalisen median ihmisiä yhteen tuova ominaisuus auttaa rakentamaan yhteistä identiteettiä sekä fyysisissä että digitaalisissa tiloissa (Parkhurst 2022, 36). Fosenmielenosoitusten yhteydessä se vahvistaa jo olemassa olevaa identiteettiä.

Fosenin puolustajat aiheuttavat häiriöitä Oslon katukuvassa myös gáktiin pukeutumalla. Gáktiin keskeinen rooli protestiliikkeen vuorovaikutuksessa tekee siitä vahvan vastarinnan symbolin. Keskeisestä roolista kertoo, että helmikuussa 2023 mielenosoitukset alkoivat sosiaalisessa mediassa esitetyllä mielenilmauksella, jossa Fosenin puolustajat valmistautuivat ministeri Aaslandin tapaamiseen kääntämällä pukunsa nurin päin. Videolla Fosenin puolustaja sanoi:

Tänään on kulunut 500 päivää korkeimman oikeuden Fosen-tuomiosta. Hallitus ei ole reagoinut Fosen-tuomioon eikä ole osoittanut ottavansa sitä tosissaan. Meitä on tänään täällä öljy- ja energiainisteriössä monta saamelaisaktivistia. Käännämme saamenpukumme nurinpäin emmekä lähde täältä. (NSR Nuorat ja Noereh 2023.)

Käännetyn puvun käytön lisääntyminen viime vuosikymmeninä voidaan tulkita äärimmäisten keinoja tarpeellisuudesta saamelaiden oikeuksien ja kulttuurisen elinvoimaisuuden joutuessa yhä enenevässä määrin uhatuksi nykypolitiikan takia. (Magga 2018, 263–264.) Käännetty puku, *jorggugákti*, on saamelaiselle kommunikaatiolle tyypillinen hiljaisen vastarinnan muoto, joka voidaan ymmärtää ”tietoisena valta-yhteiskunnan politiikkaa vastustavana toimintana, joka tuottaa myös saamelaiskulttuurisia merkityksiä ja muuttaa niitä” (emt., 260). Pro gradu-tutkielmassaan

Elen Ravna Krogh (2025, 62–63) tuo esille, miten gákti muodostui Fosen-mielenosoituksissa yhtenäisyyden symboliksi nurinpäin käännetyn puvun häivyttäessä alueelliset ja suvulliset erot, jolloin protestoijista tuli yksi yhtenäinen ryhmä. Gákti on yksilöllinen ja ainutkertainen asu- sekä merkityskokonaisuus, joka viestii kantajansa iästä, sukupuolesta, siviilisäädystä sekä sukutaustasta. (Tervaniemi ja Magga 2018, 84.)

Yhteisön sisälle kohdistuvan viestinnän ohella gáktilla on myös roolinsa mediahuomion herättäjänä. Sen rooli vastarinnan symbolina korostui erityisesti Alta-kiistan aikaan. Gáktiperinne, sen elvyttäminen ja kehittäminen edustavat Saamen kansalle pakotettujen kolonialististen arvojen hylkäämistä. (Gustafsson 2024, 284). Pukeutumalla perinteisiin asuihinsa, alkuperäiskansaprotestoijat ilmentävät identiteettiään sekä kulttuurista jatkuvuutta sekä osoittavat, että he ovat osa eläviä, aktiivisia yhteisöjä, eivät ”kadonneita kansoja” tai menneisyyden jäänteitä, joiksi alkuperäiskansat usein luokitellaan. (Hanna ym. 2016.) Jorggugákti on vahva symboli, joka edustaa valtaväestöstä erottuvaa kulttuuria sekä vahvistaa näin ollen saamelaista kansainvälistä toimijuutta (Magga 2018, 263).

Yllä kuvailemillani ”häiritsevillä” toiminnoilla Fosenin puolustajat loivat ministeriöistä, Suurkäräjistä, Oslon kaduista ja aukioista sekä virtuaalisista tiloista alkuperäiskansatiloja. Alkuperäiskansatila voi syntyä missä tahansa, missä alkuperäiskansat toimivat ja toteuttavat identiteettiään. Arkisista tiloista voi läsnäolon myötä syntyä vastarinnan ja suvereniteetin paikkoja (Barker 2015, 47). Fosenin puolustajat osoittavat yhdessä liittolaistensa kanssa vahvaa poliittista toimijuutta aiheuttamalla häiriöitä niin Oslon katukuvassa kuin Oslon poliisin ja useiden eri ministeriöiden toiminnassa. Gáktiin, etenkin jorggugáktiin pukeutuminen toimii keinona vastustaa kolonialistista representaatiota, jossa alkuperäiskansat esitetään passiivisina ja menneisyyteen kuuluvina. Pukeutumisellaan protestoijat korostavat kollektiivisesti yhtenäistä asemaansa alkuperäiskansana, jolle kansainvälisessä oikeudessa esitetyt oikeudet kuuluvat.

5.3 (Alkuperäis)kansalaisoikeuksien kehys

Representaatio saamelaisista oikeudellisina subjekteina eli kansana, joka oli ilman suostumusta joutunut luopumaan ikimuistoisista oikeuksistaan maihinsa ja vesiinsä kehittyi Suomessa 1970-luvulla kansainvälisen alkuperäiskansaliikkeen nousun myötä (Nyyssönen 2007). Alta-konfliktin jälkeen monien maankäyttöön liittyvien kiistojen fokus on siirtynyt ihmis- ja alkuperäiskansaoikeuksiin (Seurujärvi-Kari 2012, 45). 1980-luvulta lähtien saamelaiset alkoivat esiintyä kansainvälisen oikeuden haltijoina: representaatioissa alettiin viitata yhä enemmän kansainvälisiin sopimuksiin, kuten YK:n kansalaisoikeussopimukseen ja ILO169-sopimukseen.

Saamelaiset esiintyivät aktiivisina toimijoina, jotka vaativat oikeutta hallita ja suunnitella oman alueensa luonnonvarojen käyttöä. (Nyysönen 2007.)

Alkuperäiskansadiskurssiin osallistuminen on mahdollistanut saamelaisaktiivisille globaalien ihmisoikeusasioiden viemisen paikalliselle tasolle sekä paikallisen tason ajatusten tuomisen osaksi globaalia keskustelua (Seurujärvi-Kari 2012, 4). Saamelaiset perustelevat poliittisia vaatimuksiaan alkuperäiskansaisuudellaan, joka viittaa saamelaisten asemaan kansana, ei pelkkänä vähemmistönä (Valkonen 2009, 71–72).

Fosenin puolustajat kehystivät Fosenin tapauksen sosiaalisen median sisällöissään ennen kaikkea alkuperäiskansaoikeuksien näkökulmasta. Kyseisiin oikeuksiin vetoaminen tuli kuuluvasti esiin yhdessä Fosen-liikkeen käytetyimmistä iskulauseista: ”Alkuperäiskansaoikeudet eivät ole vapaaehtoisia! Valtio ei ole tehnyt mitään!”⁸. Iskulause esiintyy myös monissa bannereissa. (NSR Nuorat 2023g; 2023h; NSR Nuorat 2023 ja Noereh.) Alkuperäiskansaoikeuksiin Fosenin puolustajat vetosivat etenkin keskustelussa ministeri Aaslandin kanssa helmikuussa 2023. Yksi Fosenin puolustajista totesi reaaliaikaisessa suoratoistossa: ”Mutta ei ole saamelaisten velvollisuus päästä yksimielisyyteen valtion kanssa siitä, miten meidän oikeuksiamme kunnioitetaan. Ne ovat *meidän oikeuksiamme*.” (NSR Nuorat ja Noereh 2023). Kun tilanteeseen ei seuraavina kuukausina tullut muutosta, joutui yksi Fosenin puolustajista jälleen toteamaan lokakuussa pitämässään julkisessa puheessa, että syy heidän kokoontumiselleen oli se, ettei valtio kunnioittanut heidän oikeuksiaan. (NSR Nuorat 2023n.)

Fosenin puolustajat kehystävät alkuperäiskansaoikeuksien rikkomisen uhkana demokratialle ja oikeusvaltiolle. Oikeusvaltio on demokratiasta erottamaton periaate ja se perustuu neljään periaatteeseen: ylimmän valtiollisen vallan jakamiseen, kaiken julkisen vallankäytön lakisidonnaisuuteen, luovuttamattomiin perus- ja ihmisoikeuksiin sekä yhdenvertaisuuteen (Kekkonen 2025, 32–35). Nuoret saamelaiset käyttivät oikeusvaltion ja demokratian heikkenemisen uhkaa perustelemaan sitä, miksi myös norjalaisen valtatyhteiskunnan pitäisi olla kiinnostunut Fosenin tapauksesta.

Kun valtio ei noudata omaa lakiaan eikä kunnioita yksimielistä korkeimman oikeuden päätöstä, meillä ei käytännössä ole oikeusvaltiota. Yksikään Norjan kansalainen ei voi olla varma oikeusturvastaan. Sen takia tämä asia ei kosketa pelkästään Fosenin

⁸ Norjaksi «Urfolksrett er ikke valgfritt, staten har ikke gjort en dritt!»

porosaamelaisia, meitä saamelaisia, jotka olemme kokoontuneet tänne, vaan se koskettaa aivan kaikkia. (NSR Nuorat 2023n.)

Lokakuussa 2023 mielenosoittajien pitämässä julkisissa puheissa valtion passiivisuus nähtiin yleisesti vaarana demokratialle. Mielenosoittaja ihmetteli ääneen sitä, miten on mahdollista, että demokraattinen oikeusvaltio valitsee, milloin se noudattaa korkeimman oikeuden päätöstä ja milloin ei. (NSR Nuorat 2023n; 2023q.) Keskustelussa ministeri Aaslandin kanssa Fosenin puolustaja totesi tapauksen toimivan vaarallisena esimerkkinä muille Pohjoismaille siitä, kuinka valtio voi sivuuttaa korkeimman oikeuden päätökset. Nuorten saamelaisten mukaan valtio oli tehnyt ihmisoikeuksien rikkomisesta liian helppoa ja he osoittivat pelkonsa siitä, että tämä voisi rapauttaa oikeusvaltioperiaatetta myös muissa maissa sekä toimia esimerkkinä sille, miten saamelaisten oikeudet voidaan sivuuttaa ilman seuraamuksia. (NSR Nuorat ja Noereh 2023.)

Fosenin puolustajat luottavat argumenteissaan oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien asemaan hegemonisina diskursseina. Nuorten saamelaisten poliittista aktivismia vahvasta tietä siitä, että he voivat perustaa vaatimuksensa lakiin ja korkeimman oikeuden antamaan päätökseen. Fosenin puolustajat kertoivat sisällöissään tietävänsä, että he ovat oikealla asialla ja että edellä mainitut tekijät takaisivat myös norjalaisen yhteiskunnan tuen (NSR Nuorat 2023a; 2023f). Diskurssin Niska ym. (2024, 28) määrittävät puhumisen, tietämisen tai tulkitsemisen vakiintuneeksi tavaksi, joka rakentaa kohteesta tietynlaisen version. Diskursseilla, ”joiden tuottama todellisuus näyttäytyy itsestään selvänä ja kyseenalaistamattomana” on erityistä valtaa, sillä niitä pidetään yllä institutionalisoitujen käytäntöjen kuten lakien, tuomioistuinten ja kansainvälisten sopimusten kautta (Niska ym. 2024, 28). Oikeusvaltioperiaatetta sekä ihmisoikeuksia voidaan pitää tällaisina diskursseina, sillä niiden määritelmä siitä, mikä on oikeaa, laillista ja oikeudenmukaista on yleisesti hyväksytty.

Toisaalta sekä demokratia että oikeusvaltio ovat viime vuosikymmeninä menettäneet legitimitettiin muun muassa populismin nousun sekä asiantuntijatiedon ja tutkimuksen arvostuksen heikkenemisen myötä (Kekkonen 2025). Sosiaalisen median sisällöillään Fosenin puolustajat antavat osansa kansainväliseen keskusteluun demokratian ja oikeusvaltion tilasta.

Fosenin puolustajat eivät siten esitä itseään pelkästään ihmis- ja alkuperäiskansaoikeuksien, vaan myös demokratian ja oikeusvaltion puolustajina. Fosenin puolustajat esittävät itsensä toimijoina, jotka suojelevat oikeusvaltioperiaatetta tekemällä sen säilymisen eteen jatkuvaa työtä. Aineisto osoittaa, että pelkkä alkuperäiskansa- tai kansalaisyhteisöoikeuksien olemassaolo paperilla ei riitä, vaan niiden toteutumisesta on jatkuvasti pidettävä huolta. Kun hallitus haluaa konfliktitilanteessa normalisoida tilanteen leimahduspistettä edeltävälle tasolle,

alkuperäiskansat tietävät, että ”normaaliin palaaminen” ja järjestyksen palauttaminen tarkoittavat heidän oikeuksiensa ja intressiensä huomioimatta jättämistä (Russell 2010, 30). Nuorten saamelaisten tuottamat sosiaalisen median sisällöt avaavat uusia tapoja ymmärtää Norjan valtiota, sen historiaa sekä suhdetta saamelaisiin. Fosenin puolustajat haastavat kehystyksellään käsityksen Norjasta rauhaa rakastavana, tasa-arvoisena ja homogeenisenä valtiona.

Kansainvälisesti tunnettuihin, lähes universaaleihin käsitteisiin kuten ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen vetoaminen avaa mielenosoittajille mahdollisuuden translokaalien yhteyksien luomiseen. Fosenin puolustajat korostivatkin sisällöissään halua tulla kuulluksi kansainvälisellä tasolla: seuraajiaan he pyysivät olemaan yhteydessä kansainväliseen mediaan sekä painottivat, että paras tapa osoittaa tukea oli jakaa heidän tuottamaansa sisältöä kaikissa mahdollisissa kanavissa (NSR Nuorat 2023a; 2023b; 2023o).

Näihin translokaaleja suhteita avaaviin käsitteisiin kuuluu ilmasto-oikeudenmukaisuus. Ilmastonäkökulma nousi aineistossa esiin erityisesti liittolaisuuden kautta: näkyvyyttä poliittisille tavoitteilleen Fosenin puolustajat rakensivat toimimalla yhteistyössä NU:n kanssa sekä korostamalla sisällöissään ruotsalaisen ilmastoaktivisti Greta Thunbergin läsnäoloa mielenosoituksissa (NSR Nuorat 2023f; 2023q; 2023v). Thunbergin osallistuminen Fosen-protesteihin herätti paljon mediahuomiota ja herätti viimein myös suomalaisen median mielenkiinnon Oslon tapahtumia kohtaan (Elster ym. 2023; Hotvedt ym. 2023; Seipiharju ja Torikka 2023).

Varsinaiset ilmaston ja ympäristöön liittyvät näkökulmat jäivät kuitenkin muita oikeusnäkökulmia huomattavasti ohuemmiksi ja niihin vedottiin lähinnä vuorovaikutuksessa poliittisten tahojen kanssa. Keskeisessä roolissa oli vihreän kolonialismin käsite: Fosenin tapaus kehystettiin ennakkoesimerkinä vihreän siirtymän aiheuttamasta ”hätätilasta” saamelaiselle kulttuurille (NSR Nuorat 2023u; NSR Nuorat ja Noereh 2023). Fosenin oikeudenkäynti on toiminut ennakkotapauksena siitä, että yleisen edun tavoittelu ilmastokriisiin vedoten ei voi ylittää valtion vastuuta suojella alkuperäiskansojen kulttuurisia oikeuksia, jos se aiheuttaa kyseen omaiselle yhteisölle merkittävää haittaa (Cambou 2023, 66).

Fosenin puolustaja kuvaili julkisessa puheessaan, kuinka saamelaiset ovat Fosenin tapauksessa samaan aikaan sekä voittajia että häviäjiä: korkeimman oikeuden päätös oli historiallinen voitto, mutta samaan aikaan hallituksen päättämättömyys tuulivoimaloiden suhteen oli osoitus yhä edelleen jatkuvasta (vihreästä) kolonialismista, joka tulkittiin tappiona saamelaisille (NSR Nuorat 2023q).

Fosenin puolustajat esittävät itsensä oikeuden haltijoina ja valtion kyseisten oikeuksien loukkaajana. Kyse ei ole vain Fosenin puolustajien oikeuksista alkuperäiskansana, vaan oikeuksista Norjan kansalaisina. Fosenin puolustajat argumentoivat, kuinka valtion viranomaisten pyrkimys mediahuomion sekä mainehaitan minimoimiseksi johti nuorten saamelaisten oikeuksien rikkomiseen. (NSR Nuorat 2023a; 2023b; 2023e.) Estämällä ruoan ja lääkkeiden hankkimisen sekä epäämällä keskusteluyhteyden ministeriön työntekijöiden ja median kanssa ministeriön valtauksen alussa valtion turvallisuus- ja palvelujärjestö DSS (Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon) syyllistyi Fosenin puolustajien mukaan mielenosoitusoikeuden sekä sananvapauden rikkomiseen. Heidän mukaansa näiden epäsuorien keinojen, joita he kuvailevat ”eristämiseksi” ja ”näлкиinnyttämiseksi” tavoitteena oli mielenosoittajien painostaminen ulos ministeriön tiloista mahdollisimman nopeasti. Fosenin puolustaja totesi reaaliaikaisessa suoratoistossa seuraajilleen, ettei öljy- ja energiaministeriö loukannut enää pelkästään ihmisoikeuksia, vaan myös sananvapautta. (NSR Nuorat 2023a.)

Demokratia ei rajoitu pelkästään edustuksellisiin hallintojärjestelmiin, vaan se on laajempi arvoihin ja toimintatapoihin perustuva kokonaisuus, joka mahdollistaa kansalaisten aktiivisen osallistumisen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Sananvapauden sekä kokoontumis- ja yhdistymisvapauden mahdollistamat mielenosoitukset vahvistavat tätä demokraattista perusajatusta tarjoamalla väylän vaikuttaa poliittisiin prosesseihin myös vaalien ulkopuolella. Näin ne toimivat sekä demokratian ilmentymänä että sen elinvoimaisuuden mittarina. (Koikkalainen, Nykänen ja Luoma-aho 2023, 8, 10.)

Oikeuskehykseen kuuluu valtion esittäminen häpeällisessä valossa ja Fosenin puolustajien esittäytyminen väärinkäytösten paljastajina. Fosenin puolustajat eivät vedonneet häpeään ja nolouteen pelkästään viitatessaan Fosenin tapaukseen yleisesti, vaan myös osoittaessaan, kuinka epäoikeudenmukaisella tavalla Norjan valtion turvallisuus- ja palvelujärjestö DSS heitä kohteli öljy- ja energiaministeriön valtauksen yhteydessä (NSR Nuorat 2023a; 2023f). Vaatiessaan oikeudenmukaisuutta Fosenin puolustajat painottivat, kuinka suureksi häpeäksi koko Fosenin tapaus oli Norjan valtiolle (NSR Nuorat 2023a). Helmikuussa 2023 pidetyissä julkisissa puheissa mielenosoittajat kritisoivat Norjaa siitä, että se kiillottaa omaa mainettaan käyttämällä saamelaisia ”alkuperäiskansakoristeena”, joiden kulttuuria juhlietaan vain kansallispäivänä ja festivaaleilla sekä puolustamalla alkuperäiskansojen oikeuksia kansainvälisillä areenoilla, kun samaan aikaan saamelaisten oikeuksiin suhtaudutaan ”omalla maalla” epäjohdonmukaisesti. (NSR Nuorat 2023h.)

Häpeän politiikka on Ronald Niezenin (2003, 145–192) mukaan strategia, jossa valtiota, instituutiota tai muuta vallankäyttäjää pyritään painostamaan julkisen moraalisen häpäisyn kautta. Häpeän politiikka toimii, kun rikkomus tehdään näkyväksi julkisuudessa, teko aiheuttaa moraalista paheksuntaa laajemmassa yleisössä, valtio kokee mainehaittaa ja legitimitettiin heikentymistä ja häpeä ja paine pakottavat muuttamaan toimintaa tai politiikkaa. Häpeän politiikka on symbolista valtaa, sillä paine kohdistuu toimijan maineeseen ja legitimitettiin.

Fosenin puolustajat käyttävät viranomaisten salailua strategisesti poliittisessa aktivismissaan. Altan tapauksesta oppineena saamelaiset tietävät, että ihmisoikeusrikkomusten paljastamisella voidaan vaikuttaa Norjan kansainvälistä imagoa heikentävästi. Henry Minde (2003, 93–94) toteaa, että saamelaisten nälkälakot Alta-konfliktin yhteydessä eivät olisi saaneet niin paljon mediahuomiota, ellei viranomaisten tapa käsitellä Altan tapausta olisi vahvistanut ja lujittanut juuri sitä kuvaa, jonka aktivistit halusivat siitä antaa. Niin ikään Fosenin puolustajat sekä muut mielenosoittajat tiedostivat, että kuvat gáktiin pukeutuneista nuorista saamelaisista poliisien kannettavana voisivat aiheuttaa etenkin kansainväliseen mediaan levitessään mainehaittaa Norjan valtion imagolle vahvana ihmisoikeusmaana. Fosenin puolustajien sisällössään nostama kommentti seuraajalta osui asian ytimeen: ”Ei näytä hyvältä, jos poliisi kantaisi saamenpukuiset aktivistit ulos. Kuvat leviävät globaalisti ja kiinnittävät huomion ihmisoikeusloukkauksiin Norjassa” (NSR Nuorat 2023a).

Nuoret saamelaiset kehystävät poliisin toiminnan öljy- ja energiaministeriön tiloissa mielenosoitusten kulun kannalta käännteentekeväksi. Jo poliisiautossa istuessaan Fosenin puolustajat aprikoivat poliisin ”typerän” ja epäoikeudenmukaisen toiminnan mobilisoivan lisää mielenosoittajia ja lupasivat, että ministeriön tapahtumat olivat vasta alkua. (NSR Nuorat 2023e). Tukitilaisuudessa järjestetyssä julkisessa puheessa selvisi, kuinka voimakkaasti poliisin toiminta vaikutti nuorten saamelaisten representaation rakentumiseen poliisin voimankäytön kohteena: kuvat nuorista saamelaisista poliisien käsissä todellakin toimivat mielenosoittajia mobilisoivana voimana. Osloon saapunut mielenosoittaja kertoi tukitilaisuudessa pitämässään julkisessa puheessa heränneensä varhain aamulla hämmentävään uneen siepatusta ja huoneeseen suljetusta henkilöstä. Nähtyään viesteissään kuvat yöllisestä operaatiosta mielenosoittaja tunsii, ettei hänelle jäänyt muuta vaihtoehtoa kuin kääntää saamenpukunsa nurinpäin ja lähteä kohti Osloa. (NSR Nuorat 2023h.)

Kuvat ja videot esimerkiksi poliisien ja aktivistien välisistä kohtaamisista ovat voimakkaita visuaalisia ja emotionaalisia symboleita, jotka usein leviävät nopeasti sosiaalisessa mediassa ja herättävät voimakasta vastakaikua globaalissa yleisössä (Barker 2015, 47; Goodyear-Ka’opua

2017, 191). Valokuvat, joissa protestoija esiintyy vastustajansa, yleensä poliisin kanssa, tarjoaa katsojille affektiivisen näkökulman konfliktiin sekä visuaalisen narratiivin ”hyvästä ja pahasta” (Fahlenbrach 2016, 249).

5.4 Vastanarratiivin kehys

Mielenosoittajilla on harvoin valtaa määritellä sitä, miten heidät esitetään perinteisessä mediassa, sillä he eivät voi vaikuttaa kaikkiin heistä julkaistuihin kuviin ja teksteihin. Kun protestissa, eli jonkin asian ja ihmisjoukon näkyväksi tekemisessä, on kyse tapahtuminen visuaalisesta määrittelystä ja julkisen narratiivin hallinnasta (Rigney ja Smits 2023), korostuu protestoijien mediatoimijuus. Valta on sillä, joka määrittelee, mitä kuvia vastarinnasta julkaistaan ja minkälaista julkista keskustelua tapahtumista pidetään yllä. Perinteinen media ei tarjoa alkuperäiskansoille tarpeeksi liikkumavaraa representaatioiden määrittelyssä. Alkuperäiskansa-aktivistien näkyvyys protestikuvastoissa perustuu toiseuttavaan katseeseen, joka näkee aktivistin visuaalisuuden eroavaisuuden menekkiä edistävänä tekijänä.

Protestien visuaalinen representaatio on useimmiten stereotyyppistä ja valikoivaa. Alkuperäiskansaprotestien juurisyyt jäävät usein pimentoon valtamedioiden esittäessä ne negatiivisiin lakia ja järjestystä uhkaaviin stereotyyppioihin pohjaten. Protesteja ei nähdä sellaisina kuin ne todellisuudessa ovat paikan päällä, vaan sellaisina, miten ne lehdistö- ja uutiskuvissa esitetään. Kuvat keskittyvät välittämään yleisölle ainoastaan käsillä olevan konfliktin. Ne eivät kerro suoraan toimintaan johtavista tekijöistä ja olosuhteista. Lisäksi median kierrättämät kuvat rakentavat suhdetta alkuperäiskansan ja valtaväestön välillä. Tapahtumat tulevat suuren yleisön tietoisuuteen mediakuvien kautta, joiden provosoiva sisältö aiheuttaa katsojissa voimakkaita tunteita. (Doerr ym. 2013, v; Russell 2010, 29–30.)

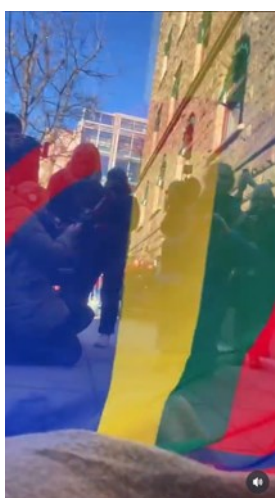
Fosenin puolustajien aktiivinen pyrkimys vuorovaikutukseen perinteisen median kanssa on osoitus voimakkaasta tarpeesta kertoa oma näkökulmansa ja määritellä omat representaationsa. Öljy- ja energiaministeriön tiloissa kuvatussa sisällössä Fosenin puolustajat kritisoivat sitä, medioita oli ollut hyvin vaikeaa saada kirjoittamaan heidän asiastaan, vaikka protestiliikkeen viestintä oli pitkälle organisoitunutta ja medioille oli lähetetty aiheesta lehdistötiedotteita (NSR Nuorat 2023a). Median kiinnostuksesta Fosenin puolustajien näkökulmia kohtaan kertovat toisaalta toimittajien pyytämät sitaatit sekä Fosenin puolustajan kutsuminen NRK:n keskusteluohjelmaan yhdessä ministeri Aaslandin kanssa (NSR Nuorat 2023d; 2023o). Lainausten ja haastattelujen antamista pidetään arvokkaana, sillä se antaa mahdollisuuden määritellä, selittää, perustella tai esittää omaa näkemystä sekä osoittaa, että

lähteeksi valittua henkilöä pidetään tarpeeksi asiantuntevana ja luotettavana kertomaan kyseisestä aiheesta (Pietikäinen 2000, 112).

Toiminnallaan Fosenin puolustajat pyrkivät täydentämään valtamedian luomaa narratiivia sisällyttämällä oman näkökulmansa mediaesityksiin. Valtamedian luomaa representaatiota he täydentävät myös tuottamalla itse sisältöä sosiaaliseen mediaan. Fosenin puolustajien kuvaamat sisällöt tarjosivat näkökulman tapahtumien keskeltä. Kuvat 6 ja 7 ovat kuvakaappauksia sisällöistä, joissa he esittivät oman näkökulmansa median huomion kohteena olemisesta. Aineistossa toimittajat esitettiin "point of view"-sisällössä, jossa haastattelijat sekä valokuvaajat olivat kuvauksen kohteita (NSR Nuorat 2023f; 2023i). Fosenin puolustajat luovat vastanarratiivia kuvaamalla tapahtumia istumaprotestin keskeltä. Kääntämällä kuvaajan (subjektin) ja kuvauksen kohteena (objektin) olevien roolit toisin päin nuoret saamelaiset muokkaavat mielenosoittajien ja toimittajien suhteen merkityksiä.

Kuva 6. Kuvakaappaus toimittajasta (NSR Nuorat 2023)

Kuva 7. Kuvakaappaus saamenlipun läpi kuvatuista toimittajista (NSR Nuorat 2023)

Fosenin puolustajien tuottama sosiaalisen median sisältö on osa representaatioiden politiikkaa, sillä se pyrkii tuottamaan alkuperäiskansaprotestille merkityksiä, joita perinteisessä mediassa harvoin rakennetaan. Representaation politiikka ilmenee kritiikkinä representaatioita määrittelevää valtaa kohtaan: mielenosoittajat arvostelevat sitä, että vasta saamenpukuisten Fosenin puolustajien pidättäminen ja ”neljän ministeriön sulkeminen” sai valtakunnalliset mediat toden teolla liikkeelle. Saamelaismedioita ja pieniä paikallismedioita lukuun ottamatta norjalainen perinteinen media kiinnostui Oslon tapahtumista vasta niin sanotun sensaatiokynnyksen ylittyessä. (NSR Nuorat 2023a; 2023d). Median kaupallisuuteen perustuva sensaatiohakuisuus suosii visuaalisesti kiinnostavia ja dramaattisia hahmoja protestirepresentaatioiden kohteina (Corrigall-Brown ja Wilkes 2012).

Protesteista kertovien uutiskuvien sisältö rajoittuu yleensä muutamaankin arkkityyppiin, kuten protestoihin, poliisien etuvartioon tai esiintyjiin. Valikoiva representaatio vaikuttaa yleisön suhtautumiseen yhteiskunnallisiin liikkeisiin. Media ja yleisö reagoivat konflikteihin yleensä lain ja järjestyksen säilyttämisen näkökulmasta, jolla voidaan oikeuttaa esimerkiksi poliisiväkivallan käyttö. (Doerr ym. 2013, v; Russell 2010, 29–30.)

Poliisin toiminnan Fosenin puolustajat kehystivät sisällöissään epäoikeudenmukaisena. Epäoikeudenmukaisuuden tunteet välittyivät aineistossa erityisesti öljy- ja energiaministeriön valtauksen päättävässä yöllisessä poliisioperaatiossa helmikuussa 2023. Kehystykseen kuuluu nuorten saamelaisten mielenilmauksen rauhanomaisuuden ja laillisuuden painottaminen. Fosenin puolustajat esittävät poliisioperaation toteuttamisen ”yön pimeyden suojissa”, nuorten yllättämisen nukkumasta, tiukan aikataulun sekä mielenosoittajien poistamisen ministeriön tiloista kellaritilojen kautta olevan hiljentämisen keinoja. (NSR Nuorat 2023b; 2023c; 2023d; 2023e.) Poliisien toimintaa kuvaillaan harkituksi ja sen tavoitteena on valtaa käyttämällä murtaa alkuperäiskansa-aktivistien vastarinta mahdollisimman vähin äänin – ja kuvin.

Kehyksen rakentumisessa keskeisessä roolissa ovat kuvat nuorista saamelaisista poliisin voimankäytön kohteina. Fosenin puolustajan julkisessa puheessa korostui sosiaalisessa mediassa levinneen asetta kantaneen poliisin kuvan rooli.

Menin Facebookiin ja yritin pysyä poissa, koska koko homma oli räjähtänyt siellä. Monet olivat jakaneet kuvan, jossa poliisit kantoivat meitä pois. Vasta silloin huomasin, että heillä oli aseet. Minulle sen kuvan näkeminen, jossa poliisi kantaa meidät pois oli todella tuskallista. Minut herätettiin aseistautuneen poliisin toimesta rauhallisimmasta

olotilastani, kun makasin ja nukuin. Meidän kansamme on ylpeä kansa. Olemme monimuotoinen kansa eikä kukaan voi puhua kaikkien puolesta. Mutta me olemme ylpeitä siitä, että olemme rauhanomainen kansa, joka on aina valinnut rauhan ja toivon tien. Ja tämä ei ole oikea tapa kohdella rauhanomaista kansaa ja rauhanomaista mielenosoitusta. (NSR Nuorat 2023h.)

Kiinnittämällä seuraajien huomion poliisin kantamaan aseeseen sekä korostamalla mielenosoituksensa rauhanomaisuutta, Fosenin puolustajat vahvistavat representaatiota saamelaisista rauhaa rakastavana kansana. Protestoijat tulkitsevat tilannetta omasta sosiaalisesta todellisuudestaan käsin, johon vaikuttavat protestirepresentaatiot muiden alkuperäiskansojen kamppailuista sekä kulttuurinen muisti liittyen Alta-konfliktiin.

Historiallisesti asuttajakolonialistiset yhteisöt ovat tulkinneet alkuperäiskansojen johtamat protestit ja tiesulut väkivallan ja rikollisuuden näkökulmasta ja siten uhkana asuttajien suvereniteetille ja turvallisuudelle. Alkuperäiskansaprotestin kehystäminen turvallisuusuhkana voi kuitenkin herättää syytöksiä rasismista. (Van Rythoven 2021.) Esimerkiksi Kanadassa valtionjohdon suhtautuminen alkuperäiskansojen mielenosoituksiin on Eric Van Rythovenin mukaan muuttunut etenkin alkuperäiskansajohtoisten totuus- ja sovintoprosessien seurauksena. Viranomaisten etääntyminen turvallisuuspuheesta johtuu epämukavuuden tunteesta, jonka tuottaa väkivaltaisen asuttajakolonialistisen historian ja alkuperäiskansan kokeman trauman tiedostaminen. (Emt., 2021, 252–253.)

Kanadan konteksti ei kuitenkaan ole täysin sovellettavissa Norjan valtion ja saamelaisten suhteisiin, sillä saamelainen protestiperinne on rauhanomaisempaa. Pohjoismaissa saamelaisten mielenosoituksia ei ole kehystetty yhtä suurena turvallisuusuhkana kuin Kanadassa. Sisällöissä käy ilmi, että poliisit viestivät mielenosoittajien kanssa tietyn protokollan mukaan ja pyrkivät toteuttamaan operaation ”parhaalla mahdollisella tavalla” eikä vuorovaikutuksessa näkynyt merkkejä siitä, että nuorten saamelaisten kohtelu olisi perustunut rikollisuuden ja väkivaltaisuuden stereotypioihin (NSR Nuorat 2023b; 2023i). Sosiaalisissa tilanteissa esiintyi poliisien taholta myös tietynlaista huolenpitoa. Tämä ilmeni poliisien esittäminä kysymyksinä nuorten saamelaisten voinnista operaatioiden yhteydessä sekä esimerkiksi kehotuksena Fosenin puolustajalle ”varoa päätään” (NSR Nuorat 2023i).

“Epämukavuuden tunne” kuitenkin välittyi Fosenin puolustajien tavassa esittää viranomaisten toiminta salailevana ja välttelevänä ennen öljy- ja energiaministeriön operaatiota sekä sen aikana. Epäoikeudenmukaisuuden tunnistava henkilö, joka kieltäytyy mukautumasta tilanteeseen voi aiheuttaa valtaväestössä epämukavuuden tunteita ja muuttua itse heidän

silmissään ongelmaksi rikkomalla valtaväestön ylläpitämän illuusion yhteiskunnan oikeudenmukaisuudesta (Carlson ja Frazer 2021, 56).

Vastanarratiivin kehykseen kuuluu nuorten saamelaisten toimijuuden korostaminen. Epäsuhtaisesta valta-asemasta huolimatta he eivät jääneet passiivisiksi. He neuvottelevat ja painostavat sekä täydentävät rooliaan vuorovaikuttajina nonverbaaleilla ja epäsuorilla keinoilla kuten ilmaisemalla vastarintansa luoptin, iskulauseiden ja bannereiden avulla. Fosenin esittivät sosiaalisen median sisällöissään aktiivista toimijuutta neuvottelemalla poliisin kanssa sekä organisoitumalla nopeasti uudelleen poliisin aiheuttaman häiriön jälkeen (NSR Nuorat 2023b; 2023c; 2023d). Poliisin voimankäyttöön liittyvä visuaalinen dramatiikka edistää mielenosoittajien poliittisten vaatimusten näkyvyyttä. Fosenin puolustajat eivät kuitenkaan esitä itseään poliisin voimankäytön uhrina, vaan vahvoina toimijoina. Mediaesityksillään Fosenin puolustajat heikentävät saamelaisiin liitettyä stereotypiaa passiivisuudesta.

Fosenin puolustajien ja poliisin välinen suhde perustuu representaatioiden politiikkaan, jossa vastakkain asettuvat tahot kilpailevat siitä, kumman näkökulman media suurelle yleisölle mielenosoituksista välittää. Kehystämällä protestin edellä mainituilla tavoilla, Fosenin puolustajat toimijat protestirepresentaation alkuperäiskansaistamiseksi. Näin oivotaan virheellisiä käsityksiä, joita mielenosoituksista voi esiintyä perinteisessä mediassa (Hanna ym. 2016, 502).

Alkuperäiskansojen vastarinnan tehtävä on perinteisesti ollut horjuttaa kolonialistista järjestelmää. Parkhurst kutsuu verkossa tapahtuvaa protestitoimintaa ”häiriöiksi” (disruption), sillä ne muokkaavat sekä fyysistä että digitaalista maisemaa. Sosiaalisen median kautta tapahtuva vuorovaikutus ei pelkästään yhdistä ihmisiä, vaan se myös aiheuttaa häiriöitä asuttajakolonialistiseen järjestelmään. Protestiliikkeet voivat vaikuttaa voimakkaasti yksilöiden ajatuksiin esimerkiksi horjuttamalla valtaväestön käsityksiä alkuperäiskansojen nykyisestä asemasta sekä alkuperäiskansojen ja valtion suhteesta. Kansallisella tasolla valtio voi käyttää protestiliikkeiden hallintaan huomattavan määrän resursseja esimerkiksi poliisivoimien organisoimisessa sekä oikeuskäsittelyissä. (Parkhurst 2022, 41–42.) Fyysisiä tiloja muuttamisen sekä poliisien työllistämisen ohella Fosenin puolustajat aiheuttavat häiriöitä asuttajakolonialistiseen maisemaan myös virtuaalisessa tilassa: vastanarratiivien tuottaminen sosiaalisessa mediassa lisää alkuperäiskansojen näkyvyyttä ja muokkaa näin digitaalista maisemaa.

5.5 Affektiivisuuden kehys

Leimahduspisteen muodostumisessa keskeistä on epäoikeudenmukaisuuden aiheuttamien tunteiden kasautuminen ja tunnustamatta jättäminen (Borrows 2005). Alkuperäiskansat kokevat, että heidän oikeuksiensa ja näkemystensä kieltäminen jatkuu samanlaisena sukupolvesta toiseen ja vaikka oikeuksia onnistutaan vahvistamaan, epäoikeudenmukaisuuden kierre voi tuntua loputtomalta. Konfliktia ruokkii tunne siitä, etteivät muut tee mitään epäoikeudenmukaisuuden korjaamiseksi – kunnes se lopulta leimahtaa. (Emt., 56, 22.)

Vastauksena muiden epäoikeudenmukaiseen kärsimykseen viha leviää nopeasti ihmisten välillä ja muodostaa ihmisryhmän, joka vastustaa epäoikeudenmukaisuutta. Viha on voima, joka kerää herätessään huomiota ja siksi se voi saada aikaan laaja-alaista empatiaa ja solidaarisuutta sosiaalisessa mediassa. Vihan tunne ja sosiaalinen media toimivat hyvin yhdessä, sillä niitä molempia luonnehtii välittömyys. Viha on tunne, joka vaatii välitöntä toimintaa sekä oikeutta ja korvauksia, ja sosiaalinen media tarjoaa välittömän yhteyden, jonka kautta sen on mahdollista levittäytyä. (Carlson ja Frazer 2021, 55.) Tutkimuksessaan eteläsaamelaisten tuulivoimaan liittyvistä representaatioista Normann (2021, 89) toteaa, että etenkin nuorten parissa käytettiin voimakkaita kommunikatiivisia strategioita, jotka sisälsivät viittauksia esimerkiksi rasismiin ja kulttuuriseen kansanmurhaan.

Omassa tutkimusaineistossani voimakkaat kommunikatiiviset strategiat koostuivat lähinnä tunteiden näyttämisestä ja niistä puhumisesta. Esimerkiksi rasismiin viitataan ainoastaan yhden kerran (NSR Nuorat 2023q). Kun viestinnän yleisönä on oma yhteisö ja viestinnän tavoitteena yhteisön sisäinen lujittaminen, voimakkaiden kommunikatiivisten strategioiden tarve ei ole niin voimakas. Vihaan ja raivon viittaavia tunteita nuoret sekä kanssaprotestoijat osoittivat ainoastaan verbaalisen ja symbolisen vuorovaikutuksen kautta. Vastarinnan ilmaiseminen on myös nonverbaalia eikä se aina kohdistu tunnistettavalla tavalla vastarinnan kohteeseen, joka monissa sosiaalisissa tilanteissa on valtiota edustava poliisi. Iskulauseita Fosenin puolustajat sekä muut mielenosoittajat tehostivat kohotetulla nyrkillä (NSR Nuorat 2023p; 2023s). Kohotettu nyrkki toimii symbolisena ilmaisuna kollektiivisesta raivosta sekä tahdosta taistella oikeuksiensa puolesta. Se on protestiperinteessä ikoninen, voimakasta ihmiselettä esittävä kuva. (Fahlenbrach 2016, 246.)

Saamelaisessa poliittisen aktivismin perinteessä kohotettu nyrkki liitetään etenkin ČSV-kirjainyhdistelmään (Lehtola 2025, 374), joka oli myös Fosen-mielenosoitusten käytetyin iskulause. ČSV:tä käytettiin myös tervehdyksenä seuraajille ja lopputervehdyksenä sekä

julkisissa puheissa että reaaliaikaisia suoratoistoja päätettäessä (NSR Nuorat 2023a; 2023f; 2023h; 2023n; 2023q). Tervehdyksenä ja yhteisön sisäisen vuorovaikutuksen muotona ČSV:tä on käytetty sen alkuajoista lähtien, sillä sen merkitystiivistymän ymmärtäminen vaatii kulttuurin ymmärtämistä. Somby painottaa, että ČSV on aidosti saamelainen symboli muiden kansallisten symbolien kuten lippujen ollessa lainaa länsimaalaisesta nationalismista. (Somby 2025, 75.)

Fosenin puolustajat kehystävät ihmisoikeusrikkomukset ennen kaikkea yhteisölleen kipua aiheuttavana toimintana. Epäoikeudenmukaisuuden aiheuttamia tunteita sanoitettiin varsinkin julkisissa puheissa, jotka suunnattiin oman yhteisön lisäksi valtaväestöstä koostuvalle yleisölle (NSR Nuorat 2023h; 2023q; 2023v). Eräs puhuja luonnehti kykenevänsä ainoastaan joikaamisen keinoin kuvailla niitä tunteita, joita Fosenin ja Oslon tapahtumat hänessä herättivät (NSR Nuorat 2023h). Keskustelussa ministeri Aaslandin kanssa Fosenin puolustaja ilmensi ministerille sitä tuskaa, jota tilanne saamelaisille kansana on aiheuttanut:

Olemme täällä muistuttamassa teitä siitä, että ihmisoikeusrikkomuksia tapahtuu eikä meillä ole enää aikaa odottaa. Tämä on erittäin tuskallista, koska ihmisoikeusrikkomukset jatkuvat joka päivä. On ihmisiä, jotka ovat olleet mukana tässä tapauksessa noin kymmenen vuotta ja joutuvat elämään tämän väärinkäytöksen kanssa. (NSR Nuorat ja Noereh 2023.)

Myös nuoria saamelaisia toiselta puolelta Norjaa tukemaan saapunut mielenosoittaja kuvasi julkisessa puheessaan, ettei hän enää kyennyt jäämään kotikaupunkiinsa käsittelemään kokemaansa tuskaa, vaan koki tarpeelliseksi tulla Osloon, jossa hän saattoi kohdata ja ilmaista kipunsa paremmin. (NSR Nuorat 2023h.) Kyse ei ollut pelkästä myötätunnosta Fosenin saamelaisia tai heidän puolustajiaan kohtaan, vaan vuosikymmeniä ja -satoja jatkuneen epäoikeudenmukaisen kohtelun kasvattaman tunteen nousemisesta pintaan. Fosenmielenosoitukset kehystetään paikkana, jossa saamelaiset pääsevät yhdessä käsittelemään vaikeita tunteitaan kolonialistiseen historiaan liittyen.

Saamelaisten tuntemassa kivussa kolonialismin historia ruumiillistuu ja valtion haluttomuus tunnustaa historiaa pitää haavat avoinna. Tunteiden ilmaisu, kuten kipu ja viha, on olennainen osa poliittista toimijuutta, jolla vaaditaan historiallisten vääryyksien tunnustamista (Buitvydaité ja Engebretsen 2023). Kipu on ruumiillinen kokemus siirtomaahistoriasta. Saamelaisartisti Sofia Jannokin teosten ja puheenvuorojen kautta analysoitu ”kivun politiikka” paljastaa, kuinka valtion toimet ja toimimattomuus avaavat vanhoja haavoja ja luovat uusia. Kivun ja vihan yhdistäminen musiikissa osoittaa, kuinka kolonialismin ja ilmastonmuutoksen seuraukset ovat saamelaisille

jatkuva tuskan aihe (emt., 150). Kipu ja viha syntyvät reaktiona siihen, että valtio sivuuttaa saamelaisten itsemääräämisoikeuden sekä oikeuden maihinsa ja vesiinsä.

Fosenin puolustajat kehystävät voimakkaat tunteet toimintaan kannustavina tekijöinä. Ne eivät olleet lamaannuttavia, vaan ne saivat Fosenin puolustajat sekä muut mielenosoittajat päinvastoin toimimaan tilanteessa, jossa epäoikeudenmukaisuuden tunne kävi sietämättömäksi. Tunteet toimivat poliittisen aktivismin sytytyslankana ja yhdistävät saamelaisia ympäri Saamenmaan heidän taistelussaan oikeuksiensa puolesta. Buitvydaitén ja Engebretsenin (2003) mukaan taiteellisessa ilmaisussa kipu ja viha muuttuvat aktiiviseksi toimijuudeksi, joka haastaa valtion hallitsevan narratiivin ja vaatii sekä oikeuksien että tunteiden tunnustamista. (Buitvydaité ja Engebretsen 2023.)

Fosenin puolustajat kehystivät tunteiden näyttämisen ja jakamisen yhteisöä lujittavana voimana. Aineiston perusteella nuoret saamelaiset muodostivat yhteisön, jossa koettiin yhdessä sekä negatiivisia että positiivisia tunteita. Liikituksen ja turhautumisen ohella Fosenin puolustajat jakavat ilon, kiitollisuuden ja rakkauden tunteita. Emotionaalista tukea osoitettiin sekä fyysisesti että verbaalisesti: tunteiden noustessa pintaan toisia lohdutetaan esimerkiksi halaamalla ja erilaisin hellyydenosoituksin. (NSR Nuorat 2023e; 2023h; 2023i; 2023f; 2023o; 2023q; 2023v; NSR Nuorat ja Noereh,) Sosiaalinen media on tila, joka tarjoaa alkuperäiskansoille keinon tulla yhteen tukemaan toinen toisiaan niin traumaissa ja vihassa kuin ilossa ja toivossakin (Berglund ja Carlson 2021, 13).

Leimahduspisteiden syntyyn vaikuttavat tunteet voidaan ymmärtää affektiivisen politiikan mukaan sosiaalisesti ja poliittisesti tuotettuina voimina, jolloin kyse ei ole pelkästä reaktiosta tai subjektiivisesta kokemuksesta, vaan alkuperäiskansojen historiallisesti kerrostuneesta affektiivisesta suhteesta kolonialismiin. Maa ei ole vain resurssi, vaan affektiivinen kiinnittymisen kohde, jonka menettäminen tuottaa kollektiivisesti jaettua surua ja epäoikeudenmukaisuuden kokemusta. Tunteiden huomioimatta jättämisessä on kyse instituutioiden kyvyttömyydestä tunnistaa, miten tunteet jäsentävät poliittisia suhteita (ks. Ahmed 2018)

Olosuhteissa, joissa alkuperäiskansojen tunteet on jätetty huomioimatta, he ovat onnistuneet löytämään väylän sosiaalisesta mediasta, jonka kautta tunteita voidaan ilmaista tavalla, joka saa aikaan reaktion, onnistuu herättämään solidaarisuutta sekä lisäämään poliittista osallistumista. (Carlson ja Frazer 2021, 61.)

6 Yhteenveto

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut nuorten saamelaisten poliittista toimijuutta kahdessa vuonna 2023 järjestetyssä mielenosoitusten sarjassa sellaisena kuin he sen sosiaalisen median sisällöissään esittivät. Oslossa mieltä osoitettiin tyytymättömyydestä ja turhautuneisuudesta Norjan valtion vitkuttelua kohtaan tapauksessa, jossa korkein oikeus oli linjannut kahden jo rakennetun tuulivoimakompleksin rikkovan eteläsaamelaisten poronhoitajien oikeuksia Keski-Norjassa Fosenin niemimaalla. Osloon kerääntyneet ihmiset osoittivat mieltään ennen kaikkea saamelaisten ihmisoikeuksien puolesta.

Nuorten saamelaisten julkaisemat sisällöt kertovat niistä näkökulmista, joita he haluavat poliittisessa aktivismissaan korostaa. Kehysanalyysin keinoin olen analysoinut eri toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja muodostanut viiden eri kehysten kautta oman käsitykseni Fosenin puolustajiksi nimittämäni ryhmän sosiaalisesta todellisuudesta. Kehykset ovat yhteisen menneisyyden kehys, näkyväksi tulemisen kehys, (alkuperäis)kansalaisyhteisöjen kehys, vastanarratiivin kehys sekä affektiivisuuden kehys.

Ensimmäisen kehysten olen nimennyt yhteisen menneisyyden kehykseksi. Sitä Fosenin puolustajat rakentavat sijoittamalla Fosenin tapauksen osaksi yhä olemassa olevia kolonialistisia rakenteita ja niitä vastustavan sekä purkavan kamppailun jatkumoa. Fosenin puolustajat kehystävät poliittisen aktivismin koko elämän läpi kuljettavana toimintamallina, jota toteutetaan olosuhteiden pakosta. Lain rikkomiseen johtava suora toiminta nähdään viimeisenä oljenkortena tilanteessa, jossa muut vaikuttamisen keinot ovat epäonnistuneet. Fosenin puolustajat rakentavat sisällöillään representaatiota saamelaisista valtion epäoikeudenmukaisen toiminnan kohteina, mutta ennen kaikkea aktiivisina toimijoina.

Aktiivisen toimijuuden korostaminen häivyttää representaatiota saamelaisista kolonialismin uhreina. Tämän itserepresentaation tehtävä on purkaa historiallista stereotypiaa saamelaisten passiivisuudesta sekä toisaalta osoittaa vastarintakäytäntöjen dynaamisuus: aikaista äänekkäämmän poliittisen aktivismin tavoitteena on ”hiljaisuuden lopettaminen” ja ”näkyväisyyden vankilasta vapautuminen” (NSR Nuorat 2023h).

Nykyinen poliittinen aktivismi kietoutuu menneisiin vastarinnan muotoihin vahvistaen jatkuvuuden narratiivia ja mielenosoitusten oikeutusta. Erityisesti Alta-liikkeen symboliikka, toimintatavat ja kulttuuriset ilmaisut toistuvat 2020-luvun aktivismissa. Alta-liikkeen toimintamallien uusintaminen on kunnianosoitus menneitä aktivistisukupolvia kohtaan (Vinkka 2021). Fosenin puolustajien poliittisessa aktivismissa Alta-liikkeen perintö kohtaa etenkin 2010-

luvulta eteenpäin muodostuneen digitaalisen aktivismin perinnön. Mielenosoitusten representaation rakentumiseen eivät vaikuta ainoastaan mediaesitykset perinteisessä ja sosiaalisessa mediassa. Tulkitsen, että ajallisia rajoja ylittänyt Ellos eatnu-elokuva toimi siltana kansallisiin muistoihin Alta-konfliktista ja ikään kuin transgressiivisena esinäytöksenä Fosen-mielenosoituksille ilmestyessään valkokankaille vain kuukautta ennen mielenosoitusten aloittamista.

Leimahduspisteen ja translokaalisuuden käsitteet tuovat Fosen-mielenosoitukset osaksi globaalia alkuperäiskansojen vastarinnan perintöä. Ne kiinnittävät huomion eri alkuperäiskansojen alueilla käytävien kamppailujen samankaltaisuuksiin. Tulkitsen Fosen-mielenosoitukset ”liikehdinnän hetkenä” (Barker 2015), jossa yhdistyvät fyysinen ja digitaalinen aktivismi, ja joka sekä ammentaa menneestä vastarintaperinteestä että tuottaa uusia strategioita tuleville sukupolville. Fosen-liike näyttäytyy osana pitkäkestoista dekolonisaatioprosessia, jossa rakennetaan uudelleen saamelaisia poliittisia ja kulttuurisia rakenteita (ks. Kuokkanen 2020).

Toinen kehys on näkyväksi tuleminen kehys. Fosenin puolustajat rakentavat kehystä protestin visuaalista ilmettä ja julkista narratiivia hallinnoimalla. Näkyvyyttä he rakentavat transgressiivisin keinoin eli tekemällä alkuperäiskansojen läsnäolon näkyväksi sellaisissa paikoissa, joissa sitä ei ole totuttu näkemään. Poliittisten tilojen sekä Oslon katujen ja aukoiden valtaaminen, laavujen pystyttäminen, liikenteen pysäyttäminen sekä paikkojen uudelleen nimeäminen tuovat saamelaisen läsnäolon konkreettisesti näkyviin valtayhteiskunnan keskuksessa. Visuaaliset symbolit, erityisesti *gákti* ja sen nurinpäin käännetty muoto *jorggugákti*, toimivat vahvoina vastarinnan ja yhtenäisyyden merkkeinä. Gáktin keskeinen rooli Fosen-mielenosoitusten vuorovaikutuksessa kertoo kulttuurin elinvoimaisuudesta ja haastaa perinteisen ja modernin dikotomiaan perustuvan representaation saamelaisista ”katoavana kansana”. Tätä representaatiota mielenosoittajat purkavat myös eteläsaamenkielisellä iskulauseella ”Mijjiej annje daesnie”, suomeksi ”Me olemme yhä täällä”. Fosenin puolustajat rakentavat näkyvyyttä poliittisille vaatimuksilleen myös vahvistamalla representaatiota saamelaisista yhtenäisenä kansana. Kansallisten symbolien kuten lippujen ja ČSV-huutojen ohella representaatio rakentuu rajat ylittävän yhteistyön sekä solidaarisuuden merkityksen korostamisesta.

Fosenin puolustajat tekevät poliittiset vaatimuksensa näkyviksi myös ylittämällä yksityisen ja julkisen rajoja. Tämä transgressiivinen käytäntö ilmenee tavassa, jolla he sulauttavat arjen käytännöt osaksi protestirepresentaatiotaan. He esimerkiksi tuottavat öljy- ja energiaministeriön sekä parlamenttitalon tiloissa ”house tour”-sisältöjä, joka on sosiaalisesta mediasta tuttu tapa esitellä kotiaan seuraajilleen. Sosiaalinen media laajentaa siten mielenosoitusten vaikutuspiiriä

fyysisestä tilasta virtuaaliseen, mahdollistaen translokaalin osallistumisen poliittiseen aktivismiin myös niille, jotka eivät päässeet paikan päälle Osloon. Näiden strategioiden kautta Fosenin puolustajat muokkaavat sellaisia tiloja alkuperäiskansatiloiksi, joissa heitä ei ole totuttu näkemään. Fosenin puolustajien luomissa alkuperäiskansatiloissa korostuvat poliittinen toimijuus, kulttuurinen jatkuvuus sekä kollektiivinen identiteetti.

Kolmas määrittelemäni kehys on (alkuperäis)kansalaisyhteisöjen kehys. Se rakentuu saamelaisien itserepresentaatiosta oikeudellisina subjekteina, joiden oikeuksia on rikottu. Saamelaisille kuuluvat sekä kansainväliseen oikeuteen perustuvat alkuperäiskansa- ja ihmisoikeudet sekä oikeudet Norjan kansalaisina. Fosenin puolustajat nojaavat kehystyksessään hegemonisiin diskursseihin, kuten ihmisoikeuksiin, oikeusvaltioperiaatteeseen sekä demokratiaan ja esittävät itsensä näiden arvojen puolustajina sekä valtion toiminnan kriitikkoina. Tällä tavoin Fosenin puolustajat kehystävät tapauksen koskettamaan myös norjalaista yhteiskuntaa.

Samalla he tuovat esiin, että oikeuksien olemassaolo ei riitä ilman niiden aktiivista toteuttamista ja valvontaa. (Alkuperäis)kansalaisyhteisöjen kehyksessä hyödynnetään myös häpeän politiikkaa: valtion epäoikeudenmukainen toiminta pyritään paljastamaan ja saattamaan kansainvälisen huomion kohteeksi, jotta sen legitimitettiin saataisiin horjutettua. Sosiaalisen median kautta Fosenin puolustajat rakentavat translokaaleja yhteyksiä ja hakevat tukea kansainväliseltä yleisöltä, muun muassa ihmisoikeus- ja ilmasto-oikeudenmukaisuusdiskurssin avulla. Vaikka ilmastonäkökulma jää toissijaiseksi, vihreän kolonialismin narratiivi liittyy Fosenin puolustajien poliittiset vaatimukset osaksi laajempaa kansainvälistä keskustelua alkuperäiskansojen oikeuksista ja vihreästä siirtymästä. Kaiken kaikkiaan Fosenin puolustajat esittävät itsensä oikeuden haltijoina ja aktiivisina toimijoina, jotka paitsi puolustavat omia oikeuksiaan myös haastavat käsityksen Norjasta oikeudenmukaisena ja yhdenvertaisena valtiona.

Neljättä, vastanarratiivin kehystä Fosenin puolustajat rakentavat haastamalla perinteisen median tuottamat, usein stereotypioihin ja konfliktikeskeisyyteen perustuvat alkuperäiskansaprotentin representaatiot. Koska alkuperäiskansojen keinot omien representaatioiden määrittelemiseen ovat valtamediassa rajalliset, Fosenin puolustajat rakentavat aktiivisesti vastanarratiivia sekä vuorovaikutuksessa median kanssa että erityisesti sosiaalisen median kautta tuottamalla omia näkökulmiaan tapahtumien keskeltä.

Vastanarratiivin kehukseen kuuluu median kaupallisuuden perustuvan sensaatiohakuisuuden kritisoiminen. Fosenin puolustajat osoittavat sosiaalisen median sisällöissään, että kiinnostus

heidän toimintaansa kohtaan herää vasta dramaattisten käännteiden, kuten pidätysten myötä, vaikka Fosenin tapaus on ollut vireillä jo yli vuosikymmenen ajan. Lisäksi vastanarratiiveja luodaan kääntämällä mielenosoittajien ja toimittajien valtasuhteet ylösalaisin. Toimittajat esitetään ”point of view”-sisällöissä, joissa nuoret saamelaiset esittävät näkökulmansa median mielenkiinnon kohteena olemisesta.

Vastanarratiivin kehyksessä Fosenin puolustajat vahvistavat representaatiota saamelaisista rauhanomaisena kansana korostamalla mielenosoitusten rauhallisuutta sekä poliisin toiminnan epäoikeudenmukaisuutta erityisesti öljy- ja energiaministeriön valtauksen yhteydessä. Kuvat poliisin kantamista nuorista saamelaisista toimivat voimakkaina symboleina. Fosenin puolustajat eivät kuitenkaan esitä itseään pelkästään poliisin voimankäytön uhreina, vaan aktiivisina, neuvottelevina toimijoina. Näin he jälleen purkavat passiivisuuteen liitettyjä stereotyyppioita. Vastanarratiivin kehys toimii myös välineenä protestirepresentaatioiden ”alkuperäiskansaistamiseksi”. Fosenin puolustajat puuttuvat tuottamallaan sisällöllä valtamedian luomiin virheellisiin mielikuviin sekä laajentavat poliittisen vaikuttamisen digitaaliseen tilaan, jossa näkyvyyden lisääminen toimii keinona häiritä ja haastaa vallitsevaa kolonialistista järjestystä.

Viidenteen, affektiivisuuden kehukseen kuuluu tunteiden roolin tunnistaminen Fosen-mielenosoitusten synnyssä, merkityksellistämässä ja mobilisoivassa voimassa. Ilmentämällä monien sukupolvien ajan kasaantunutta epäoikeudenmukaisuudesta kumpuavien tunteiden taakkaa Fosenin puolustajat rakentavat representaatiota mielenosoituksista leimahduspisteenä. Taakka ilmenee erityisesti kipuna, turhautumisena ja vihana, mutta myös yhteisöllisyyttä ja solidaarisuutta rakentavana toivona. Tunteiden ilmaisu ja jakaminen vahvistavat Fosenin puolustajien ydinryhmän, virtuaalisesti laajennetun protestiyhteisön sekä ylipäätään saamelaisyhteisön sisäistä yhteenkuuluvuutta. Tunteita välitetään sekä verbaalisesti että symbolisesti, esimerkiksi iskulauseiden, luhtin eli joiun ja kohotetun nyrkin muodossa, jotka ilmentävät kollektiivista vastarintaa ja toimijuutta. Tunteet esitetään myös toimintaan kannustavina voimina: ne eivät lamaannuta, vaan mobilisoivat saamelaisia poliittiseen aktivismiin. Sosiaalinen media toimii keskeisenä väylänä tunteiden jakamiselle. Affektiivisuus näyttäytyy niin yksilöllisenä kokemuksena kuin kollektiivisena poliittisena voimana, joka haastaa kolonialistisia rakenteita ja vaatii niiden tunnustamista.

Määrittelemäni kehykset limittyvät toistensa kanssa ja ne jakaantuvat kolmen teeman ympärille. Näitä teemoja ovat kolonialismi, moraalit ja solidaarisuus. Kolonialismin teemaan kuuluu Fosen-mielenosoitusten esittäminen osana saamelaisen poliittisen aktivismin perintöä,

”hetkenä” pitkässä kolonialismin vastaisen taistelun historiassa. Teema ilmenee kokemuksena näkymättömyydestä ja sivuuttamisesta. Itsensä sekä pitkän aktivismitradition näkyväksi ja kuulluksi tekeminen muodostuu keskeiseksi transgressiiviseksi poliittiseksi strategiaksi, jonka kautta tätä rakennetta haastetaan. Moraalin teemaan kuuluvat kysymykset siitä, mikä on oikein ja väärin. Fosenin tapaus esitetään moraalisenä kriisinä, jossa alkuperäiskansaoikeuksien rikkominen näyttää samalla oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian uskottavuutta uhkaavana ilmiönä. Saamelaisella aktivismilla on täten tärkeä rooli oikeudenmukaisuuden ja demokratian ”vahtikoirana”. Solidaarisuuden teema näyttää keskeisenä voimana, joka yhdistää saamelaisia yli sukupolvien ja maantieteellisten rajojen sekä kytkee yksilölliset kokemukset osaksi laajempaa yhteisöllistä kamppailua. Se rakentuu jaetusta historiasta ja konkretisoituu erityisesti tunteiden kuten kivun, vihan, toivon ja rakkauden jakamisessa sekä fyysisessä että digitaalisessa ympäristössä. Solidaarisuus toimii strategisena resurssina, joka vahvistaa liikkeen oikeutusta ja rakentaa yhteistä identiteettiä. Se toimii poliittista toimintakykyä ylläpitävänä ja vahvistavana tekijänä ja on näin ollen olennainen osa saamelaista vastarintaa.

Leimahduspisteen käsite tekee näkyväksi, miten Fosenin puolustajat merkityksellistävät mielenosoitukset osana historiallista jatkumoa sekä miten vuosisataisen epäoikeudenmukaisuuden taakan purkautuminen paljastaa pohjoismaisen valtion kolonialistiset rakenteet. Representaatio puolestaan näyttää sekä kuvauksen kohteena että poliittisena käytäntönä. Fosenin puolustajat aktiivisesti tuottavat ja muokkaavat käsityksiä saamelaisesta toimijuudesta, purkavat passiivisuuteen liitettyjä stereotyyppioita ja rakentavat vastanarratiiveja suhteessa valtamedian esityksiin. Representaatioiden politiikka ilmenee eri toimijoiden kilpailuna siitä, kenen näkökulmasta media mielenosoitukset esittää. Toimijat tunnistavat representaatioihin liittyvän vallan: viranomaiset pyrkivät välttämään paljon mediahuomiota herättävien kuvien leviämistä siihen pisteeseen, että rikkovat mielenosoittajien kansalaisoikeuksia. Translokaalisuus jäsentää toimijuuden tilallista ja yhteisöllistä ulottuvuutta osoittamalla, kuinka mielenosoitukset toteutuvat samanaikaisesti paikallisina, kansallisina ja globaaleina prosesseina sekä fyysisissä että digitaalisissa ympäristöissä. Transgression käsite auttaa ymmärtämään, miten poliittinen toimijuus rakentuu erilaisten tilallisten, sosiaalisten ja ajallisten rajojen ylittämisenä ja uudelleenmäärittelyinä. Fosen-mielenosoituksissa ei ole kyse ainoastaan yksittäisestä poliittisesta tapahtumasta, vaan translokaalisti rakentuvasta ja transgressiivisesti toteutuvasta toimijuudesta, joka esitetään leimahduspisteenä osana laajempaa alkuperäiskansojen dekolonisaation prosessia.

Määrittelemissäni kehyksissä toistuu kertomus Oslon suurmielenosoituksista osana laajempaa jatkumoa. Fosenin puolustajien poliittisen aktivismin representaatioissa palataan aina jollain

tapaa menneisiin sukupolviin ja etenkin Alta-liikkeeseen. Erityisen mielenkiintoinen transgressiivinen yhteys Fosen-mielenosoituksilla Alta-konfliktiin on elokuvataiteen kautta: Ellos eatnu-elokuvassa käytetty ”Mihkalin lippu” on vahva symboli jatkuvasta yksilöllisestä ja yhteisöllisestä kamppailusta. Samankaltaisuudet liikkeiden välillä herättävät kysymyksen siitä, onko mikään oikeastaan muuttunut viimeisen viiden vuosikymmenen aikana. Alta- ja Fosen-liikkeen syvällisempi vertaileminen toisiinsa vaatii lisää tutkimusta. 1980-luvun 2020-luvusta erottaa kuitenkin saamelaisoikeuksien institutionaalinen olemassaolo. Alta-liikkeen visuaalisesta perinnöstä ammentaminen on viittaus tämän instituution juuriin: nämä ovat ne oikeudet, joiden puolesta taistelemme. Fosenin puolustajat lisäksi osoittavat, että alkuperäiskansaoikeuksien toteutumisen rinnalle on noussut uusi globaalistikin tunnistettu huolenaihe oikeusvaltion murenemisestä ja demokratian rapautumisesta.

Tunnistamissani kehyksissä toistuu representaatio nuorten saamelaisten aktiivisesta, päämäärätietoisesta toimijuudesta. Vaikka vuoden 2023 Oslon suurmielenosoitukset ja niiden aikaansaamat poliisioperaatiot jäivät laajuudeltaan kauaksi Stillan tapahtumista, on Fosenin puolustajien viesti selkeä: *mii eat vuollán goassige* – me emme luovuta milloinkaan.

Lähteet

- Ahmed, Sara. 2018. *Tunteiden kulttuuripolitiikka*. Kääntänyt Elina Halttunen-Riikonen. Tampere: Niin & Näin.
- Alakorva, Saara. 2022. "The Sámi flag(s): From a Revolutionary Sign to an Institutional Symbol". Teoksessa *The Sámi World*, toim. Sanna Valkonen, Áile Aikio, Saara Alakorva ja Sigga-Marja Magga. Lontoo: Routledge, 276–293.
- Alakorva, Saara. 2025. "Kertomuksia Saamen kansasta: saamelaisen kansatyön ja -ajattelun jäljillä". Väitöskirja. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Alariesto, Eleonora. 2025. "Puhdas tuulivoima ja likaiset saamelaiset: Eurooppalaisella puhtauskäsityksellä on likainen historia". *Kaltio: pohjoissuomalainen aikakauslehti*, 81: 1.
- Alia, Valerie ja Simone Bull. 2005. *Media and Ethnic Minorities*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Amnesty International, ja Saamelaisneuvosto. 2025. *Just Transition or "Green Colonialism"*. Saatavilla https://www.amnesty.fi/uploads/2025/01/final_just-transition-or-green-colonialism- web-1.pdf.
- Barker, Adam J. 2015. "'A Direct Act of Resurgence, a Direct Act of Sovereignty': Reflections on Idle No More, Indigenous Activism, and Canadian Settler Colonialism". *Globalizations* 12: 1, 43–65. <https://doi.org/10.1080/14747731.2014.971531>.
- Bashir, Nadia Y., Penelope Lockwood, Alison L. Chasteen, Daniel Nadolny, ja Indra Noyes. 2013. "The ironic impact of activists: Negative stereotypes reduce social change influence". *European Journal of Social Psychology* 43: 7, 614-626. <https://doi.org/10.1002/ejsp.1983>.
- Benford, Robert D. 2016. "Social movements and the dramatic framing of social reality". Teoksessa *The Drama of Social Life: A Dramaturgical Handbook*, toim. Charles Edgley. Lontoo: Routledge, 139-155. <https://doi.org/10.4324/9781315615691>.
- Berglund, Jeff, ja Bronwyn Carlson. 2021. *Indigenous Peoples Rise Up: The Global Ascendancy of Social Media Activism*. Brunswick: Rutgers University Press.
- Bjørklund, Ivar. 2020. "The Áltá action as a Sámi Conflict. Forty years later." Teoksessa *Let the River Flow: An Indigenous Uprising and its Legacy in Art, Ecology and Politics*, toim. Katya García-Antón, Harald Gaski, Gunvor Guttorm, ja Office for Contemporary Art Norway. Amsterdam: Valiz, 39-50.
- Borrows, John. 2005. *Crown and Aboriginal Occupations of Land: A History & Comparison*. Toronto: Ipperwash Inquiry.

- Buitvydaitė, Akvilė, ja Elisabeth L. Engebretsen. 2023. "The poetics of climate change and politics of pain: Sámi social media activist critique of the Swedish state". Teoksessa *Transforming Identities in Contemporary Europe: Critical Essays on Knowledge, Inequality and Belonging*, toim. Elisabeth L. Engebretsen ja Mia Liinason. Lontoo: Routledge, 136-153. <https://doi.org/10.4324/9781003245155-9>.
- Cambou, Dorothée. 2023. "The significance of the Fosen decision for protecting the cultural rights of the Sámi Indigenous people in the green transition". Teoksessa *The Significance of Sámi Rights: Law, Justice, and Sustainability for the Indigenous Sámi in the Nordic Countries*, toim. Dorothée Cambou ja Øyvind Ravna. United Kingdom: Routledge, 52-71. <https://doi.org/10.4324/9781003220640-5>.
- Carlson, Bronwyn, ja Ryan Frazer. 2021. "Anger, Hope, and Love: The Affective Economies of Indigenous Social Media Activism". Teoksessa *Indigenous Peoples Rise Up*, toim. Jeff Berglund ja Bronwyn Carlson. Brunswick: Rutgers University Press, 48-64. <https://doi.org/10.36019/9781978808812-004>.
- Carr, Caleb T., ja Rebecca A. Hayes. 2015. "Social Media: Defining, Developing, and Divining". *Atlantic Journal of Communication* 23: 1, 46-65. <https://doi.org/10.1080/15456870.2015.972282>.
- Carruthers, David, ja Patricia Rodriguez. 2009. "Mapuche protest, environmental conflict and social movement linkage in Chile". *Third World Quarterly* 30: 4, 743-760. <https://doi.org/10.1080/01436590902867193>.
- Cocq, Coppelie, ja Thomas DuBois. 2019. *Sámi media and indigenous agency in the Arctic North*. Seattle: University of Washington Press.
- Corrigall-Brown, Catherine, ja Rima Wilkes. 2012. "Picturing protest: The visual framing of collective action by first nations in Canada". *American Behavioral Scientist* 56: 2, 223-243. <https://doi.org/10.1177/0002764211419357>.
- Dahl, Jens. 2012. *The indigenous space and marginalized peoples in the United Nations*. New York: Palgrave Macmillan.
- Dahlberg-Grundberg, Michael, ja Johan Örestig. 2017. "Extending the local: activist types and forms of social media use in the case of an anti-mining struggle". *Social Movement Studies* 16: 3, 309-322. <https://doi.org/10.1080/14742837.2016.1268955>.
- Doerr, Nicole, Alice Mattoni, ja Simon Teune. 2013. *Advances in the Visual Analysis of Social Movements* 35. Emerald Group Publishing Limited, xi-xxvi.
- Duarte, Marisa. 2017. "Connected activism: Indigenous uses of social media for shaping political change". *Australasian Journal of Information Systems* 21. <https://doi.org/10.3127/ajis.v21i0.1525>.

- Eide, Asbjørn, ja Erica-Irene Daes. 2000. *Working paper on the relationship and distinction between the rights of persons belonging to minorities and those of indigenous peoples*. E/CN.4/Sub.2/2000/10. Geneva, UN Commission on Human Rights.
- Eilo, Heikki, Petra Falin, Auli Harju, ym. 2025. *Näkökulmia sosiaalisen median eettiseen ja vastuulliseen tutkimukseen*.
- Ellingsen, Henrikke S. 2020. "Resistance to Wind Power Development in Norway: Exploring Power, Knowledge Production and Injustice at Fosen and Frøya". Pro gradu -tutkielma. Oslo: University of Oslo.
- Entman, Robert M. 1993. "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm". *Journal of Communication* 43:4, 51-58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>.
- Fahlenbrach, Kathrin. 2016. "Images and Imagery of Protest". Teoksessa *Protest cultures: A companion*, toim. Kathrin Fahlenbrach, Martin Klimke, ja Joachim Scharloth. New York; Oxford: Berghahn, 243-258.
- Fjellheim, Eva Maria. 2023. "Wind Energy on Trial in Saepmie: Epistemic Controversies and Strategic Ignorance in Norway's Green Energy Transition". *Arctic Review on Law and Politics* 14, 140-168. <https://doi.org/10.23865/arctic.v14.5586>.
- García-Antón, Katya, Harald Gaski, ja Gunvor Guttorm. 2020. *Let the river flow: An indigenous uprising and its legacy in art, ecology and politics*. Valiz.
- Goodyear-Ka'opua, Noelani. 2017. "Protectors of the future, not protestors of the past: Indigenous pacific activism and Mauna a Wākea". *South Atlantic Quarterly*, 116: 1, 184-194. <https://doi.org/10.1215/00382876-3749603>.
- Greiner, Clemens, ja Patrick Sakdapolrak. 2013. "Translocality: Concepts, Applications and Emerging Research Perspectives". *Geography Compass* 7: 5, 373-384. <https://doi.org/10.1111/gec3.12048>.
- Gustafsson, Anna. 2024. "Ten Perspectives of the Gáppte: Materializing Different Ways of Being Sámi". *Textile: The Journal of Cloth and Culture* 22: 1, 277-291. <https://doi.org/10.1080/14759756.2023.2185740>.
- Hall, Stuart. 1997. *Representation: Cultural Representations and signifying practices spectacle of the other*. Lontoo: SAGE Publications.
- Hall, Stuart. 1999. *Identiteetti*. Kääntänyt Mikko Lehtonen ja Juha Herkman. Tampere: Vastapaino.
- Hanna, Philippe, Esther Jean Langdon, ja Frank Vanclay. 2016. "Indigenous rights, performativity and protest". *Land Use Policy* 50, 490-506. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2015.06.034>.

- Heikkilä, Lydia, Rauna Kuokkanen, Veli-Pekka Lehtola, ym. 2024. *Saamelaisia koskevan tutkimuksen eettiset ohjeet*. Oulu.
- Herkman, Juha. 2001. *Audiovisuaalinen mediakulttuuri*. Tampere: Vastapaino.
- Honkonen, Tanja. 2019. ”Ilmastomuutos ja oikeudenmukaisuus. Kehysanalyysi kansainvälisten kansalaisjärjestöjen viesteistä ilmastopakolaisuuskeskustelussa.”. Pro gradu-tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Hutton, Elina. 2024. ”Sosiaalinen media laadullisessa tutkimuksessa”. Luento opintojaksolla Laadullista pro gradua tekevien työpaja. Lapin yliopisto, 24.9.2024.
- Jenks, Chris. 2003. *Transgression*. Lontoo: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203422861>.
- Jewett, C., ja M. Garavan. 2019. ”Water is life-an indigenous perspective from a Standing Rock Water Protector”. *Community Development Journal* 54: 1, 42-58. <https://doi.org/10.1093/cdj/bsy062>.
- Junka-Aikio, Laura. 2018. ”Indigenous Culture Jamming: Suohpanterror and the articulation of Sami political community”. *Journal of Aesthetics and Culture* 10: 4, 1-14. <https://doi.org/10.1080/20004214.2017.1379849>.
- Karvonen, Erkki. 2000. ”Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen”. *Media & viestintä* 23: 2, 78–84.
- Kekkonen, Jukka. 2025. *Mureneeko oikeusvaltio*. Helsinki: Art House.
- Krogh Ragna, Elen. 2025. ”’Here we are just inside out gáktis’: An analysis of community, belonging and young Sámi women’s society engagement”. Pro gradu -tutkielma. Tromsø: UiT The Arctic University of Norway.
- Koikkalainen, Petri, Tapio Nykänen ja Mika Luoma-aho. 2023. ”Demokratian raja-alueella”. Teoksessa *Tottelematon kansa. Poliittisen vastarinnan muuttuvat muodot*, toim. Tapio Nykänen, Johan-Eerik Kukko ja Petri Koikkalainen. Tampere: Vastapaino.
- Kuokkanen, Rauna. 2020. ”Ellos Deatnu and post-state Indigenous feminist sovereignty”. Teoksessa *Routledge Handbook of Critical Indigenous Studies*, toim. Brendan Hokowhitu, Aileen Moreton-Robinson, Linda Tuhiwai-Smith, Chris Andersen ja Steve Larkin. London: Routledge, 310-323. <https://doi.org/10.4324/9780429440229-27>.
- Kuokkanen, Rauna. 2023. ”From Indigenous private property to full dispossession—the peculiar case of Sápmi”. *Comparative Legal History* 11: 1, 23-44. <https://doi.org/10.1080/2049677X.2023.2207380>.
- Kårtveit, Bård. 2021. ”Green colonialism: The story of wind power in Sápmi”. Teoksessa *Stories of Change and Sustainability in the Arctic Regions: The Interdependence of Local and Global*, toim. Rita Sørly, Tony Ghaye ja Bård Kårtveit. United Kingdom, Routledge, 157-177. <https://doi.org/10.4324/9781003118633-10>.

- Laframboise, Luke. 2023. "Just like Alta? A comparative Study of the Alta and Fosen Cases as Critical Junctures for Sámi Rights in Norway". *Arctic Yearbook*.
- Leaver, Tama, Tim Highfield, ja Crystal Abidin. 2020. *Instagram: Visual social media cultures*. Polity Press.
- Lehtola, Veli-Pekka. 1997. *Saamelaiset: Historia, yhteiskunta, taide*. Inari: Kustannus-Puntsi.
- Lehtola, Veli-Pekka. 2022. *Entiset elävät meissä: saamelaisten tarinat ja Suomi*. Helsinki: Gaudeamus
- Lehtola, Veli-Pekka. 2025. *Kenen maa, kenen ääni? Saamelaisten ja suomalaisten suhteet esihistoriasta nykypäivään*. Helsinki: Gaudeamus.
- Luhtakallio, Eeva. 2024. "Visual Frame Analysis". *Symbolic Interaction* 47: 4, 538–554. <https://doi.org/10.1002/symb.1218>.
- Lupien, Pascal, Adriana Rincón, Andrés Lalama, ja Gabriel Chiriboga. 2024. "Framing Indigenous protest in the online public sphere: A comparative frame analysis". *New Media and Society* 26: 3, 1566-1584. <https://doi.org/10.1177/14614448221074705>.
- Magga, Sigga-Marja. 2018. Nurinpäin käännetty gákti saamelaisen vastarinnan muotona. *Politiikka*, 60:3, 260–264.
- Minde, Henry. 2003. "The challenge of indigenism: The struggle for Sámi land rights and self-government in Norway in 1960-1990". Teoksessa *Indigenous peoples: Resource management and global rights*, toim. Svein Jentoft, Henry Minde, ja Ragnar Nilsen. Delft: Eburon, 75-104.
- Minde, Henry. 2008. "The Destination and the Journey: Indigenous Peoples and the United Nations from the 1960s through 1985". Teoksessa *Indigenous peoples: Self-determination, knowledge, indigeneity*, toim. Henry Minde, Georges Midré, Jonathan Friedman, ym. Delft: Eburon, 49-86.
- Mósesdóttir, Lilja. 2024. "Energy (in)justice in the green energy transition. The case of Fosen wind farms in Norway". *Technology in Society* 77. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2024.102563>.
- Moss, Kristin Lee. 2010. "Cultural representation in Philadelphia murals: Images of resistance and sites of identity negotiation". *Western Journal of Communication* 74: 4, 372-395. <https://doi.org/10.1080/10570314.2010.492819>.
- Nanibush, Wanda. 2020. "Lines of Power and the Circles that Bind Us". Teoksessa *Let the River Flow: An Indigenous Uprising and its Legacy in Art, Ecology and Politics*, toim. Katya García-Antón ja Gunvor Guttorm. Amsterdam: Valiz.

- Niezen, Ronald. 2003. *The origins of indigenism: Human rights and the politics of identity*. Berkeley & London: University of California Press.
<https://doi.org/10.1016/j.socij.2004.04.017>.
- Niska, Miira, Satu Venäläinen, Antero Olakivi, ja Jose A. Cañada. 2024. *Sosiaalinen konstruktionismi – Miten tarkastella tulkintojen ja todellisuuden sosiaalista rakentumista*. Tampere: Vastapaino. https://doi.org/10.58181/vp9789523970458_01.
- Normann, Susanne. 2021. "Green colonialism in the Nordic context: Exploring Southern Saami representations of wind energy development". *Journal of Community Psychology* 49: 1, 77–94. <https://doi.org/10.1002/jcop.22422>.
- Nykänen, Tapio, Birgitta Vinkka, ja Veli-Pekka Lehtola. 2023. "Kansalaistottelemattomuutta ja taiteellista protestointia - Altan ja Tenon kiistat ja saamelaisen vastarinnan kehitys". Teoksessa *Tottelematon kansa: Poliittisen vastarinnan muuttuvat muodot*, toim. Tapio Nykänen, Johan-Eerik Kukko, ja Petri Koikkalainen. Tampere: Vastapaino.
- Nyysönen, Jukka. 2007. "'Everybody recognised that we were not white' Sami Identity Politics in Finland, 1945 - 1990". Väitöskirja. Tromsø: University of Tromsø.
- Parkhurst, Nicholet A. D. 2022. "From #Mniwiconi to #StandwithStandingRock": Teoksessa *Indigenous Peoples Rise Up*, toim. Jeff Berglund ja Bronwyn Carlson. Brunswick: Rutgers University Press, 32-47. <https://doi.org/10.2307/j.ctv2v55gwx.5>.
- Pehkonen, Samu. 1999. "Tänne, muttei pidemmälle!": *Alta-kamppailu ja Pohjois-Norjan monikulttuurinen maisema*. Tampere: Rauhan- ja konfliktitutkimuskeskus.
- Pietikäinen, Sari. 2000. "Discourses of differentiation: Ethnic representations in newspaper texts." Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Porta, Donatella Della. 2016. "Protest in Social Movements". Teoksessa *Protest cultures: A companion*, toim. Kathrin Fahlenbrach, Martin Klimke, ja Joachim Scharloth. New York; Oxford: Berghahn, 13-25.
- Porta, Donatella Della, ja Mario Diani. [1999] 2006. *Social movements: An introduction*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Puroila, Anna-Maija. 2002. *Erving Goffmanin kehysanalyysi sosiaalisen todellisuuden jäsentäjänä*. Pro gradu-tutkielma. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Ranta, Kukka, ja Jaana Kanninen. 2019. *Vastatuuleen: Saamen kansan pakkosuomalaistamisesta*. Helsinki: Kustantamo S&S.
- Rigney, Ann, ja Thomas Smits. 2023. *The Visual Memory of Protest*. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.5117/9789463723275>.

- Russell, Peter H. 2010. "Oka to Ipperwash: The Necessity of Flashpoint Events". Teoksessa *This is an Honour Song: Twenty Years Since the Blockades*, toim. Kiera L. Ladner ja Leanne B. Simpson. Winnipeg: Arbeiter Ring.
- Rythoven, Eric Van. 2021. "A feeling of unease: Distance, emotion, and securitizing indigenous protest in Canada". *International Political Sociology*, 15:2, 251-271.
<https://doi.org/10.1093/ips/olab008>.
- Sand, Stine Agnete. 2022. "'Call the Norwegian embassy!': The Alta conflict, Indigenous narrative and political change in the activist films *The Taking of Sámiland* and *Let the River Live*". *Journal of Scandinavian Cinema* 12: 1, 57-70. https://doi.org/10.1386/jsca_00064_1.
- Sempértegui, Andrea. 2023. "Weaving the Spiderweb: Mujeres Amazónicas and the Design of Anti-Extractive Politics in Ecuador". *Studies in Social Justice* 17: 2, 204-221.
<https://doi.org/10.26522/ssj.v17i2.3400>.
- Seppänen, Janne. 2005. *Visuaalinen kulttuuri: Teoriaa ja metodeja mediakuvaan tulkitsijalle*. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen, Janne, ja Esa Väliaverronen. 2024. *Mediayhteiskunta: Viestintä ja valta huomiotaloudessa*. Tampere: Vastapaino.
- Seurujärvi-Kari, Irja. 2012. *Ale jaskkot eatnigiella: Alkuperäiskansaliikkeen ja saamen kielen merkitys saamelaiselle identiteetille*. Helsingin yliopisto.
- Siivikko, Niina. 2019. "Finnish media representations of the Sámi in the 1960s and 1970s". Teoksessa *Undoing Homogeneity in the Nordic Region: Migration, Difference and the Politics of Solidarity*, toim. Suvi Keskinen, Unnur Dís Skatpadóttir ja Mari Toivanen. London: Routledge, 50–66. <https://doi.org/10.4324/9781315122328-4>.
- Smith, Linda Tuhiwai. [1999] 2021. *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*. Lontoo: Zed Books.
- Somby, Katri. 2025. "*Sámi entering and shaping a globalised world - Nordic Indigenous political, activist and intersectional movements 1968 - 1990*". Väitöskirja. Tromsø: UiT The Arctic University of Norway.
- Somby, Niillas A. 2016. *Gumppe Diimmus*. Kárášjohka: Abc-Company E-skuvla.
- Somby, Niillas A. 2020. "The Hunger Strike. Recollections of a participant." Teoksessa *Let the River Flow: An Indigenous Uprising and its Legacy in Art, Ecology and Politics*, toim. Katya Garcia-Antón, Harald Gaski, ja Gunvor Guttorm. Office for Contemporary Art. Amsterdam: Valiz.
- Tervaniemi, Saara ja Päivi Magga. 2018. Belonging to Sámi – Sámi conceptions of home and home region. Teoksessa *Knowing from the Indigenous North: Sámi Approaches to History*,

- Politics and Belonging*, toim. Tom Hylland Eriksen, Sanna Valkonen, ja Jarno Valkonen. London: Routledge, 75–90.
- Tuck, Eve, ja Wayne K. Yang. 2012. "Decolonization is Not a Metaphor". *Decolonization: Indigeneity, Education, and Society* 1: 1.
- Valkonen, Sanna. 2009. *Poliittinen saamelaisuus*. Väitöskirja. Tampere: Vastapaino.
- Vinkka, Birgitta. 2021. "Saamelaisaktivismin uusi sukupolvi: Tenon kalastussopimusta ja Jäämerenrataa vastustavien protestien kiinnittyminen saamelaiseen poliittiseen traditioon". Pro gradu -tutkielma. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Wilson, Alex, ja Corals Zheng. 2022. "Shifting Social Media and the Idle No More Movement". Teoksessa *Indigenous Peoples Rise Up*, toim. Bronwyn Carlson ja Jeff Berglund. New Brunswick: Rutgers University Press, 14-31. <https://doi.org/10.2307/j.ctv2v55gwx.4>.
- Wilson, Gary, ja Per Selle. 2019. "Indigenous Self-Determination in Northern Canada and Norway". *IRPP study*, 69, 1-38.
- Wolfe, Patrick. 2006. "Settler colonialism and the elimination of the native". *Journal of Genocide Research* 8: 4, 387-409. <https://doi.org/10.1080/14623520601056240>.
- Zárate-Toledo, Ezequiel, Rodrigo Patiño, ja Julia Fraga. 2019. "Justice, social exclusion and indigenous opposition: A case study of wind energy development on the Isthmus of Tehuantepec, Mexico". *Energy Research and Social Science* 54, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2019.03.004>.

Medialähteet ja muut lähteet

- Biong, Rebecca. 2023. "Fosen: en tidslinje." *Naturvernforbundet*. <https://naturvernforbundet.no/fosen-kort-forklart/>. Luettu 18.11.2025.
- Bull, Nora. 2023. "Norway wind farms at heart of Sami protest violate human rights, minister says." *Reuters* 2.3.2023. <https://www.reuters.com/world/europe/norway-wind-farms-heart-sami-protest-violate-human-rights-minister-says-2023-03-02/>. Luettu 17.11.2025.
- Elser, Kristian; Revheim-Rafaelsen, Mathias; Ballovara, Mette; Simonsen, Tobias P.; Breidlid, Christian; Hagen, Knut-Øyvind; Senel, Emrah; Engstrøm Sandstøl, Mathias; Porsanger, Nils John; Britto, Bethel; Balgaard, Tom. 2023. "Greta Thunberg: -Dette er siste utvei». *NRK* 1.3.2023.

<https://www.nrk.no/norge/fortsetter-aksjonen-onsdag--aasland-avlyser-storbritannia-tur-1.16316820>. Luettu 17.11.2025.

Fosen Vind. *Om Fosen Vind*. Saatavilla <https://www.fosenvind.no/om-fosen-vind/>. Haettu 16.11.2025.

Halvari, Ellinor ja Sokki Kemi, Biret Inga. 2023. "Dá leat Fovsen-akšunisttat". *NRK Sápmi* 1.4.2023. https://www.nrk.no/sapmi/sii-ak_unerejedje-fovsen-a__i-ovddas-1.16354993. Luettu 17.11.2025.

Hotvedt, Signe K.; Ulvin, Philippe B.; Undheim, Ingeborg; Larsen, Robert D.; Idivuoma, Mariela; Porsanger, Nils J.; Olsen, Kristine F.; Molde, Eivind ja Revheim-Rafaelsen, Mathias. 2023. "Aksjonistene fjernet med makt av politiet – får full støtte av Greta Thunberg. *NRK* 27.2.2023. <https://www.nrk.no/norge/aksjonistene-ble-baret-ut-av-oed-av-politiet-1.16313754>. Luettu 17.11.2025.

Lakkala, Aletta. 2017. «Kuinka Tenon omistus siirtyi saamelaisilta valtiolle?» -Saamelainen kansanliike vaatii ministereiltä selvitystä. *YLE Uutiset* 21.7.2017. <https://yle.fi/a/3-9734138>. Haettu 24.1.2026.

Meta (2025) Käyttöehdot. https://mbasic.facebook.com/legal/terms/plain_text_terms/ Haettu 10.3.2026.

Norgga Sámiid Riikasearvi. *Om oss*. <https://nsr.no/om-oss/> Haettu 23.4.2026.

NRK.17.4.2018 Her og nå. <https://radio.nrk.no/serie/her-og-naahovedsending/sesong/201804/DMTN01007618>. Haettu 24.10.2024

NRK. 2023. «-Vi er ikke aksjonister» *NRK Odđasat - norsk* 2.3.2023. https://www.nrk.no/sapmi/_vi-er-ikke-aksjonister-1.16319498. Luettu 20.11.2025

Organization for Security and Co-operation in Europe (2024) *Natur og Ungdom: the power of solidarity among majority and minority youth*. OSCE 6.1.2024. <https://hcnm.osce.org/hcnm/577957> Haettu 11.3.2026.

Seipiharju, Sáará ja Torikka, Xia. 2023. Taistelussa Fosenin tuulimyllyjä vastaan pyydettiin kuninkaaltakin apua – kuukausia kestäneessä mielenosoitusten sarjassa otettiin aikalisä. *YLE Sápmi* 17.10.2023. <https://yle.fi/a/74-20055631>. Luettu 17.11.2025.

Senel, Emrah; Ballovara, Mette; Aslaksen, Eilif A.; Myrskog, Lena M. 2023. «-Ekte mennesker lever med dette overgrepet hver dag». *NRK* 23.2.2023. https://www.nrk.no/sapmi/500-dager-siden-fosen-dommen_-na-aksjonerer-ella-marie-haetta-isaksen-departementet-1.16307645. Luettu 17.11.2023

Skartland, Ellinor; Hjermundrud, Gunhild; Ulvín, Philippe B.; Larsen, Dan R.; Ballovara, Mette; Aslaksen, Eilif A.; Porsanger, Nils J. ja Gaup, Berit S. 2023. “Otná miellačájeheamit Oljo- ja energijadepartemeantta olggobealde”. *NRK Sápmi* 27.2.2023. https://www.nrk.no/sapmi/otna-miella_ajeheamit-oljo--ja-energijadepartemeantta-olggobealde-1.16314688#intro-authors-expand. Luettu 17.11.2023.

Statkraft. *Om Statkraft*. Saatavilla <https://www.statkraft.no/om-statkraft/>. Haettu 16.11.2025.

Supreme Court of Norway, HR-2021-1975-S (Fosen).

<https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/decisions-in-english-translation/hr-2021-1975-s.pdf>

Trellevik, Amund; Eliassen, Ingeborg; Sæbø Maren; Mudenia, Håkon. 2024. Eurohpa dárbbáša minerálaid Sámis: -Min eana ii leat vuovdimassii. *NRK Sápmi* 26.1.2024. https://www.nrk.no/sapmi/xl/eurohpa-darbba_a-mineralaid-samis_-_min-eana-ii-leat-vuovdimassii-1.16685358#authors--expand. Luettu 24.1.2026

Ørnhaug, Elina. R.; Mudenia, Håkon; Kurseth, Hedda. 2023. Greta Thunberg deltar i Fosen-aksjonen: - Norge skjemmer seg ut. *NRK* 12.10.2023. https://www.nrk.no/trondelag/fosen-aksjonistene-skal-demonstrere-ved-statkraft_-_tjener-seg-sokkrike-pa-dette-1.16592602. Luettu 18.11.2025.

Kuvaluettelo

KUVA 1. KUVAKAAPPAUS POLIISISTA LEIKKAAMASSA KETTINKEJÄ (NSR NUORAT 2023J)	36
KUVA 2. KUVAKAAPPAUS POLIISISTA KANTAMASSA AKTIVISTEJA (NSR NUORAT 2023)	36
KUVA 3. KUVAKAAPPAUS LAAVUSTA KUNINKAANLINNAN EDESSÄ (NSR NUORAT 2023)	36
KUVA 4. KUVAKAAPPAUS MIELENOSOITTAJISTA PALATSINPUISTOSSA (NSR NUORAT)	37
KUVA 5. KUVAKAAPPAUS LIUKUOVIEEN VÄLIIN JÄÄNEESTÄ LIPUSTA (NSR NUORAT 2023)	38
KUVA 6. KUVAKAAPPAUS TOIMITTAJASTA (NSR NUORAT 2023)	51
KUVA 7. KUVAKAAPPAUS SAAMENLIPUN LÄPI KUVATUISTA TOIMITTAJISTA (NSR NUORAT 2023)	51

Liitteet

Aineisto

NSR Nuorat ja Noereh. 2023. "500 dager med menneskerettighets brudd. Vi har tatt oss inn i olje- og energidepartementet. Vi vrenger kofta for å vise at vi e imot vindturbinene som fortsatt..." Instagram-kela 23.2.2023. https://www.instagram.com/reel/Co_16FvIM2-/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023a. Instagram-kela 24.2.2023. "Update! Giitu buot doarjaga ovddas! ❤️❤️❤️ ČSV! Takk for all støtte". <https://www.instagram.com/reel/CpDmeq7IpmD/>. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat 2023 b. Instagram-kela. 27.2.2023. https://www.instagram.com/reel/CpJXkETIA_c/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat 2023 c. Instagram-kela. 27.2.2023. <https://www.instagram.com/reel/CpJY0GYoabO/>. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat 2023 d. Instagram-kela. 27.2.2023. <https://www.instagram.com/reel/CpJZV0Blf6L/>. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat 2023 e. Instagram-kela. 27.2.2023. <https://www.instagram.com/reel/CpJfLllo25A/>. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 f. Instagram-kela 27.2.2023. https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CpJ9qBro2Eq/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 g. Instagram-kela 28.2.2023. https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CpM0f1ToTvi/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 h. Instagram-kela 28.2.2023. https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CpNjvO0IB0m/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 i. Instagram-kela 1.3.2023. https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CpPXi_ZlkgO/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 j. Instagram-kela 2.3.2023. https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CpSIR9XoIPm/ Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 k. Instagram-kela 2.3.2023.

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CpSiG2sljnb/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 l. Instagram-kela 3.3.2023.

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CpUhkb1ownx/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 m. Instagram-kela 3.3.2025. "Folkemengden fra støttemarkeringa".

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CpUvlUFljwK/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 n. Instagram-kela 11.10.2025. "Vi slutter oss til Mihkkal sin aksjon ved å flytte inn i Karl Johan". https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CyPypfyoHyx/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 o. Instagram-kela 11.10.2023. "Evening live from inside the Norwegian Parliament with @elleera and @petralaiti!"

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CyRHdnAorrH/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 p. Instagram-kela 11.10.2023.

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CyROsyyoAPs/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 q. Instagram-kela 12.10.2025. "Støttemarkering utenfor Statkraft".

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CyS6u0UIOCM/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 r. Instagram-kela 13.10.2023.

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CyVPpNlouly/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 s. Instagram-kela 13.10.2023.

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CyVSKVwoqD0/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 t. Instagram-kela 13.10.2023.

https://www.instagram.com/nsr_nuorat/reel/CyVVHqslXOp/. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 u. Instagram-kela 14.10.2023.

<https://www.instagram.com/reel/CyYGgb7owzr/>. Viitattu 11.11.2025.

NSR Nuorat. 2023 v. Instagram-kela 14.10.2023.

<https://www.instagram.com/reel/CyYNmlAlkwy/>. Viitattu 11.11.2025.